

Sadržajni pristup filmu

Studin Grizelj, Nives

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:883980>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-02**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište u Zadru

Odjel za informacijske znanosti

Diplomski sveučilišni studij Informacijske znanosti (jednopedmetni izvanredni)

Zadar, 2022.

Sveučilište u Zadru

Odjel za informacijske znanosti

Diplomski sveučilišni studij Informacijske znanosti (jednopedmetni izvanredni)

Sadržajni pristup filmu

Diplomski rad

Student/ica:

Nives Studin Grizelj

Mentor/ica:

Doc. dr. sc. Drahomira Cupar

Zadar, 2022.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Nives Studin Grizelj**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Sadržajni pristup filmu** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 13. listopada 2022.

Sažetak

Filmska djela sveprisutna su u današnjem svijetu, a jedna od institucija koja sadrži filmsku zbirku je i narodna knjižnica. Promocija filmske zbirke najčešće se očituje na društvenim mrežama i filmskim portalima, no postavlja se pitanje na koji način su filmska djela predstavljena unutar knjižničnog kataloga. U ovom diplomskom radu analizirat će se trenutno stanje sadržajnog pristupa filmu u katalozima narodnih knjižnica u Hrvatskoj i filmskim mrežnim portalima te će se na temelju rezultata istraživanja uočiti na koji način obogatiti opis filma unutar knjižničnog kataloga. U teorijskom dijelu rada pružit će se uvid u informacije o klasifikaciji, predmetnim odrednicama, audiovizualnoj građi u knjižnici, ali i o filmu općenito te o filmskim mrežnim portalima i osvrt na provedena istraživanja u području filma, knjižnice i filmskih mrežnih portala. Drugi dio rada odnosi se na istraživanje. Cilj ovog istraživačkog rada je analizom kataloga narodnih knjižnica u Hrvatskoj i najpoznatijih filmskih mrežnih portala saznati na koji način ovi izvori sadržajno predstavljaju film te koje su njihove sličnosti i razlike. Svrha istraživačkog rada je uočiti na koje sve načine bi narodne knjižnice u Hrvatskoj mogle obogatiti sadržajno predstavljanje filmova unutar svojih kataloga. Rezultati ovog istraživanja ukazuju na određene sličnosti i razlike sadržajnog predstavljanja filmova u katalozima hrvatskih narodnih knjižnica i filmskih mrežnih portala te podudaranja njihovih žanrovskih terminima s onima koji su razrađeni u teorijskom dijelu rada. Uočeni su određeni nedostaci sadržajnog predstavljanja filma u katalozima i načini na koje bi se ovi nedostaci mogli ukloniti i obogatiti sadržajni pristup filmu.

Ključne riječi: film; sadržajni pristup; klasifikacija; predmetne odrednice; katalozi narodnih knjižnica; filmski mrežni portali

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Sadržajna obrada.....	3
2.1. Klasifikacija.....	3
2.1.1. Univerzalna decimalna klasifikacija (UDK).....	4
2.1.1.1. Skupina 791 Univerzalne decimalne klasifikacije – Kinematografija. Filmovi	5
2.2. Predmetna obrada.....	6
2.2.1. Predmetni katalog	6
2.2.2. Predmetno označivanje	7
2.2.3. Društveno označivanje	9
2.2.4. Pravilnici za predmetnu obradu i predmetni sustavi.....	11
2.2.4.1. Pravilnik za predmetni katalog.....	11
2.2.4.2. Library of Congress Subject Headings (LCSH).....	12
2.2.4.3. Predmetni sustav Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.....	13
3. Audiovizualna i multimedijaska građa u knjižnici.....	14
3.1. Katalogizacija audiovizualne građe	16
4. Općenito o filmu	18
4.1. Definicije filma.....	18
4.2. Filmski rodovi, vrste i podvrste.....	19
4.2.1. Igrani film.....	19
4.2.2. Dokumentarni film.....	21
4.2.3. Eksperimentalni film.....	22
4.2.4. Podjela obrazovno-znanstvenog , propagandnog i animiranog filma te kompjutorskih interaktivnih djela.....	22
5. Filmski mrežni portali	23
5.1. IMDb	23

5.2. Rotten Tomatoes	24
6. Pregled istraživanja na temu knjižnica i filmske građe te filmskih žanrova	25
7. Istraživanje	32
7.1. Istraživanje sadržajnog predstavljanja filma u katalozima narodnih knjižnica u Hrvatskoj.....	33
7.1.1. Cilj i svrha istraživanja.....	33
7.1.2. Metodologija.....	33
7.1.2.1. Instrument.....	33
7.1.2.2. Uzorak.....	33
7.1.2.3. Postupak	35
7.1.3. Prikaz i analiza rezultata	38
7.1.4. Zaključak prvog istraživanja	61
7.2. Istraživanje sadržajnog predstavljanja filmova na filmskim mrežnim portalima (IMDb, Rotten Tomatoes).....	63
7.2.1. Svrha i cilj istraživanja.....	63
7.2.2. Metodologija.....	63
7.2.2.1. Instrument.....	63
7.2.2.2. Uzorak.....	63
7.2.2.3. Postupak	67
7.2.3. Prikaz i analiza rezultata	71
7.2.4. Zaključak drugog istraživanja	92
8. Zaključak.....	94
9. Literatura	97

Kazalo slika

Slika 1: Odabir vizualne građe u katalogu KGZ-a (ZaKi sustav).....	36
Slika 2: Odabir izbornika Predmet u katalogu KGZ-a (ZaKi sustav).....	36
Slika 3: Sužavanje pretraživanja vizualne građe prema predmetu u katalogu KGZ-a (ZaKi sustav).....	37
Slika 4: Primjer kataložnog zapisa filma Forrest Gump (KGZ).....	41
Slika 5: Primjer kataložnog zapisa filma Back to the future (GKMM).....	42
Slika 6: Primjer kataložnog zapisa filma Inception (GKR).....	42
Slika 7: Primjer kataložnog zapisa filma Schindler's list (GISKO).....	43
Slika 8: Primjer kataložnog zapisa filma The Shawshank redemption (GKZD).....	44
Slika 9: IMDb popis 50 najbolje ocijenjenih filmova s pripadajućim ocjenama	67
Slika 10: : IMDb. Korak 1 - Prikaz pet najznačajnijih ključnih riječi i odabir opcije 240 more	68
Slika 11: IMDb. Korak 2 - Prikaz svih ključnih riječi i odabir opcije procjenjivanja relevantnosti riječi africa za sadržaj filma.....	68
Slika 12: IMDb. Korak 3 - Procijenjivanje relevantnosti ključne riječi africa.....	69
Slika 13: IMDb. Korak 4 - Prijava ili registracija korisnika IMDb-a.....	69
Slika 14: Rotten Tomatoes. Korak 1 - Pristup Rotten Tomatoes portalu, opcija recenziranja filma	70
Slika 15: Rotten Tomatoes. Korak 2 - Odabir opcije recenziranja filma, pojava opcije prijava ili registracija	70
Slika 16: Primjer sadržajnog prikaza filma Forrest Gump (IMDb).....	71
Slika 17: Primjer sadržajnog prikaza filma The Shawshank Redemption (IMDb).....	72

Kazalo tablica

Tablica 1: Posjedovanje filmova u odabranim hrvatskim narodnim knjižnicama.....	38
Tablica 2: Klasifikacijske oznake dodijeljene filmovima u analiziranim katalozima	46
Tablica 3: Predmetne odrednice dodijeljene filmovima u analiziranim katalozima	56
Tablica 4: Pet najznačajnijih ključnih riječi IMDb sadržajnih prikaza svih analiziranih filmova.....	72
Tablica 5: Usporedba žanrova (Knjižnica grada Zagreba, Gradske knjižnice Marka Marulića Split, Gradske knjižnice Rijeka, Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek, Gradske knjižnice Zadar, IMDb i Rotten Tomatoes).....	76
Tablica 6: Prikaz naziva žanrova, podžanrova i nadžanrova prema Turkoviću i usporedba s nazivima koji se nalaze u analiziranim izvorima.....	85

1. Uvod

U suvremenom svijetu javlja se sve brži napredak tehnologije i sve veća povezanost svih područja na svijetu, pri čemu su svi sadržaji objavljeni na mreži lako dostupni svima u svakom trenutku. Svatko može lako pristupiti raznim medijima do kojih je prije bilo jako teško doći. Jedan od medija koji još uvijek privlači pažnju brojnih korisnika, bilo za zabavne ili obrazovne svrhe je film. Film (engl. film – kožica, opna) ili filmsko djelo (filmsko izlaganje ili priopćenje) se definira kao "cjelovit i društveno-doživljajno svrhovit film" (Filmski leksikon, 2003). Postoje još brojni nazivi koji se povezuju s filmom i koji će temeljitije biti objašnjeni u dijelu koji se odnosi na teoriju filma. U današnje vrijeme film je dostupan putem televizije, kina, servisa za streaming (npr. Netflix), ali i unutar knjižnica.

Knjižnice su neprofitne organizacije kojima u cilju nije financijska dobit nego zadovoljavanje želja i potreba svojih korisnika. Svaka knjižnica želi pružiti svojim korisnicima točno ono što im treba pa tako i osigurati i pružiti odgovarajuću filmsku građu. Duić i Dragija Ivanović (2016) u svom radu "Film u knjižnici: stručne kompetencije knjižničara za rad s filmskim zbirkama" dolaze do saznanja o važnim kompetencijama tzv. "filmskih knjižničara" (npr. upoznatost sa sadržajem filmova, načinom nabave filmova, prepoznavanje potreba korisnika ove zbirke). Ponuda filmova u knjižnicama ne ovisi samo o sposobnostima knjižničara, već i o ponudi filmova od strane nakladnika na hrvatskom tržištu, što naglašava Duić (2017) u radu "Izgradnja raznolikih filmskih zbirki u narodnim knjižnicama". Ova istraživanja pružaju uvid u nabavu filmske građe u knjižnici i znanjima koje knjižničari trebaju imati prilikom nabave građe, a nakon što je građa nabavljena potrebno ju je na najbolji način predstaviti korisnicima. Knjižnice se svakodnevno suočavaju s konkurencijom ostalih izvora putem kojih korisnici mogu gledati film, stoga bi trebale osigurati dobru promociju svoje filmske građe. Film mogu promovirati putem društvenih mreža i web stranice knjižnice, a značajnu ulogu u predstavljanju građe imaju i knjižnični katalogi.

Korisnici knjižničkog kataloga ne pretražuju građu samo po naslovu i autoru, već i po određenim temama, predmetima i ključnim riječima. Korisnik neće uvijek tražiti jednu određenu građu, tako će za potrebe nekog rada pretraživati više jedinica građe vezanih uz temu rada, a ako je zainteresiran za filmove određene tematike (npr. rat, romantika, biografija, životinje...) u tražilicu će upisati pojam koji ga zanima. Upravo zbog toga knjižnice u svojim katalogima trebaju omogućiti svojim korisnicima pozitivno iskustvo prilikom ovakvog načina pretraživanja, a to će ostvariti uspješnom sadržajnom obradom. Glavne značajke sadržajne

obrade su utvrđivanje glavnih karakteristika dokumenta, u ovom slučaju filma, i određivanje sadržaja, odnosno glave teme filma. Sadržajna obrada obuhvaća klasifikaciju i predmetnu obradu. Klasificiranje predstavlja grupiranje predmeta ili događaja u stručne skupine na temelju njihovih osobina (Lasić – Lazić, 1998). Predmetnom obradom, odnosno označivanjem dokumenta predmetnim odrednicama se iskazuju osobine predmeta, prilikom kojeg svaki pojam označuje predmet ili skupinu predmeta (Lasić-Lazić,1998). U ovom diplomskom radu istražiti će se praksa sadržajne obrade unutar kataložnih zapisa filmova narodnih knjižnica u Hrvatskoj. Za potrebe istraživanja analizirani su katalozi Knjižnica grada Zagreba, Gradske knjižnice Marka Marulića Split, Gradske knjižnice Rijeka, Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek i Gradske knjižnice Zadar.

Filmovi se promoviraju putem raznih mrežnih stranica, a neke od najpoznatijih su filmski mrežni portali IMDb i Rotten Tomatoes. Ovi portali sadrže razne informacije o filmovima i sadržajno predstavljaju filmove na svoj način. Posebno se ističe IMDb, putem kojeg se može doći do informacija o filmovima iz cijelog svijeta i na kojem se neprestano ažuriraju liste najboljih filmova, ocjenjenih od strane korisnika. Konjevod i Duić (2012) su istraživali zastupljenost filmova s ovog popisa u narodnim knjižnicama u Hrvatskoj u istraživanju "Dostupnost i raznolikost filmova u velikim hrvatskim narodnim knjižnicama u odnosu na IMDb popis filmova ". Slično istraživanje proveli su Bay Sengul i suradnici (2021) u istraživanju "Movies in Public Libraries: A Checklist Comparison with Internet Movie Database Recommendations". Oba istraživanja ukazala su na dominaciju filmova proizvedenih u Americi, bilo da se radi o IMDb popisu ili zastupljenosti filmova u hrvatskim i američkim knjižnicama. U diplomskom radu pozornost će se usmjeriti na sadržajni pristup filmu ovih mrežnih portala i na taj način dobiti uvid u drugačiji način predstavljanja filma, koji će se usporediti s onim u katalozima narodnih knjižnica u Hrvatskoj. Istraživanjem će se odgovoriti na pitanja : Kako se sadržajno predstavlja film u katalozima narodnih knjižnica u Hrvatskoj, a kako putem IMDb-a i Rotten Tomatoesa? Koje su sličnosti i razlike ovih predstavljanja filmova te podudaraju li se žanrovski termini ovih izvora s onima iz Turkovićeve teorije filma?

2. Sadržajna obrada

Sadržajnom obradom određuje se sadržaj koji se razmatra kao glavna tema dokumenta i utvrđuju se osnovne karakteristike dokumenta. Ovi postupci značajni su za organizaciju informacija i raspored knjižničkog fonda te omogućuju lakše pretraživanje i pronalaženje određenog dokumenta ili njegovog sadržaja. Prilikom opisivanja sadržaja provodi se identifikacija, analiza, sažimanje i označivanje (Lasić – Lazić, 1998). Prema Zarić (2017.) sadržajna obrada ima ključnu ulogu u omogućavanju predmetnog pretraživanja i ona je osnovni zadatak predmetnog kataloga. Nakon analize sadržaja dokumenta potrebno je dodijeliti odgovarajuću predmetnu odrednicu, odnosno sastavnicu predmetnog pretraživanja.

Olakšavanje pretraživanja i bržeg pronalaženja nekog dokumenta ili njegovog sadržaja od velikog je značaja za korisnike knjižničkog kataloga. Sadržajnom obradom, odnosno klasifikacijom i predmetnom obradom nastoji se pružiti korisnicima lakše snalaženje u korištenju knjižničkog kataloga, ali i dati dodatne informacije o sadržaju određenog romana, pripovijetke, zbirke pjesama, zvučnog zapisa... pa tako i filmova. Klasifikacijom se određuje skupina ili podskupina kojom se označava film, a predmetnim odrednicama se pruža sažeti iskaz o predmetu filma. Sve popularnije je i društveno označivanje, kojim svi korisnici sudjeluju u označivanju sadržaja, kao što je praksa i kod filmskih mrežnih portala (npr. IMDb i Rotten Tomatoes).

2.1. Klasifikacija

Klasifikacija je postupak razvrstavanja sadržaja prema unaprijed određenim kriterijima klasifikacijskog sustava. Iskazuje se kroz stručne skupine i podskupine koje su poredane u stručnom katalogu. Svaka skupina može biti nazvana po pojmu koji iskazuje glavnu klasifikacijsku karakteristiku (Lasić, Lazić, 1998). Skupine se mogu podijeliti u manje skupine ili podskupine. Klasifikacija je hijerarhijska, svaka skupina je podijeljena u logičke podskupine (Univerzalna decimalna klasifikacija, 2003).

Klasifikacije mogu biti znanstvene i klasifikacije za pretraživanje. Znanstvene klasifikacije koriste se za raspoređivanje fenomena prirodnog svijeta prilikom sistematskog proučavanja. Klasifikacija za pretraživanje i pronalaženje uključuje dokumentacijske klasifikacije. Potrebna je za pronalazak traženog dokumenta ili informacije. Ponekad dokumentacijska klasifikacija može uključivati i znanstvenu klasifikaciju (npr. UDK u kemiji), stoga ih ne možemo potpuno odvojiti (Univerzalna decimalna klasifikacija, 2003). Knjižnična kataloška praksa koristi

Univerzalnu decimalnu klasifikaciju. U Hrvatskoj je objavljeno starije izdanje iz 2003., ali i novije izdanje iz 2013. godine. Prema rezultatima istraživanja će se uočiti kako određene narodne knjižnice u Hrvatskoj još uvijek koriste starije izdanje, dok se neke vode novijim izdanjem.

2.1.1. Univerzalna decimalna klasifikacija (UDK)

UDK je opća klasifikacijska shema koja se temelji na utvrđenim predmetnim područjima proučavanja i ima hijerarhijsku strukturu. Sastoji se od glavnih i pomoćnih tablica koje sadrže UDK brojeve, bilješke, smjernice, uputnice i primjere kombiniranja. Glavne tablice sadrže deset osnovnih skupina koje su označene jednoznamenkastim brojem, a to su (Univerzalna decimalna klasifikacija, 2003):

- 0** Općenito. Znanost i znanje. Organizacija. Informacija. Dokumentacija. Knjižničarstvo. Institucije. Publikacije
- 1** Filozofija. Psihologija
- 2** Religija. Teologija
- 3** Društvene znanosti. Statistika. Politika. Ekonomija. Trgovina. Pravo. Vlada. Vojni poslovi. Socijalna skrb. Osiguranje. Obrazovanje. Folklor
- 4** Slobodna skupina
- 5** Matematika i prirodne znanosti
- 6** Primijenjene znanosti
- 7** Umjetnost. Rekreacija. Zabava. Sport
- 8** Jezik. Lingvistika. Književnost
- 9** Geografija. Biografije. Povijest

Navedene skupine daju uvid u shemu koja omogućuje klasifikaciju cjelokupnosti ljudskog znanja i olakšava pronalaženje podataka o sadržajima dokumenata, neovisno o vrsti medija na kojem se nalaze. Klasifikacija je značajna i prilikom fizičkog organiziranja zbirke u knjižnici, raspoređivanja građe po policama i pruža lakše snalaženje u fizičkom prostoru knjižnice. UDK se osim u knjižnicama upotrebljava i u ostalim dokumentacijskim, bibliografskim i informacijskim službama. Prilikom prijevoda izvornika i izrade skraćenih nacionalnih izdanja,

urednici mogu određene dijelove prilagoditi svojim korisnicima. Urednici u pojedinim slučajevima unose u prijevod dijelove koji ne postoje u izvorniku ili izbacuju određene dijelove koji se pojavljuju u izvorniku. Ovakve situacije bile su prisutne i prilikom izrade hrvatskog izdanja i to zbog odgovarajuće primjene Tablica u indeksiranju nacionalne građe (Jurić Vukadin, 2013). UDK klasifikacijom, odnosno podjelom knjižnične građe po predmetnim područjima, korisnici knjižničnog kataloga lakše pretražuju određeni dokument ili npr. literaturu koja im je potrebna za njihov rad. Korisnici na taj način mogu pretraživati i filmove, koji su razvrstani u pojedine podskupine Univerzalne decimalne klasifikacije, kao što su npr. žanrovi, tema i stil.

2.1.1.1. Skupina 791 Univerzalne decimalne klasifikacije – Kinematografija. Filmovi

Pod osnovnom skupinom 7 Umjetnost. Rekreacija. Zabava. Sport nalaze se skupine od 71 do 79. U ovom radu, uvidom u hrvatski prijevod izvornika Univerzalne decimalne klasifikacije urednice Lidije Jurić Vukadin, izdanim 2013. godine, pažnja će se posvetiti proučavanju skupine 79 Rekreacija. Zabava. Igre. Sport, točnije 791 Kinematografija. Filmovi.

Specijalne pomoćne oznake skupine 791-2 odnose se na filmove prema značajkama prikazivanja (npr. cjelovečernji filmovi ili kratki filmovi, filmski nastavci). Skupina 791-5 označava vrste filmskih likova (npr. loši momci – 791-54 ili animirani likovi – 791-57).

Podskupina 791.1 predstavlja glavne faze razvoja filma (nijemi i zvučni film). Unutar Univerzalne decimalne klasifikacije navedene su podijele filma na rodove, vrste, podvrste i žanrove, koje će biti navedene i u dijelu ovog diplomskog rada koji se bavi teorijom filma. Tako je podskupina 791.2 Žanr, tema, stil filma, a u podskupine 791.221/.228 spadaju žanrovi igranog filma (glazbeni, komedija, triler, vestern...), dok se dokumentarni žanrovi nalaze pod 791.229. Podskupina 791.3 je Estetika i film, 791.4 Društvo i film, a 791.5 Obrazovanje i film. Filmska industrija je podskupina 791.6, a obuhvaća tehničke i estetske aspekte proizvodnje filmova, filmsku produkciju, scenaristiku, režiju, glumu, distribuciju i prikazivanje filmova (festivali i nagrade).

2.2. Predmetna obrada

Prilikom predmetne obrade ispituje se pojmovni sadržaj dokumenta i utvrđuje se sastoji li se od jednog ili više predmeta ili uopće nema predmeta (Mikačić, 1996). Na samom početku predmetne obrade potrebno je analizirati sadržaj dokumenta. Štrbac i Vujić (2014) ističu kako se prilikom sadržajne analize provodi utvrđivanje sadržaja dokumenta, pronalazak pojmova koji odgovaraju njegovim stvarnim komponentama, prenošenje pojma u sažeti iskaz predmetne oznake, izbor predmetnih oznaka i povezivanje predmetnih oznaka u složenu predmetnu odrednicu. Ovaj postupak, kojim se od sadržajne analize dolazi do stvaranja odgovarajuće predmetne odrednice, se u knjižničnoj praksi treba provoditi prema određenim pravilnicima za predmetnu obradu. Predmetnim katalogom, a samim tim i predmetnim odrednicama olakšava se korisničko pretraživanje dokumenata prema njihovom sadržaju.

2.2.1. Predmetni katalog

Knjižnični online katalogi omogućuju laku i brzu dostupnost informacija o knjižničnoj građi. Danas posebnu važnost imaju predmetni katalogi, a prilikom predmetnog katalogiziranja potrebno je pratiti pravila, propise i upute naznačene u međunarodnim pravilnicima predmetne obrade, koji su posebno razvijeni u američkoj praksi (Zarić, 2017). Prema istraživanjima, ali i iskustvima knjižničara diljem svijeta, uočeno je da korisnici najčešće pretražuju dokumente prema njihovom sadržaju. Ovakva praksa uočena je i prilikom pretraživanja predmetnih kataloga na listićima, ali i prilikom pretraživanja online kataloga (Štrbac i Vujić, 2004). Predmetni katalog je popis knjižnične građe koji se raspoređuje na skupine prema predmetima, a često se koristi zbog pružanja brze i pouzdane informacije. Predmeti se izriču u obliku predmetnih odrednica, koje su poredane prema abecednom rasporedu (Mikačić, 1996). Unutar predmetnog kataloga dozvoljeno je uvođenje novih termina i zamjena postojećih izraza. Predmetnim pretraživanjem se unutar kataloga može pristupiti informacijama o pojedinoj građi i to na temelju sadržajnih obilježja (Zarić, 2017). Glavni zadatak predmetnog kataloga je pronaći literaturu o nekoj temi ili predmetu bez obzira na to zna li korisnik ime autora ili naslov dokumenta. Predmetna obrada može obuhvatiti sve vrste građe pa tako i neknjižnu i elektroničku građu. Autorice Pravilnika za predmetni katalog (Štrbac i Vujić, 2004) naglašavaju kako predmetni katalog prema pravilu treba sadržavati građu iz stručnog i znanstvenog područja i da stoga unutar njega ne ulazi beletristika, izvorna filozofska djela, opće enciklopedije, leksikoni, rječnici i novine... Međutim, ovaj Pravilnik je izdan 2004. godine i tijekom vremena su knjižnice u svoje kataloge predmetnim odrednicama počele

označivati i građu koja nije samo iz stručnog i znanstvenog područja. U istraživanju sadržajnog pristupa filma u katalogima hrvatskih narodnih knjižnica uočiti će se kojim su to predmetnim odrednicama označeni filmovi koji ne pripadaju znanstvenom i stručnom području. Prilikom proučavanja Univerzalne decimalne klasifikacije uočeno je kako se građa sadržajno razvrstava prema područjima proučavanja, dok se predmetnom obradom u predmetnom katalogu građa raspoređuje prema predmetima. Oba načina olakšavaju korisnicima snalaženje prilikom korištenja knjižničkog kataloga.

2.2.2. Predmetno označivanje

Bitan dio sadržajne obrade je predmetizacija, odnosno određivanje sadržaja dokumenta i njegovo označivanje pojmovnim oznakama. Pojmovne oznake oblikuju predmetnu odrednicu. Ključne riječi su proizvoljni oblici pojmovnih oznaka, a drugi oblik predstavljaju sustavi semantičkih veza među pojmovima koji se slažu u tezauruse. Pojmovi su u tezaurusima povezani hijerarhijskim i relacijskim odnosima. Jezik za predmetno označivanje omogućuje dosljedni pristup sadržaju dokumenta u katalogu, bibliografiji ili kazalu. Sastoji se od kontroliranog rječnika i semantičke strukture. Predmetna odrednica je izraz koji se može sastojati od jedne ili više riječi i koji služi za izražavanje predmetnog sadržaja dokumenta. Upotrebljava se prilikom pretraživanja i razvrstavanja u katalogu (Kolbas, 2000).

Hrvatski termin predmetna odrednica posuđen je od engleskog termina subject (predmet) heading (odrednica). U Hrvatskoj su se osim termina predmetna odrednica koristili i termini predmetnica i predmetna oznaka. Predmetna odrednica predstavlja skup riječi (pojmovnih oznaka) koje pružaju sažeti iskaz o predmetu određenog dokumenta ili njegovih dijelova. Popis pojmovnih oznaka može imati oznake jednostavnih pojmova (npr. deskriptori u tezaurusu) ili oblikovane predmetne odrednice izrađene u određenoj knjižnici (Mikačić, 1996). Predmetnu odrednicu moguće je definirati i kao „jedinostveni jezični izraz koji zastupa predmet dokumenta i omogućuje kontrolirani pristup u katalogu ili kazalu, sadržaju dokumenta.“ Može se sastojati od jednog indeksnog izraza ili više izraza koji su povezani prema utvrđenim sintaktičkim pravilima predmetnog sustava (Smjernice za izradbu predmetnih preglednih kataložnih jedinica i uputnica, 1999).

Predmetno označivanje zasigurno ima važnu ulogu unutar kataloga, ali velik problem u hrvatskoj kataložnoj praksi predstavlja nepostojanje nacionalnog kataložnog pravilnik za predmetnu obradu, kojim bi se vodile sve knjižnice u Hrvatskoj. Upravo se zbog toga razne

knjižnice vode različitim načelima i dolazi do različitih predmetnih odrednica za isti sadržaj (roman, određenu zvučnu knjigu, film...), a u nekim slučajevima građa uopće nije predmetno označena. Predmetne odrednice su ponekad presložene i nerazumljive korisnicima knjižničkog kataloga, a nerazumijevanje predmetnih odrednica može se pojaviti i kod samih knjižničara.

Unutar istraživanja *Do Librarians Understand the Subject Headings in Library Catalogs?* (Drabenstott, Simcox i Williams 1999) proučavalo se koliko knjižničari razumiju predmetne odrednice, razlikuje li se razumijevanje ovisno o kontekstu i formi predmetne odrednice, postoje li razlike u razumijevanju između referentnih knjižničara i knjižničara tehničke službe te što poduzeti za poboljšavanje njihovog razumijevanja. Istraživački tim odabrao je 24 LC predmetnih odrednica za uključivanje u istraživanje. Članovi tima namjerno su odabrali predmetne odrednice koje će najvjerojatnije promijeniti značenje kada se njihove podvrste preurede u skladu s preporukom LC konferencije o predmetnim podjelama, kako bi se utvrdilo hoće li knjižničari doista primijetiti promjene u značenju. Ispitanici su za svaku predmetnu odrednicu trebali procijeniti koliko su sigurni u značenje koje su joj dodijelili. Istraživanje je obuhvatilo 12 knjižnica u SAD-u (narodnih i sveučilišnih), sudjelovalo je 137 referentnih knjižničara i 135 knjižničara tehničke službe. Prema rezultatima sveukupno je otprilike 54% značenja koja su knjižničari dodijelili dodatno podijeljenim predmetnim odrednicama bilo točno. Što se tiče rezultata sigurnosti knjižničara, referentni knjižničari i knjižničari tehničke službe iskazuju manju sigurnost u njihova netočna značenja, nego u ona točna. Uočeno je da razlika u razumijevanju ovisno o kontekstu nije bila značajna. Referentni knjižničari su u istraživanju dali 52% točnih značenja predmetnim odrednicama, dok je kod knjižničara tehničke službe 55% značenja bilo točno. Statistička analiza također je pokazala da su knjižničari tehničke službe bili malo bolji u određivanju točnog značenja, ali ova razlika nije značajna. Prema dobivenim rezultatima uočena je potreba uvođenja promjena prema smjernicama predloženim na LCSH Subject Subdivision konferenciji. Potrebno je pojednostavniti katalogizaciju i učiniti dodatno podijeljene predmetne odrednice razumljivijima katalogizatorima i korisnicima. Knjižnice bi trebale organizirati dodatne edukacije za knjižničare, vezane uz LCSH sustav predmetnih podjela te analizu i pronalaženje.

Rezultati ovog istraživanja ukazuju na veliki postotak nerazumijevanja predmetnih odrednica od strane knjižničnih stručnjaka, stoga se može pretpostaviti kako bi nerazumijevanje od strane korisnika knjižnice i knjižničkog kataloga bilo još veće. Potrebno je dodatno educirati ne samo knjižničare, već i korisnike, kako bi im olakšali predmetno pretraživanje.

2.2.3. Društveno označivanje

Predmetne odrednice potrebno je prilagoditi korisnicima. Jedna od ideja prilagodbe korisnicima je integracija korisničkog označivanja u knjižnični katalog. Ovakve ideje nastale su još davno, što se može uočiti i u tvrdnjama Haykina (1951), koji ističe važnost usmjerenosti na korisnike te zbog toga smatra da su korisnici u središtu svih načela i prakse katalogizacije. Smatra kako je osnovno pravilo da predmetne odrednice budu one koje bi i sam korisnik tražio u katalogu.

U današnje vrijeme sve je veći broj mrežnih sadržaja, a za organiziranje, pretraživanje, očuvanje i razmjenjivanje ovakvih sadržaja značajna je organizacijska metoda društvenog označivanja. Prilikom društvenog označivanja krajnji korisnici dodjeljuju ključne riječi i na taj način indeksiraju mrežne sadržaje. Termin društveno ili suradničko označivanje je prijevod raznih inačica engleskog jezika (npr. social tagging, social indexing, collaborative tagging...). Društveno označivanje pridonosi lakšem pretraživanju sadržaja zato što jedan izvor može označiti mnogo korisnika. Sadržaj tada ima mnogo dodijeljenih oznaka te je bolje vidljiv, a samim time i lakše pretraživ (Purgarić Kužić, 2011). Društveno označivanje često se naziva i folksonomija. Ovaj termin skraćen je izraz za oznaku folk=narod + taksonomija. Oznake u folksonomiji su slobodne forme stvorene od strane krajnjih korisnika s ciljem identifikacije i pronalaženja izvora. Popularnost društvenog označavanja narasla je na webu, a stranice koje pružaju društveno označivanje omogućuju svim korisnicima javno označavanje i dijeljenje sadržaja. Na taj način korisnici sami kategoriziraju informacije, ali i pregledavaju informacije koje su kategorizirali drugi (Golder i Huberman, 2005).

Postoje određene prednosti i nedostaci društvenog označivanja, odnosno folksonomije. Jedna od prednosti je ta što se u ovakvom načinu označivanja koristi vokabular svih korisnika i njihove potrebe bez kulturnih, društvenih ili političkih pristranosti. Prednost je i brzina stvaranja sadržaja i oznaka koje se odmah dodaju u ontologiju. Na ovaj se način omogućuju brzi odgovori na svjetske događaje i promjene u terminologiji. Folksonomije su određene za otkrivanje nepoznatih i neočekivanih izvora. Prilikom društvenog označavanja svatko ima priliku dodati nešto i slijede se želje korisnika. Proučavanjem ovog načina označavanja pruža se uvid u ponašanje korisnika. Prednost folksonomije je i pružanje jeftinije alternative tradicionalnoj hijerarhijskoj taksonomiji i kontroliranom rječniku koji iziskuju velike troškove (Kroski, 2005.)

Društveno označivanje ima i svojih mana. Velik nedostatak ovakvom označivanju je nepostojanje nadzora rječnika. Često se znaju pojaviti i brojne pravopisne i gramatičke pogreške, ali i upotreba neknjiževnog jezika, vulgarizama, slanga itd. Još jedan od nedostataka koji se očituje prilikom društvenog označivanja je korisničko nerazlikovanje predmeta, odnosno onog o čemu je riječ u dokumentu i oblika, kao što su fotografija ili video zapis (Purgarić Kužić 2011). Kroski (2005) navodi još i nedostatak hijerarhije (kategorija i potkategorija) i opasnost od neetičkih korisnika koji propagiraju oznake koje štete sustavu. Purgarić i Kužić (2011) smatraju kako je ovakve nedostatke moguće ukloniti korištenjem oznaka iz nadziranih rječnika koje se mogu predložiti korisniku prilikom indeksiranja. Tvrde da društveno označivanje, iako ima određene navedene nedostatke, ipak pridonosi boljoj organizaciji, a knjižnice koje su u svoje sustave uvele pomagala za društveno označivanje omogućile su svojim korisnicima bolju dostupnost građi. Na ovaj način društvenim označivanjem se nadopunjuju postojeća pomagala i metode organizacije.

Broj mrežnih stranica koje koriste društveno označivanje sve više raste. Pojava brojnih društvenih mreža, blogova, mrežnih portala i sl. proširila je ovakav način označivanja i omogućila lako pretraživanje i brzu dostupnost sadržaja. Na webu postoje i filmski mrežni portali koji također koriste društveno označivanje. Neki od njih su IMDb i Rotten Tomatoes, čiji će način predstavljanja sadržaja filma, a samim time i karakteristike društvenog označivanja, biti predstavljene u radu. Ovi filmski mrežni portali omogućuju svojim korisnicima sudjelovanje u stvaranju sadržaja, pružajući im mogućnost označivanja sadržaja ključnim riječima, ocjenjivanja i rangiranja filmova, davanja vlastitih komentara, itd. Upravo označivanjem sadržaja ključnim riječima korisnici sami indeksiraju mrežne sadržaje i kategoriziraju informacije. IMDb i Rotten Tomatoes zasigurno imaju pojedine nedostatke o kojima je prethodno bila riječ (nepostojanje nadzora rječnika, gramatičke i pravopisne pogreške, moguće neprovjerene informacije...), ali u nekim slučajevima mogu poslužiti i kao primjer za daljnji razvoj knjižničnih kataloga (npr. uvođenjem društvenog označivanja, kojim će predmetne odrednice odgovarati onima koje bi i sam korisnik pretraživao u katalogu). Preglednija usporedba označivanja, odnosno sadržajnog pristupa filmu putem mrežnih portala i knjižničnog kataloga, te njihove prednosti i nedostaci biti će prikazani u istraživačkom dijelu rada.

2.2.4. Pravilnici za predmetnu obradu i predmetni sustavi

U Hrvatskoj ne postoji nacionalni kataložni pravilnik za predmetnu obradu, stoga je ona često zanemarena. Velik broj predmetnih odrednica jedan je od čimbenika koji pospješuje pretraživanje i pronalaženje dokumenata, iako ima i drugih čimbenika značajnih za predmetno označivanje. Jedna od značajki predmetnog označivanja je subjektivnost koju je jako teško u potpunosti ukloniti, bez obzira na to što se koristi nadzirani rječnik, ista pomagala ili predmetna stručnost knjižničara kako bi se potaknula dosljednost označivanja različitih stručnjaka. Narodne knjižnice služe se Smjernicama za izradu preglednih predmetnih kataložnih jedinica i Pravilnikom za predmetni katalog, ali ih upotrebljavaju na različit način. Knjižnični sustavi koje koriste narodne knjižnice u Hrvatskoj su CROLIST, ZaKi i MetelWIN. Prema istraživanjima uočeno je da ZaKi građu predmetno označuje nadziranim, nenadziranim i slobodno oblikovanim predmetnim odrednicama. CROLIST predmetno označuje građu samo nadziranim predmetnim odrednicama, dok MetelWIN uglavnom predmetno ne označuje građu, a ako ju označuje onda je riječ o nadziranim predmetnim odrednicama (Petr Balog i Majlinger Tanocki, 2014).

Nepostojanje nacionalnog kataložnog pravilnika za predmetnu obradu u Hrvatskoj, a samim time i zanemarivanje predmetne obrade rezultira situacijom u kojoj se knjižnice vode različitim pravilnicima i predmetnim sustavima te predmetnu obradu vrše na različite načine ili ne označuju predmetno građu. Ovakva situacija trebala bi se poboljšati uvođenjem nacionalnog kataložnog pravilnika za sve knjižnice, a kao primjer može poslužiti međunarodni predmetni sustav LCSH (Library of Congress Subject Headings), uz dodavanje određenih prilagodbi hrvatskom jeziku i terminima. Ovakav način predmetnog označivanja mogao bi povezati knjižnične kataloge u Hrvatskoj i omogućiti korisnicima novu razinu pretraživanja.

2.2.4.1. Pravilnik za predmetni katalog

Jedan od starijih, ali vrlo značajnih pravilnika za predmetni katalog je onaj sastavljen za knjižnicu Božidara Adžije. Božidar Adžija je 1927. godine osnovao Radničku biblioteku (naknadno promijenjeno ime u Knjižnica Božidara Adžije) u sklopu Radničke komore. Knjižnica sedamdesetih godina ulazi u sustav Knjižnica grada Zagreba. Tihomila Đogić je 1980. godine sastavila Pravila predmetnog kataloga „Božidara Adžije“. Pravila su podijeljena u osam poglavlja: uloga i sadržaj predmetnog kataloga, način predmetne obrade publikacije, listići predmetnog kataloga, predmetne odrednice, uputno-informativni sustav, pismo, jezik i

ortografski znaci, redosljed predmetnih odrednica i pomoćni predmetni katalog (Štrbac i Vujić, 2004.). Ova Pravila primjenjivala su se sve do 90-ih godina 20. stoljeća, odnosno do prelaska s kataloga na listićima na strojno čitljivi katalog. Pojavom ovih promjena dolazi do novih pravila predmetne obrade koja su se objedinila u Pravilniku za predmetni katalog. Ovaj pravilnik, prema kojem se i danas radi u Knjižnicama grada Zagreba, objavljen je 2004. godine, a sastavile su ga Duška Štrbac i Mirjana Vujić (Knjižnice grada Zagreba 2020). U Pravilniku su se pridržavale predmetnog označivanja u knjižnici Božidara Adžije i na taj način opisale kataložnu praksu Knjižnica grada Zagreba. Ovaj priručnik se smatra publikacijom koja je najbliža nacionalnom kataložnom pravilniku za predmetnu obradu (Petr Balog i Majlinger Tanocki 2014). Pravilnik prihvaća načela IFLA-inog dokumenta *Principles underlying subject headings languages* (SHL's). Uz *Pravilnik za predmetni katalog* potrebno je koristiti priručnike, a neki od njih su: *Priručnik za UNIMARC : bibliografski format, Smjernice za izradu predmetnih preglednih kataložnih jedinica i uputnica i UNIMARC u teoriji i praksi*, autorice Mirne Willer (Štrbac i Vujić 2004). Premda je spomenuto kako je ovaj Pravilnik najbliže nacionalnom kataložnom pravilniku za predmetnu obradu, ipak je on najviše vezan uz kataložnu praksu Knjižnica grada Zagreba, a od njegovog objavljivanja prošlo je već osamnaest godina te je potrebno uvesti pojedine promjene. Ove promjene mogle bi se pronaći pregledom LCSH-a, kojim se sve više vodi i Nacionalna sveučilišna knjižnica u svom novom Pravilniku i priručniku za izradu predmetnih odrednica.

2.2.4.2. Library of Congress Subject Headings (LCSH)

LCSH je međunarodni predmetni sustav s globalnim utjecajem na praksu predmetnog označivanja. Svi naslovi koje je ustanovila Kongresna knjižnica u Washingtonu do ožujka 2021. godine nalaze se u četrdeset i trećem izdanju LCSH-a. Stvaranje i revizija predmetnih naslova je kontinuirani proces. Svake godine se u LCSH dodaje otprilike 4000 novih naslova. LCSH se koristi uz nekoliko dodatnih pomagala, a najvažniji od njih je Subject Heading Manual (izdanje iz 2008.). Priručnik sadrži jednake upute koje predmetni katalogizator svakodnevno koristi u Kongresnoj knjižnici (LCSH43 Main intro 2021). Predmetne odrednice Kongresne knjižnice nastale su 1898. i predstavljale su popis predmetnih oznaka Kongresne knjižnice, koji se s vremenom mijenjao i postepeno pretvarao u pravi predmetni sustav. Mnogo nacionalnih, znanstvenih i sveučilišnih knjižnica diljem svijeta danas upotrebljavaju LCSH u svom radu (Vukadin 2014).

Proučavanjem LCSH-a uočeno je kako se većina predmetnih odrednica vezanih uz film kao umjetnost, filmska djela, tematiku filmskih vrsta i drugih filmoloških sadržaja u LCSH-u nalaze pod pojmom-odrednicom **Motion pictures** (abandoned children in motion pictures, bicycles in motion pictures, college life films, death in motion pictures, fashion in motion pictures, haunted house films, jazz in motion pictures, Puppet films, Sea in motion pictures, Science fiction films ...). Popis ovih predmetnih odrednica je dug, odnose se na razne situacije, predmete, pojave i druga obilježja karakteristična za filmove. Predmetne odrednice koje se odnose na literaturu o tehničkim aspektima izrade filma i njihovoj projekciji na ekran spadaju pod **Cinematography**.

2.2.4.3. Predmetni sustav Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

Prema Gornik (2014.) najznačajnije osnove koje se koriste za oblikovanje predmetnih odrednica u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici su *Library of Congress Subject Headings* i *Subject Headings manual*. NSK ne prikuplja, a samim time niti sadržajno obrađuje filmove, ali prikuplja i sadržajno obrađuje literaturu o filmskoj umjetnosti i kinematografiji. Uvođenjem filma u fond Nacionalne i sveučilišne knjižnice, odnosno ako NSK promijeni svoju politiku i uvede ovu građu u svoj fond, prilikom sadržajne obrade filmova mogla bi se koristiti klasifikacijska shema razdiobe filmskih rodova i vrsta predmetnog sustava NSK. U NSK se kod filmskih rodova i vrsta ne koristi prirodni redoslijed riječi, već se odrednice strukturiraju pomoću dodatne geografske oznake (npr. Animirani film-Hrvatska). Ovakav slučaj prisutan je i u LCSH-u.

Novi predmetni sustav Nacionalne i sveučilišne knjižnice uveden je 2019.godine, ali nije u potpunosti implementiran. Pravilnik i priručnik za izradu predmetnih odrednica (2019) sadrži upute o načelima predmetnog označivanja i proces predmetne obrade. Dostupnost predmetnih oznaka ovog predmetnog sustava pridonosi standardizaciji bibliografskih podataka, a njihovo korištenje preporučuje se za sve vrste knjižnica. Revizija sustava predmetnog označivanja u NSK započela je 2009. godine, prilikom čega se sustav počeo prilagođavati sustavu Kongresne knjižnice (LCSH). Ovaj pravilnik zadržava iste slovne i numeričke oznake kao i LCSHM (*Library of Congress Subject Headings Manual*). Postoje i određene razlike između Pravilnika i priručnika za predmetne odrednice i LCSH-a (npr. u slučaju ako je riječ o stručnom terminu koji se koristi u Hrvatskoj, ali nema ekvivalenta u LCSH-u). U uvodu Pravilnika i priručnika za predmetne odrednice (2019) navedena su načela predmetne obrade: usmjerenost

korisnicima, odrednice i knjižnična građa, jedinstvena odrednica, specifičan i direktan pristup predmetu te konzistentnost kataloga. Odrednice se oblikuju u prirodnom redosljedu riječi, a mogu uključivati veznike i prijedloge. Predmetne odrednice s obzirom na položaj u sintaksi mogu biti vodeće i dodatne. Mogu biti i tematske, vremenske i formalne te se dijele i na jednostavne i složene.

3. Audiovizualna i multimedijaska građa u knjižnici

U ovom diplomskom radu istraživat će se pristup filmu, koji pripada audiovizualnoj građi koju knjižnice posjeduju u svom fondu. U svrhu razumijevanja značajki audiovizualne građe u knjižnici pružit će se kratki osvrt na njen razvoj, potencijalnu suvremenu konkurenciju, ali i činjenice o Smjernicama kojima se olakšava pristup audiovizualnoj i multimedijaskoj građi korisnicima knjižnice.

Audiovizualna građa je vrsta neknjižne građe koja se upotrebljava isključivo uz pomoć određenog uređaja za reprodukciju (npr. projektora, čitača, CD-playera, DVD-playera). Obuhvaća filmove, mikrooblike, videosnimke, vizualne projekcije i zvučne snimke. Danas je često dio multimedijске građe (Hrvatska enciklopedija).

U današnje vrijeme sve se više informacija proizvodi u audiovizualnim, elektroničkim i multimedijalnim formatima, stoga knjižnica treba omogućiti jednako otvoren i slobodan pristup ovoj građi, kao što to čini u slučaju tiskane građe. Audiovizualna građa privlači različite skupine korisnika, bilo da se radi o korisnicima koji ne žele čitati ili korisnicima koji imaju poteškoća s vidom. Opseg ove građe knjižnica mora prilagoditi potrebama svojih korisnika (Smjernice za audiovizualnu i multimedijasku građu u knjižnicama i drugim ustanovama 2005). Sve brže širenje audiovizualne građe u knjižnici razvija svijest o sustavnom prikupljanju i zaštiti te građe. U Hrvatskoj se nakon Domovinskog rata objavljuju Standardi narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, u kojima se po prvi put nekonvencionalna građa razmatra odvojeno od knjižnične te se propisuje osnivanje samostalnih audiovizualnih odjela. Prema Standardima fond ovih odjela treba biti proporcionalan broju stanovnika određenog područja. Zbirke audiovizualne, multimedijске i elektroničke građe mogu činiti samostalnu knjižnicu, posebni odjel narodne knjižnice ili posebne zbirke koje su povezane s ostalom građom u knjižnici (Cej, Grašić-Kvesić i Silić, 2013).

Audiovizualna i multimedijaska građa treba biti pristupačna i lako dostupna svim korisnicima knjižnice. Korisnicima se treba pružiti jednostavno i brzo pretraživanje ove građe, ali i pomoć stručnih knjižničara prilikom odabira građe. Sve ovo se ostvaruje uvažavanjem Smjernica za audiovizualnu i multimedijску građu.

U Smjernicama za audiovizualnu i multimedijску građu u knjižnicama i drugim ustanovama (2005) je naglašena potreba za knjižničarima educiranim za pružanje usluga na posebnim odjelima za audiovizualnu i multimedijску građu. Prema Smjernicama ovi knjižničari trebali bi posjedovati tehnička znanja, znanja o tržištu audiovizualne i multimedijске građe, ali i znanja o filmu, umjetnosti, glazbi i sl. Važno je naglasiti ograničenja vezana uz autorska prava prilikom javne posudbe audiovizualne građe u knjižnici. U slučaju ove građe prisutna su prava autora, ali i srodna prava koja se odnose na producente i izvođače. Knjižnice se za savjete vezane uz ova prava trebaju obratiti knjižničarskim društvima. Katalogizacija audiovizualne i multimedijске građe zahtijeva posebna pravila. Najpoznatije knjižnične organizacije, kao što je npr. IFLA, zajedničkim su trudom postavile pravila za katalogizaciju ove vrste građe. Sve knjižnice se prilikom katalogizacije trebaju oslanjati na zajedničke standarde i koristiti zajednička pravila predmetnog označivanja prilikom indeksiranja građe. Potrebno je korisnicima pružiti što više informacija o ovoj građi unutar knjižničnog kataloga. Neki od nacionalnih kataložnih pravila koji mogu poslužiti prilikom katalogiziranja ove vrste građe su Anglo-American Cataloguing Rules, Rules for Archival Cataloging of Sound Recording, The FIAF Cataloguing Rules for Film Archives i drugi.

Audiovizualna i multimedijaska građa sve više nailaze na raznu konkurenciju, s obzirom da se u današnje vrijeme filmovi mogu gledati putem raznih servisa za streaming na pretplatu. Ovakva situacija mogla bi negativno djelovati na posudbu filmova u knjižnicama. Na ovu situaciju upozoravaju i Šušnjar i Vukasović–Rogač (2020). Ističu kako su se razvojem tehnologije mijenjali i pojavljivali novi mediji audiovizualne i elektroničke građe, počevši od analognih, zatim digitalnih pa sve do računalno čitljivih. Knjižnice su pratile razvoj ovih medija te u skladu s razvojem nabavljale, obrađivale i posuđivale ovu građu, a iste usluge pružaju i danas. Svjetsko tržište videografije predstavlja veliku konkurenciju knjižnicama u današnje vrijeme (MAXtv, Netflix i sl.). Korisnici sve više gledaju filmove putem ovih usluga, prilikom čega se stvara zabrinutost o padu interesa za ovom građom u knjižnicama. Knjižničari trebaju pratiti promjene i interese na tržištu i u skladu s tim organizirati svoje poslovanje. Omogućivanjem online pretraživanja audiovizualne i multimedijске građe knjižnice pružaju svojim korisnicima brz i jednostavan uvid u svoj fond.

Činjenice o značaju audiovizualne i multimedijske građe u knjižnici, važnosti očuvanja ove građe, olakšavanju dostupnosti korisnicima i uvažavanju želja i potreba korisnika za ovom građom važne su za daljnji razvoj knjižnične filmske zbirke, koja bi se svojom kvalitetom i značajem mogla oduprijeti izazovima suvremene konkurencije.

3.1. Katalogizacija audiovizualne građe

Weihls (2001) u svom članku *A somewhat personal history of nonbook cataloging* daje kratak uvid u povijest katalogizacije neknjižne građe. Ističe problem primjene predmetnih odrednica i klasifikacijskih oznaka na neknjižnu građu, koja se u nekim slučajevima može proizvesti mnogo brže od knjiga. Problem nastaje zbog toga što (posebno u vrijeme prije pojave interneta) standardnim popisima predmetnih odrednica i klasifikacijskih oznaka treba dosta vremena za uvođenje novih termina. Weihls naglašava kako su se problemi s predmetnom analizom neknjižne građe smanjili pojavom online kataloga, pomoću kojih korisnik sada može puno lakše pristupiti informacijama u bibliografskom zapisu.

Bergman, Peters i Schomberg (2007) ukazuju na to kako knjige u većini slučajeva imaju jasno identificiranog autora ili urednika, dok je kod odgovornosti za stvaranje video zapisa prisutno mnogo više sudionika. Autorice ovu situaciju smatraju razlogom zbog kojeg je glavni unos za video zapise skoro uvijek naslov, koji se preuzima sa okvira naslova ili odjavne špice zapisa. Naglašavaju i potrebu za dodavanjem varijante naslova, u slučaju kada se glavni naslov u katalogu razlikuje od onog na koricama spremnika. Prilikom razlikovanja istih naslova različitih djela, pojedine knjižnice koriste jedinstveni unos glavnog naslova za filmove i televizijski program (npr. kod filmova se pojavljuje naslov (film: datum: verzija)). Datum i verzija se dodaju samo ako je potrebno za razlikovanje od drugog filma s istim naslovom. Više autora naglašava važnost označavanja sudionika u stvaranju filma. Bergman, Peters i Schomberg važnijim sudionicima smatraju korporativna tijela, redatelje, producente, animatore, pisce, naratore i izvođače. Ove informacije smještaju pod MARC polje 245\$c (izjava o odgovornosti), 511 (izvođač) ili 508 (tehnička proizvodnja). Važnost ovih oznaka ističe i Piepenburg (2001) u članku *Cataloging AV in school libraries*, u kojem se osvrće na katalogizaciju audiovizualne građe u školskim knjižnicama. Upozorava na to kako je učenicima bitno indeksiranje sudionika u stvaranju filma za izradu biografskih istraživačkih radova ili daljnje proučavanje djela određenog glumca ili redatelja. Bergman, Peters i Schomberg (2007) navode i polje 546 Jezik, koje je također važno pri katalogizaciji video

zapisa, a pod njim se dodaje bilješka za video zapise s titlovima ili one koji nisu na engleskom jeziku. Naglašavaju važnost polja 520 Sažetak u kojem bi se trebala nalaziti sažeta izjava o sadržaju. Piepenburg (2001) smatra kako je pod ovo polje potrebno unijeti riječi koje će, tijekom pretraživanja ključnih riječi voditi korisnika do onog što im treba i što žele. Važnom značajkom smatra i predmetne odrednice koje se odnose na format i žanr određene građe, a koriste za označavanje posebnih informacija o građi i važno je da ti pojmovi budu dosljedni za olakšavanje Booleovog pretraživanja. Ove informacije za sve video zapise mogu se dodati pod polje 655 (odrednica za žanr/format), dok ih neke institucije bilježe pod poljem 650 predmetne odrednice. Za potrebe dodatnog razlikovanja video zapisa od knjige može se dodati podjela na žanrove uobičajenom predmetnom odrednicom (npr. \$v Drama, \$v Juvenile Drama) (Bergman, Peters i Schomberg 2007). Chung (2001) u članku *User-friendly audiovisual material cataloging at Westchester County public library system* opisuje nastojanja Westchester knjižničnog sistema (WLS) za stvaranjem online kataloga audiovizualne građe koji će biti prilagođen korisnicima javnih knjižnica Westchestera primjenom lokalne prakse katalogizacije, ali i istovremeno pridržavajući se nacionalnih standarda. WLS dosljedno dodaje termine za formate AV građi i termine žanrova video zapisima. Termini koji se koriste za format su: Audiobooks, Audiobooks on CD, Audiocassettes, Children's audiobooks, Children's audiobooks on CD, Compact discs, CD-ROMs ,DVD videodiscs, Games, Toys, Video recordings i Web sites. Audiobooks on CD i Children's audiobooks on CD su lokalne predmetne odrednice koje se koriste kada LCSH nema dostupnog opisa za određeni format. Kada se u LCSH doda novi termin za format, tada WLS zamjenjuje lokalni izraz novim LCSH izrazom. Termini žanrova za videozapise su: Adventure films, Animal films, Bible films ,Biographical films, Children's films, Comedy films, Documentary films, Fantasy films, Feature films, Foreign films, Gangster films, Historical films, Horror films, Musicals, Mystery and detective films, Religious films, Samurai films, Science fiction films, Short films, Sports films, Spy films, Vampire films, Video recordings for hearing impaired, War films i Western films (Chung 2001). Neki od spomenutih termina za formate i žanrove spomenut će se i prilikom podjele igranog filma na žanrove, ali i u samom istraživačkom djelu. Ovim poglavljem prikazane su karakteristike katalogizacije audiovizualne građe i najznačajnije oznake koje se bilježe pod određena MARC polja, kao što su stvarni naslov, izjava o odgovornosti, izvođač, sažetak, predmetne odrednice žanra i formata itd. Sljedeća poglavlja usredotočit će se na određenu audiovizualnu građu, tj. film.

4. Općenito o filmu

Film kao medij promatramo kao sredstvo filmskog priopćavanja. Često se spominje izraz *masovni medij*, koji se koristi zbog toga što pojedinci ili grupe pomoću tehnika masovne kulture (npr. filma, televizije, itd.) šalju svoje poruke mnoštvu. Tradicionalni masovni mediji su film, radio i televizija. Film se smatra umjetnošću, ali i industrijom (tržišno orijentiranom kinematografijom, „industrijom zabave“), politikom i tehnikom. Film objedinjuje niz umjetnosti, odnosno uzima elemente iz drugih umjetnosti (fotografije, književnosti i dr.) i na taj način stvara novu cjelinu (Mikić 2001). Tema ovog rada je sadržajni pristup filmu, stoga je potrebno osvrnuti se na definicije filma, njegove istoznačnice, ali i samu podjelu filma na rodove, vrste i podvrste. Posebnu pozornost potrebno je posvetiti žanrovima, koji će se proučavati u istraživačkom djelu rada.

4.1. Definicije filma

U Filmskom leksikonu (2003) pojam film se poistovjećuje s pojmom *filmsko djelo*, odnosno *filmsko priopćenje, izlaganje i filmski diskurs*. Ostali pojmovi koji se često koriste kao istoznačnice pojmu film su *filmska snimka, filmska slika, svijet filma, filmski medij, filmska umjetnost i kinematografija*. Kinematografija se definira kao sustav proizvodnje, distribucije i prikazivanja filmova koji uključuje i popratne djelatnosti i ustanove, npr. filmske škole i kinoteke i filmska zanimanja vezana uz te djelatnosti i ustanove. Znanost o filmu, odnosno humanističko-znanstvena disciplina proučavanja filmskog djela i kinematografije naziva se *filmologija* (Turković 2010). Prema Hrvatskoj enciklopediji sve se više uočava nastojanje da se pojmom *film* označuje samo pojedino djelo ili predstavlja sinonim sintagmi *filmska umjetnost*, a svi ostali oblici vezani uz filmske djelatnosti obuhvaćeni su pod pojmom kinematografija (Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje 2020). Na engleskom jezičnom području također nailazimo na razna nazivlja, kao što su: *film* (pojedinačno djelo, skup pojedinačnih djela), *cinema* (estetika filma) i *movie* (film kao proizvod). Ovi se pojmovi međusobno isprepliću i teško ih je odvojiti (Mikić 2001). Termin film većinu će ljudi najvjerojatnije asociirati samo na igrane filmove koji im predstavljaju izvor zabave ili zanimaciju kojom se bave u slobodno vrijeme. Brojni filmski portali, reklame, servisi za streaminge i sl. upravo i odaju dojam filma kao nečeg što služi isključivo za zabavu. Knjižnice su jedne od institucija koje nabavljaju, čuvaju i daju na posudbu raznu filmsku građu, koja u ovom slučaju ne upućuje samo na zabavu, već i na odgoj i obrazovanje. Knjižnica mora sadržavati raznu filmsku građu, koja treba odražavati želje i potrebe korisnika i poticati njihov

daljnji razvoj i obrazovanje. Potrebno je razviti raznoliku filmsku zbirku koja sadrži različite filmske rodove, vrste i podvrste.

4.2. Filmski rodovi, vrste i podvrste

Nikica Gilić u svojoj knjizi *Filmske vrste i rodovi* dijeli filmske rodove na igrani, dokumentarni i eksperimentalni film, pri čemu ističe podjelu filmskih vrsta na: cjelovečernji ili dugometražni film, kratkometražni ili kratki film, filmski serijal i filmsku seriju. (Gilić 2013). Turković (2010) termin *filmski rodovi* poistovjećuje s terminom *filmske discipline*, a osim već spomenutih rodova navodi još i obrazovno-znanstveni film, propagandni film, animirani film i kompjutorska interaktivna djela. Unutar svakog roda postoji podjela na podrazrede.

U ovom diplomskom radu već je spomenuta skupina 791 Univerzalne decimalne klasifikacije, koja se odnosi na kinematografiju i filmove. Proučavanjem ove skupine uočene su podskupine koje označavaju vrste filmskih likova, značajke prikazivanja, ali i podskupina kojom se označavaju žanrovi, tema i stil filma. U toj podskupini nalaze se oznake za žanrove igranog i dokumentarnog filma, koji će sada biti detaljnije objašnjeni.

4.2.1. Igrani film

Dvije glavne vrste igranog filma su dugometražni (dulji od 60 minuta) i kratkometražni igrani film (do 60 minuta). Obilježja kratkometražnog igranog filma su mali broj događaja i likova i manji dio života određenog lika. Dugometražni igrani film prikazuje veći dio iz života jednog ili više likova, a njegova obilježja su velik broj događaja i likova (Gilić 2013). Prema Peterliću (2018) dijelovi igranog filma su sjedinjeni pričom, stoga bi se on mogao i nazvati „film priče“, a elementi igranog filma mogu biti dio dokumentarnog i eksperimentalnog filma.

Termin koji se često susreće u teoriji filma, ali i u Univerzalnoj decimalnoj klasifikaciji prilikom diobe igranog filma je žanr. Bondebjerg (2015) navodi da je „žanr koncept koji se koristi u filmskim studijama i teoriji filma za opisivanje sličnosti među grupama filmova na temelju estetskih ili širih društvenih, institucionalnih, kulturnih i psiholoških aspekata.“

Turković (2010) igrani film dijeli na filmske žanrove i cikluse, tematsko-kinematografske cikluse (filmovi ceste, filmovi katastrofe, tinejdžerski filmovi...) i igranofilmske stilske pokrete i smjerove (nežanrovske filmove). Najpoznatija, odnosno najčešće spomenuta filmska

vrsta su žanrovi, a neke od podvrsta igranog filma koje se smatraju žanrovima su: komedija, kriminalistički film, filmska drama, filmovi strave, mjuzikl, melodrama, znanstvenofantastični film, pustolovni/avanturistički film, povijesni film, ratni film, vestern i dr. Žanrovi se mogu granati na podžanrove. Primjeri podžanrova kriminalističkog filma, koji se ponekad smatraju i odvojenim žanrovima su: detektivski film, triler, gangsterski film, zatvorski film... Primjeri podžanrova znanstvenofantastičnog filma su putovanje vremenom, svemirski filmovi, invazijski filmovi, postkatastrofični filmovi..., a podžanrovi komedije su romantična komedija, parodijska komedija i dr. Pojedini žanrovi, koji imaju slične karakteristike, zajedno se svrstavaju unutar nadžanrova. Najpoznatiji nadžanrovi su: akcijski film (obuhvaća kriminalistički, pustolovni, ratni film i dr.), fantastični film (znanstvenofantastični film, film mašte i magije, film strave i dr.) i film napetosti ili triler (obuhvaća veći dio akcijskih filmova, kriminalističke filmove i filmove strave).

Podskupine 791.221/.228 Univerzalne decimalne klasifikacije označavaju određene žanrove igranog filma. Usporedbom s Turkovićevom podjelom igranog filma na žanrove uočena su poklapanja termina :

- komedija = 791.221.2 Komedija
- kriminalistički film = 791.221.5 Triler. Napetica. Kriminalistički film
- filmovi strave = 791.221.9 Film strave
- mjuzikl = 791.221.1 Glazbeni film
- melodrama = 791.221.4 Melodrama
- znanstvenofantastični film = 791.221.8 Fantasy film (791.221.8:82-311.9 Znanstvenofantastični film)
- povijesni film = 791.224 Povijesni film
- ratni film = 791.222 Ratni film
- vestern = 791.223.1 Vestern

Analizom Univerzalne decimalne klasifikacije (2013) i usporedbom korištenih termina za žanrove igranog filma s terminima koje spominje Turković u svojoj teoriji vidljiva su prethodna poklapanja u terminima. UDK koristi termin glazbeni film, a ne mjuzikl, kao što je to slučaj kod Turkovića, ali termini imaju približno slično značenje. Dva žanra koja ističe Turković

(filmska drama i pustolovni/avanturistički film) nisu prisutni unutar Univerzalne decimalne klasifikacije, ali npr. drama može obuhvatiti žanrove kao što su biografski film, povijesni film i melodrama. Klasifikacijska oznaka 791.228 predstavlja Animirani film. Crtani film, kao jedan od žanrova igranog filma kojeg Turković ne navodi u svojoj žanrovskoj razdiobi igranog filma, već kao poseban rod. Na ovim primjerima može se uočiti kako većina UDK termina odgovara onima u teoriji, ali postoje i određene iznimke.

4.2.2. Dokumentarni film

Prema leksikonskoj definiciji dokumentarni film prikazuje stvarne događaje i osobe, ali Peterlić (2018) tvrdi kako je takva definicija problematična zato što film ne može biti u potpunosti dokumentaran zbog unošenja stvaratelja u svjedočanstvo. U rodovima dokumentarnog i eksperimentalnog filma, kao i kod igranog filma, osnovne su vrste dugometražni i kratkometražni film. Dugometražni (cjelovečernji) dokumentarni film, za razliku od kratkometražnog, može prikazati znatno složeniji događaj. Serijali i serije se također mogu pojaviti u rodovima eksperimentalnog i dokumentarnog filma (Gilić, 2013).

Prema Turkoviću (2010) se podrazredi dokumentarnog filma granaju na temelju različitih kriterija. Prema opreci aktualnost-transaktualnost podvrste su: vijest, filmske novosti/TV vijesti/Tv dnevnik, zabavne novosti, reportaža i čisti dokumentarac. Podvrste dokumentarnog filma prema kriteriju intervencije-neintervencije u snimanju stvarnosti su: opservacijski dokumentarac i autoreferencijalni dokumentarac. Prema kriteriju singularne i nadsingularne vjerodostojnosti dokumentarni filmovi se granaju na: filmove skrivene kamere, direktne dokumentarce, rekonstrukcijske dokumentarce, stvarnosnu televiziju, dokudrame, performativne i simulacijske dokumentarce. Podrazredi dokumentarca prema tipu izlaganja su: arhivski, narativni, opisni, poetski i izjavni, iako se ove podvrste mogu i kombinirati. Tematsko karakterizacijsko razvrstavanje dijeli ih na: autobiografski dokumentarac, biografsko-portretni dokumentarac, obiteljski dokumentarac, putopisni film, film o umjetnosti, dokumentarac o likovnim umjetnostima, glazbeni i plesni dokumentarac i film o filmu.

Univerzalna decimalna klasifikacija koristi oznaku 791.229 Dokumentarni žanrovi kojom se označavaju žanrovi, odnosno podvrste dokumentarnog filma, ali nema podskupina, kao što je to bio primjer u označavanju žanrova igranog filma.

4.2.3. Eksperimentalni film

Prilikom opisivanja značajki eksperimentalnog filma najčešće se navodi po čemu se ovaj filmski rod razlikuje od dokumentarnog i igranog filma. Neke od karakteristika eksperimentalnog filma su nedosljedna kronologija i zanemarivanje logike uzročno-posljedičnog razlaganja (Peterlić 2018). Kratkometražni i dugometražni eksperimentalni filmovi mogu biti jednako vrijedni, iako mogu ostvariti različite estetske učinke (Gilić 2013). Turković (2010) ističe najčešće podrazrede eksperimentalnog filma, a to su: poetski, apstraktni, nadrealistički, strukturalni i dnevnički film.

4.2.4. Podjela obrazovno-znanstvenog, propagandnog i animiranog filma te kompjutorskih interaktivnih djela

Podrazrede obrazovno-znanstvenog filma prema kulturno-funkcionalnom pristupu razvrstavamo na: znanstveni film, znanstvenopopularni film, općeobrazovni film, nastavni film i instrukcijski film. Filmovi o prirodi, etnografski, sociološki, psihološki i industrijski filmovi također mogu biti podvrsta obrazovno-znanstvenog filma. Prema poimateljskoj metodi razvrstavanja obrazovnih filmova razlikuju se demonstracijski, objašnjavalački i odgojni filmovi (Turković, 2010).

Propagandni filmovi se razlikuju prema kriteriju obznanjenosti propagandne svrhe (propagandni, propagandistički), prema predmetu propagiranja, a ponekad i duljinskom kriteriju (reklamni film, promotivni ili naručeni film) i prema temi (političko-propagandni, ekonomsko-propagandni, humanitarno-propagandni, kulturno-propagandni, zdravstveno-propagandni i religijsko propagandni film) (Turković, 2010).

Standardne podvrste animacijskog filma su: crtani film, filmovi sjene, kolažni film, kompjutorski film, 2D animacija, 3D animacija, lutka film, plastelinski film, teksturna animacija i živo-animacijski film, a sve se tehnike mogu i kombinirati. U podrazrede kompjutorskih i interaktivnih djela spadaju videoigre, pazbiljski svjetovi i spoznajne interaktivne pazbilje (Turković, 2010).

Prema prethodnim podjelama filma na filmske rodove, vrste i podvrste, vidljiva je opširnost i razgranatost ovih podjela u teoriji filma. Razne filmske vrste i filmske žanrove koje se pridodaju za označavanje filmova ne pronalazimo samo naznačene u teoriji filma i u katalogu knjižnice već i na brojnim drugim mjestima, a neka od njih su i filmski mrežni portali.

5. Filmski mrežni portali

U današnje vrijeme prilikom izbora knjiga za čitanje ili filmova za gledanje većina ljudi oslanja se na preporuke koje pronalaze na društvenim mrežama, blogovima i mrežnim portalima. Na ovaj način brzo i jednostavno dolaze do saznanja o informacijama vezanim uz određenu knjigu ili film. Putem mrežnih stranica svakodnevno se objavljuju informacije o novitetima u kinima, liste najpopularnijih filmova, filmskih klasika i sl. Pristupom ovim stranicama svaki obožavatelj filmova može pronaći nešto za sebe, odabrati film ili saznati dodatne informacije. Veliki broj filmskih mrežnih portala omogućava svim posjetiteljima komentiranje i iznošenje vlastitog mišljenja pa upravo zbog toga svi korisnici moraju imati u vidu i veliku dozu subjektivnost koja je često prisutna u tekstovima na mrežnim portalima. Među najpoznatijim svjetskim filmskim mrežnim portalima ističu se IMDb i Rotten Tomatoes, koji će biti detaljnije predstavljeni u daljnjem tekstu. Ova dva filmska mrežna portala, odnosno njihov sadržajni pristup filmu proučavat će se i analizirati u istraživačkom dijelu rada. Potrebno je uočiti i istražiti glavne značajke ovih portala, njihov sadržaj, način predstavljanja filmova, ali i sudionike i na koji način oni pomažu u stvaranju sadržaja.

5.1. IMDb

IMDb je suradnička web stranica, oslanja se na pojedince koji pružaju sadržaj korisnicima putem IMDb.com i IMDbPro. Svatko tko želi doprinijeti ažuriranju ove stranice prvo mora biti registriran na besplatnom IMDb računu. IMDb želi pružiti potpune i pouzdane informacije o filmu i televiziji, stoga prihvaća samo točne i provjerene podatke. U slučaju ako uređivač IMDb-a ne može provjeriti točnost podatka ili utvrditi krše li se pravila navedena o uređivanju koja se nalaze na stranici, tada se zahtjev može odbiti. Korisnici koji žele ažurirati ovu bazu novim podacima to uglavnom mogu napraviti uređivanjem informacija putem opcije Edit page. Većina informacija može se urediti pomoću navedene opcije, ali postoje i iznimke (npr. postavljanje fotografija, recenzija korisnika, vodiča za roditelje, itd.) (IMDb, 2021). IMDb (Internet Movie Database) je svjetski najpopularniji izvor sadržaja vezanih za filmove, televiziju i slavne ličnosti. Pokrenut je 1990. godine. Osmišljen je s ciljem da pomogne obožavateljima prilikom istraživanja filmova, a samim time pruža svojim korisnicima sugestije što bi mogli pogledati. Ova baza podataka sadrži informacije o više od milijun filmova, emisija, serijala, ali i razne informacije o glumcima i ostalim sudionicima koji pridonose stvaranju filma, serijala i emisije. Posjetitelji pristupaju stranicama IMDb-a kako bi se prisjetili naziva ili sažetka radnje određenog filma, imena nekog glumca ili glumice, pronašli film koji bi mogli

pogledati ili podijelili svoje mišljenje i znanje s ostalim korisnicima ove baze podataka. Na stranicama IMDb-a prisutne su razne kritike, recenzije korisnika, preporuke, galerije fotografija, vijesti iz svijeta filma, citati, trivijalnost, liste filmova itd. Sve ove značajke privlače posjetitelje i potiču ih na daljnje korištenje. Na početnoj stranici svakodnevno se mijenjaju novi videozapisi (traileri, isječci iz filmova, intervjui s glavnim glumcima itd.) koji pružaju posjetiteljima informacije o novostima u svijetu filma.

5.2. Rotten Tomatoes

Rotten Tomatoes, sa svojim Tomatometrom, predstavlja jednu od najpoznatijih online baza podataka o filmu koja se posebno ističe brojnim recenzijama i kritikama filmova i televizijskih emisija. Svojim posjetiteljima nudi informacije o tome što je "svježe" a što "pokvareno" unutar područja filma i televizije. Osim recenzija i kritika, po čemu je ova baza najpoznatija, Rotten Tomatoes pruža svojim posjetiteljima razne uredničke sadržaje, zabavne i informativne video uratke, a korisnici mogu i sami sudjelovati u ažuriranju ostavljajući vlastite komentare i mišljenja. Tomatometar rezultat jedna je od glavnih značajki ove filmske baze podataka. Riječ je o rezultatima koji se temelje na mišljenjima brojnih filmskih i televizijskih kritičara i samim time pružaju pouzdane preporuke milijunima posjetitelja. Naziv ove baze podataka želi podsjetiti na vremena kada je publika svoje kritike kazališnih predstava izražavala bacanjem voća i povrća, među kojima se našla i rajčica (tomato). Rezultat Tomatometra pokazuje postotak pozitivnih kritika danih za određeni film ili televizijsku seriju. Postotak se računa tek nakon što film ili televizijska serija dobije najmanje pet recenzija. Ikona crvene rajčice prikazuje se kada je najmanje 60% recenzija za određeni film ili televizijsku seriju pozitivno i označava status "svježe". U slučaju ako film ili televizijska serija ima manje od 60% pozitivnih recenzija, prikazuje se zelena ikona koja simbolizira status "pokvareno". Treća varijanta ikone je izbljedjela rajčica, tada rezultat trenutno još nije dostupan (Rotten Tomatoes, 2021). Ova dva poznata filmska mrežna portala odlikuju se velikim brojem informacija o raznim filmovima koje predstavljaju svaki na svoj način. Njihova popularnost sve više raste, a njihove prednosti dobar su poticaj knjižničnim stručnjacima za uvođenjem novosti u knjižnični katalog i predstavljanje filma, kojim će privući još više korisnika i olakšati im pristup i pretraživanje filmske građe.

6. Pregled istraživanja na temu knjižnica i filmske građe te filmskih žanrova

U svijetu su provedena brojna istraživanja u knjižnicama pa tako i ona koja se odnose na filmsku građu u knjižnicama. Prije samog istraživanja potrebno je pregledati i dati uvid u neka od ovih istraživanja koja se bave knjižnicama u Hrvatskoj (kompetencijama filmskih knjižničara i nabavom filmske građe), ali i knjižnicama u ostatku svijeta, a posebno usporedbom IMDb-a i knjižnične prakse.

Prema Duić i Dragija Ivanović (2016) knjižničari koji su u narodnim knjižnicama odgovorni za film i drugu multimedijску građu trebali bi posjedovati dodatna znanja o toj građi, u ovom slučaju o filmskoj umjetnosti. „Filmski knjižničari“ trebaju poznavati povijest, razvoj i karakteristike hrvatske i strane kinematografije. Često se provode i rasprave o ključnim kriterijima prilikom odabira građe. Nerijetko se događa da se kriterij potražnje stavlja ispred kvalitete. Knjižnice nabavljaju popularne filmske naslove koji su namijenjeni masovnom tržištu i koje mogu jednostavno dobiti. Ovim načinom knjižnica želi zadovoljiti potrebe svojih korisnika, koji su većinom zainteresirani za aktualne i popularne filmove, ali pritom ne smije zanemariti djela vrhunske kvalitete i vrijednosti. Posjedovanjem bogatog znanja o filmu knjižničari mogu uspješno pronaći i odabrati vrijedne filmove za knjižničnu zbirku, kvalitetne filmske naslove koji nisu nametnuti raznim marketinškim trikovima i ne pripadaju masovnoj kulturi. U istraživanju kojeg su Duić i Dragija Ivanović proveli 2014. godine u nekoliko narodnih knjižnica u Hrvatskoj ispitana su mišljenja knjižničara o izgradnji filmskih zbirki i potrebnim znanjima za ovo područje. Na osnovi rezultata uočeni su najbitniji poslovi za filmske zbirke prema mišljenju knjižničara, a to su: nabava, obrada i posudba filmova, ali i organiziranje filmskih događanja. Ispitani knjižničari su kao znanja i vještine potrebne za rad s filmskim zbirkama naveli poznavanje filma, ljubav prema filmu i osnovno filmsko obrazovanje. Znanje o filmu ispitani knjižničari najčešće stječu na temelju internetskih izvora (npr. IMDb), literature o filmu i gledanjem filmova, ali i putem razgovora s korisnicima. Knjižničarima su potrebne razne stručne kompetencije značajne za rad s filmskim zbirkama, a neke od njih su: dubinsko sadržajno poznavanje filma, poznavanje načina nabave filmova, znanje o metodama istraživanja potreba stvarnih i potencijalnih korisnika filmske zbirke, upoznatost s trenutnom ponudom filmova na tržištu, sposobnost promidžbe filmske građe, ali i katalogizacija i klasifikacija filma, koja je posebno značajna za ovaj rad. Na osnovi ovih kompetencija knjižničari će izgraditi kvalitetnu i raznoliku filmsku zbirku.

Izgradnja kvalitetne i raznolike filmske zbirke je vrlo važna za knjižnicu i njene korisnike, ali ona ne ovisi samo o knjižničarima. Duić (2017) naglašava kako veliku ulogu u tome imaju nakladnici, kojima je najbitnije postizanje profita pa često objavljuju samo najprodavanija djela, stoga dolazi do situacije u kojoj na tržištu nema dovoljno raznolikih i vrijednih filmova. Navedena situacija stvara problem knjižnicama prilikom izgradnje raznolike zbirke koja bi odgovarala različitim korisničkim potrebama. Jedan od problema je i slaba financijska potpora države za objavljivanje vrijednih filmova na DVD-u. Upravo se zbog toga ponuda prilagođava tržištu, pri čemu u ponudi prevladavaju popularni holivudski filmovi. U prosincu 2014. godine provedeno je istraživanje (Duić, 2017) prilikom kojeg su intervjuirani knjižničari koji rade s multimedijским zbirkama 18 narodnih knjižnica u Hrvatskoj, a 2015. provedeni su intervjui s tri hrvatska filmska nakladnika (Menart, Discovery i Restart label). Dobivenim rezultatima uočeno je nezadovoljstvo knjižničara nedovoljnom kvalitetnom ponudom filmova na domaćem tržištu i strogim zahtjevima koje nakladnici postavljaju knjižnicama. Ispitani knjižničari tvrde kako je zbog slabe ponude na tržištu jako teško nabaviti manje popularne filmove, posebno starije domaće filmove, europske i azijske klasične igrane filmove i dokumentarne filmove. Filmovi se pretežno nabavljaju izravno od filmskih nakladnika (kojih je jako malo u Hrvatskoj) ili posrednika (npr. u trgovinama). Jedan od prijedloga za izgradnju raznolike filmske zbirke je nabava filma iz inozemstva. Postoji želja knjižničara za uključivanjem knjižnica u nakladništvo i objavljivanje na DVD-diskovima, ali to uvelike ovisi o dostupnosti financijskih sredstava i autorskim pravima. Odgovori dobiveni od strane hrvatskih filmskih nakladnika također svjedoče o smanjenom broju novoobjavljenih filmova, a kao glavni razlozi nastale situacije navedeni su širenje digitalne televizije, pojava Video on Demand platformi i ilegalno gledanje i preuzimanje filmova. Velik problem koji se javlja u knjižnicama su česta oštećenja DVD-diskova, a zbog zabrane kopiranja i nedostupnosti filma na tržištu, nakon što se disk ošteti, film više nije dostupan korisnicima knjižnice. Potrebno je izgraditi veliku i raznoliku filmsku zbirku u knjižnici i samim time povećati posudbu filmova i poticati razvoj interesa korisnika za filmovima u knjižnici.

U nekoliko navrata spomenuta je važnost raznolike filmske zbirke, koja bi odgovarala željama i potrebama svih korisnika knjižnice. Naglašena je i činjenica kako knjižnice, zbog nedostatka ponude i nakladnika koji teže za profitom većinom nabavljaju samo popularne filmove. Filmski portal IMDb poznat je po svojim listama najpopularnijih i najbolje ocijenjenih filmova, prema kojima i knjižničari ponekad biraju koju građu naručiti, iako ne smije u potpunosti zamijeniti

njihove prosudbe. Sljedeća istraživanja bave se usporedbom ovih IMDb popisa sa stanjem u hrvatskim i američkim narodnim knjižnicama.

Barbara Konjevod i Mirko Duić (2021) proveli su istraživanje u kojem su htjeli ispitati u kojoj su mjeri filmovi koji se nalaze na popisu najbolje ocjenjenih filmova na IMDb-u zastupljeni u zbirkama velikih hrvatskih knjižnica (Gradska knjižnica Rijeka, Gradska knjižnica Marka Marulića Split i Knjižnice Grada Zagreba) i istražiti raznolikost države podrijetla i perioda nastanka dostupnih filmova. Uočeno je kako najviše filmova s IMDb popisa posjeduju Knjižnice grada Zagreba (185 od 246 filmova), zatim Gradska knjižnica Marka Marulića Split (166 filmova) i posljednja je Gradska knjižnica Rijeka (121 film). Filmovi koji se nalaze u istraženim knjižnicama najčešće su oni proizvedeni u Sjevernoj Americi (148 filmova), a zatim slijede filmovi proizvedeni u Europi (31 film), Aziji (9), Južnoj Americi (4) i Australiji (1). Postoje filmovi s ovog IMDb popisa koji se ne nalaze ni u jednoj od istraženih knjižnica (21.6%, odnosno 53 filma). Većina tih filmova je iz Europe i Azije. Vidljiva je najveća zastupljenost filmova iz Sjeverne Amerike, a to ukazuje na nedovoljnu raznolikost filmske zbirke. Istraživači smatraju kako je jedan od razloga taj što domaći nakladnici većinom objavljuju popularne holivudske filmove, koji im jamče veliku zaradu. Rješenja koja predlažu su nabava inozemnih filmova, suradnja s HRT-om i Hrvatskom kinotekom, pretplata na streaming filmske portale (Netflix i sl.) ili knjižnično samostalno objavljivanje filmova.

U istraživanju *Movies in Public Libraries: A Checklist Comparison with Internet Movie Database Recommendations* (Bay Sengul et al. 2012) uspoređivalo se pedeset najbolje ocjenjenih filmova za 2000-2009, koji se nalaze na listi IMDb-a s fondom deset narodnih knjižnica srednje veličine u SAD-u. Popis je preuzet s IMDb-a 24. lipnja 2010. i ponovno provjeren nakon šest mjeseci. Svaki film je pretražen u svakoj od knjižnica, zapisani su brojevi primjeraka i format (DVD, Bluray). U ovom istraživanju postavljena su dva istraživačka pitanja: Kakvi odnosi postoje između IMDb rangiranja i broja primjeraka filmova koji su u vlasništvu javne knjižnice i kakvi su odnosi između broja primjeraka u vlasništvu knjižnice i drugih prepoznatljivih karakteristika filmova (godina izdavanja, zemlja produkcije, žanr, preporuka prema spolu ocjenjivača, preporuka prema dobi ocjenjivača i Motion Picture Association of America (MPAA) ocjeni). Rezultati istraživanja pokazali su nepostojanje veze između ranga filma na IMDb listi i broja primjeraka u fondu. Nije bilo značajne veze između broja primjeraka i karakteristika kao što su: godina izdanja i IMDb ocjena prema spolu ocjenjivača. Uočene su veze između broja u knjižničnom fondu i zemlje produkcije (najčešće Amerika, u prosjeku 113 primjeraka po naslovu), žanra (na ovom IMDb popisu identificirano

je 16 različitih žanrova, a u knjižnicama se nalaze najčešće obiteljski, znanstvena fantastika, animacija, avantura, a filmovi tih žanrova su i najviše rangirani na IMDb popisu) i Motion Picture Association of America ocjene (filmovi određeni oznakom G, PG i PG-13, tj. oni privlačni širem krugu gledatelja, bili su više zastupljeni u knjižničnim zbirka). Prema ovom istraživanju uočeno je kako su knjižnice u većini slučajeva bile dosljedne u tome koje naslove s IMDb popisa prikupljaju, a koje ne. Istraživači pretpostavljaju da rezultati ovog istraživanja odražavaju razumijevanje i uvažavanje potreba i interesa korisnika knjižnice.

Prema rezultatima prethodnih istraživanja uočeno je kako i hrvatske i američke narodne knjižnice posjeduju velik broj filmova koji se nalazi na listi najbolje ocjenjenih filmova na IMDb-u, a posebno onih koji su proizvedeni u Sjevernoj Americi. Filmovi su opisani u knjižničnim katalozima prema normativnim kataloškim praksama, dok ih IMDb opisuje na svoj način. Istraživački dio rada bavit će se usporedbom kataloške prakse u hrvatskim narodnim knjižnicama, odnosno sadržajne obrade filma s onom koja se provodi putem IMDb-a. Prethodna istraživanja odnosila su se na popis filmova i filmsku građu u knjižnici, dok su u istraživanju Cataloguing, Lies, and Videotape: Comparing the IMDb and the Library Catalogue (Chew i Elhard, 2005) proučena organizacijska načela IMDb-a i uspoređena sa standardnom kataloškom praksom prema AACR2 i MARC formatu. Uspoređivao se način na koji su filmska djela predstavljena putem IMDb-a s onim u knjižničnoj kataloškoj praksi. Ove dvije prakse uspoređivale su se prema njihovim ključnim elementima (naslovi, imena, predmeti...), i izazovima (npr. povezani sadržaji i srodna djela). Cilj je bio otkriti njihove sličnosti i kontraste, ali i slabosti oba pristupa. Prema rezultatima uočeno je kako se filmovi u AACR2 unose pod naslovom, kao i u IMDb-u. Sličnost im je unos dodatka za razlikovanje istih naslova. Važna razlika između IMDb i AACR2 prakse je u tome što je IMDb naslov zapravo jedinstven naslov, dok je AACR2 praksa prepisivanje naslova s fizičkog predmeta i tek onda se određuje je li potreban daljnji jedinstveni unos naslova. Unosi za srodna djela uvelike se razlikuju. AACR2 usko definira povezana djela u 21.28A1 (nastavci, dodatak, indeksi...). IMDb je više liberalniji u tome što priznaje kao srodno djelo. U IMDb-u se određeni filmovi ne mogu pronaći prilikom upisivanja naslova izvornog književnog djela u tražilicu. Za razlikovanje različitih osoba koje imaju isto ime i prezime, IMDb koristi rimske brojeve unutar zagrada. Ključna razlika u označavanju osobnih imena između trenutne AACR2 i IMDb prakse je ta da se IMDb ne ograničava na samo tri imenske odrednice. Ime osobe na popisu u IMDb-u se uvijek navodi s imenom lika kojeg glumi ili ulogom u produkciji. U knjižničnoj katalogizaciji imena glumaca spominju se samo u zagradi u bilješci sudionika ili izvođača (MARC polje 511), dok se fiktivni

likovi karakteriziraju kao predmeti. IMDb posjeduje nekoliko polja koja se odnose na sadržaj filma. Najznačajnije polje je „kratki sažetak“ i daje informacije koje se daju i pod poljem MARC 520. IMDb pruža i polje „ključne riječi sadržaja“ koje je slično nekontroliranim pojmovima indeksa koji su navedeni u polju MARC 653. Razlika u ova dva pristupa je ta da knjižničari imaju ograničen i opravdan broj deskriptora, dok suradnici IMDb-a koriste prevelik broj deskriptora. Unutar IMDb-a bilježe se još mnogi dodatni podaci za svaki film (jezik, trajanje, žanri dr.). Ove informacije se većinom mogu povezati s informacijama koje su kodirane u fiksno polje 008 MARC zapisa. MARC ima i polje 655 (žanr), ali u standardnoj kataloškoj praksi ovo polje obično nije kodirano za filmove i videosnimke. Prilikom pretraživanja imena putem IMDb-a u rezultatima se ne pokazuje samo tražena ličnost već i informacije o njoj. IMDb je prepun povezanog sadržaja (vanjske recenzije, službene web stranice, traileri, stranice fanova i sl.). Knjižnični katalozi imaju mali broj povezanog sadržaja. IMDb sadrži razne ažurirane podatke i interaktivni sadržaj (vijesti, članke, ocjene, komentare itd.). Knjižnični katalozi imaju mali broj ovakvog sadržaja. Interaktivni i komercijalni aspekti IMDb-a razlikuju ovu bazu podataka od knjižničnog kataloga i knjižničnog portala, ali mogu se uočiti i pojedine iste ideje. Knjižnični katalog tvore specijalizirani stručnjaci koji pripadaju knjižničnom osoblju, a u stvaranju sadržaja na IMDb-u sudjeluju članovi filmske industrije, osoblje IMDb-a i njegovi korisnici. Korisnici mogu slobodno unositi podatke, koje pregledava IMDb osoblje. Nedostatak je taj što se točnost dodanih podataka ne može uvijek provjeriti. Primijećene su sličnosti i razlike u ovim pristupima, ali i uloga IMDb-a kao referentnog alata za informiranje o razvoju kataloške prakse.

Veliku ulogu u predmetnoj obradi filmova imaju predmetne odrednice, a nekim od njih se označava žanr filma. U radu su već spomenute podjele filmskih rodova i vrsta pa tako i podjela igranih filmova na žanrove i podžanrove. Istraživački dio rada osvrnut će se na žanrove kojima se opisuju filmovi u hrvatskim narodnim knjižnicama i putem filmskih mrežnih portala (IMDb i Rotten Tomatoes). Uočiti će se žanrovski rječnici koje oni koriste i njihove razlike. Usporedba žanrovskih rječnika provedena je i u istraživanju *How we talk about the movies: A comparison of Australian, British and American film genre terms* (White i Hider, 2020). Uspoređivala su se tri filmska žanrovska rječnika slične funkcionalnosti, korištena u tri različita kulturna konteksta. Podaci koji se sastoje od pojmova iz Američkog filmskog instituta (AFI), Australskog centra za pokretnu sliku (ACMI) i Britanskog filmskog instituta ((BFI), odnosno njihovih žanrovskih lista, izvučeni su s njihovih web stranica početkom kolovoza 2019. Rezultati ovog istraživanja ukazuju na velik stupanj poklapanja, ali i značajan stupanj

različitosti između tri istraživana filmska rječnika. Razlog ovakvoj situaciji mogu biti razni čimbenici, kao što su: žanrovske tradicije specifične za određenu kulturu, lokalna povijest i institucionalni uvjeti te razlike u zbirkama. Knjižnična katalogizacija engleskog govornog područja se većinom pridržava međunarodnih standarda koji pretpostavljaju univerzalnost pojmova kao što su subjekti i žanrovi. Ovi standardi uključuju rječnike američke Kongresne knjižnice (LCSH i LCGFT-Library of Congress Genre Formats and Terms). Kritiziran je LCSH zbog svoje usmjerenosti na SAD. Hider, White i Barlow su otkrili kako je LCGFT više usklađen s AFI vokabularom nego s ACMI i BFI. Primjećuju i to da su jedini pojmovi koji se pojavljuju u svih šest proučavanih rječnika „horor“ i „komedija“. Prilikom uspoređivanja rječnika triju filmskih institucija uočeno je da ACMI posjeduje pojmove koji se podudaraju s onima u AFI i BFI rječnicima, dok se kod ova dva rječnika pojmovi ne podudaraju. Jedan od pretpostavljenih razloga je taj da se australski filmski jezik križa s američkim i engleskim filmskim jezikom, no potrebna su dodatna istraživanja kako bi se uočili detaljniji razlozi.

Prema ovom istraživanju uočeno je razlikovanje pojmova koji označavaju žanr filma u različitim engleskim govornim područjima pa se može pretpostaviti kako će doći do još veće razlike u pojmovima prilikom usporedbe kataloga hrvatskih narodnih knjižnica i filmskih mrežnih portala.

Istraživanjem Information Analysis of Movie Genres (Dauenhauer et al. 2014) istražili su se neki od čimbenika koji bi mogli utjecati na popularnost filmskih žanrova (npr. svjetski događaji, troškovi proizvodnje filma i prihodi od filma). U istraživanju su se ispitali žanrovski podaci s IMDb-a uspoređeni s podacima online informacijskog servisa za filmsku industriju The Numbers (brojke s blagajni, proračunski iznosi). Promatraju se mogući utjecaji u popularnoj kulturi i ekonomiji filmske industrije. Proučeni su i potencijalni tragovi na Facebooku (preko opcije Like) i trenutna događanja putem Infoplease. Prema rezultatima, podaci o žanrovima uistinu pokazuju trendove među određenim filmskim žanrovima. Većina filmova snimljenih u svakoj od tri ispitane godine (1990., 2000. i 2010.) pripadaju žanrovima drame i komedije. Ova dva žanra su i najprofitabilnija. Profit od akcijskih filmova porastao je od 1990. do 2010. godine. Prema istraživanju uočen je porast broja snimljenih dokumentaraca, ali je njihov neto profit ostao nizak. Prema „lajkovima putem Facebooka“ uočeno je kako određeni neprofitabilni filmovi imaju puno lajkova, dok neki od profitabilnih nemaju. Te činjenice produbljuju nejasnoće o rastu i padu popularnosti određenih žanrova. Istraživači su zaključili kako mogu postojati i neki drugi čimbenici koji utječu na profitabilnost filma. Jedan od njih su i događaji aktualni za određenu godinu koji mogu utjecati na stavove javnosti

prilikom odlaska u kino (npr. od 2001. do 2010. godine pozornost usmjerena na događaje vezane uz ratove koji su uključivali Sjedinjene Države). Vrlo je moguće da je ovakav pomak u zabrinutosti javnosti mogao negativno utjecati na profitabilnost ratnih filmova, a to je vidljivo i u neto gubitku 2010. godine i padu žanra općenito. Uočeno je i da su trileri pokazali povećanje profita 2010. godine, bez obzira na ukupan pad proizvodnje od 1990. godine. Ovo istraživanje prikazalo je kako popularnost i profitabilnost filma ne moraju biti nužno povezani, a kao jedan od značajnih čimbenika koji utječu na vrstu filma koji će biti proizvedeni je upravo profit.

Pregledom istraživanja o filmskim knjižničarima, nabavi i posudbi filmske građe u knjižnici, usporedbi filmske građe s popisima i načinom predstavljanja filmova putem IMDb-a, ali i istraživanjima koji se bave filmskim žanrovima stečeni su uvidi u njihove rezultate. Uočeno je kako knjižničari trebaju posjedovati dodatne vještine i znanja za sudjelovanje u izgradnji i posudbi filmske građe. Nabava ne ovisi samo o njima, već i ponudi filma na tržištu, odnosno o želji nakladnika za postizanjem profita, zbog čega se na tržištu pojavljuju većinom najpopularniji i najprofitabilniji filmovi. Najgledaniji filmovi najčešće se nalaze na IMDb popisima najbolje ocjenjenih filmova, kojim se ponekad vode i knjižničari prilikom odabira filma. Pregledom rezultata usporedbe domaćih i stranih knjižničnih kataloga s ovim popisima uočena je dominacija filmova proizvedenih u SAD- u te popularnost određenih žanrova, kao što su obiteljski filmovi, pustolovni i znanstveno fantastični. Uočene su sličnosti i razlike IMDb praske predstavljanja filmova i normativne kataložne prakse, ali i određene prednosti IMDb-a, koje bi se mogle uvesti u kataložnu praksu. Istraživanja na temu žanrova prikazala su kako se žanrovski termini razlikuju ovisno o područjima u kojima se koriste te da se određenim filmskim žanrovima mijenjala profitabilnost tijekom godina, a razlog mogu biti popularnost, ali i događaji koji su vezani za određeno razdoblje. Ova istraživanja pružaju razne spoznaje o knjižnicama, filmskoj građi, filmskim portalima te filmskim žanrovima općenito, a te spoznaje produbit će se u istraživanju o sadržajnom pristupu filma.

7. Istraživanje

Drugi dio diplomskog rada odnosi se na istraživanje. Pri samom početku istraživačkog dijela istaknut će se svrha i cilj istraživanja, a zatim će se navesti istraživačka pitanja.

Cilj je istražiti na koje načine se film sadržajno opisuje unutar kataloga narodnih knjižnica u Hrvatskoj, a kako je sadržajno označen unutar najpoznatijih filmskih mrežnih portala (IMDb i Rotten Tomatoes).

Svrha ovog diplomskog rada je saznati na koji se način može obogatiti sadržajno predstavljanje filma unutar kataloga narodnih knjižnica u Hrvatskoj i to na temelju rezultata istraživanja. Ovim načinom želi se osigurati lakši i brži pristup i pronalazak filma, bez obzira na to posjeduje li korisnik znanje o autoru i naslovu filma.

Istraživačka pitanja

1. Kako se sadržajno predstavlja film u katalozima narodnih knjižnica u Hrvatskoj?
2. Na koji način IMDb i Rotten Tomatoes sadržajno označuju film?
 - a. Koje su sličnosti i razlike sadržajnog predstavljanja filma u katalozima narodnih knjižnica u Hrvatskoj i sadržajnog predstavljanja filmova putem filmskih mrežnih portala?
 - b. Koje su sličnosti i razlike u žanrovskim terminima Turkovićeve teorije filma, knjižničnih kataloga i filmskih portala?

7.1. Istraživanje sadržajnog predstavljanja filma u katalozima narodnih knjižnica u Hrvatskoj

7.1.1. Cilj i svrha istraživanja

Cilj ovog istraživanja je proučiti na koje načine se film sadržajno opisuje unutar kataloga narodnih knjižnica u Hrvatskoj. Svrha istraživanja je na temelju rezultata uočiti moguće prednosti i nedostatke sadržajnog opisa filmova u katalozima hrvatskih narodnih knjižnica.

7.1.2. Metodologija

7.1.2.1. Instrument

Prilikom istraživanja sadržajnog predstavljanja filma u katalozima narodnih knjižnica korištena je metoda analize i usporedbe. Analizirani su kataložni zapisi odabranih filmova koji se nalaze u katalozima hrvatskih narodnih knjižnica izdvojenih za ovo istraživanje. Upravo zbog istraživanja sadržajnog predstavljanja filma analiza je usmjerena na klasifikacijske oznake i predmetne odrednice koje su dodijeljene za svaki film. Nakon analize je uslijedila usporedba sadržajnog predstavljanja filma između odabranih knjižnica.

7.1.2.2. Uzorak

Za potrebe istraživanja izdvojeno je prvih pedeset filmova koji se nalaze na IMDb listi 250 najbolje ocijenjenih filmova. Prema korisnicima IMDb-a, to su jedni od najpoznatijih i najboljih filmova svih vremena, stoga se očekuje prisutnost većine ovih filmova i u hrvatskim narodnim knjižnicama. Filmovi analizirani u istraživanju su:

1. [The Shawshank Redemption](#) (1994), redatelj: Frank Darabont
2. [The Godfather](#) (1972), redatelj: Francis Ford Coppola
3. [The Dark Knight](#) (2008), redatelj: Christopher Nolan
4. [The Godfather Part II](#) (1974), redatelj: Francis Ford Coppola
5. [12 Angry Men](#) (1957), redatelj: Sidney Lumet
6. [Schindler's List](#) (1993), redatelj: Steven Spielberg
7. [The Lord of the Rings: The Return of the King](#) (2003), redatelj: Peter Jackson
8. [Pulp Fiction](#) (1994), redatelj: Quentin Tarantino
9. [The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring](#) (2001), redatelj: Peter Jackson

10. *The Good, the Bad and the Ugly* (1966), redatelj: Sergio Leone
11. *Forrest Gump* (1994), redatelj: Robert Zemeckis
12. *Fight Club* (1999), redatelj: David Fincher
13. *Inception* (2010), redatelj: Christopher Nolan
14. *The Lord of the Rings: The Two Towers* (2002), redatelj: Peter Jackson
15. *Star Wars: Episode V - The Empire Strikes Back* (1980), redatelj: Irvin Kershner
16. *The Matrix* (1999), redatelj: Lana Wachowski; Lilly Wachowski
17. *Goodfellas* (1990), redatelj: Martin Scorsese
18. *One Flew Over the Cuckoo's Nest* (1975), redatelj: Miloš Forman
19. *Se7en* (1995), redatelj: David Fincher
20. *Seven Samurai* (1954), redatelj: Akira Kurosawa
21. *It's a Wonderful Life* (1946), redatelj: Frank Capra
22. *The Silence of the Lambs* (1991), redatelj: Jonathan Demme
23. *City of God* (2002), redatelj: Fernando Meirelles ; Katia Lund
24. *Saving Private Ryan* (1998), redatelj: Steven Spielberg
25. *Life Is Beautiful* (1997), redatelj: Roberto Benigni
26. *The Green Mile* (1999), redatelj: Frank Darabont
27. *Interstellar* (2014), redatelj: Christopher Nolan
28. *Star Wars* (1977), redatelj: George Lucas
29. *Terminator 2: Judgment Day* (1991), redatelj: James Cameron
30. *Back to the Future* (1985), redatelj: Robert Zemeckis
31. *Spirited Away* (2001), redatelj: Hayao Miyazaki
32. *Psycho* (1960), redatelj: Alfred Hitchcock
33. *The Pianist* (2002), redatelj: Roman Polanski
34. *Léon: The Professional* (1994), redatelj: Luc Besson
35. *Parasite* (2019), redatelj: Bong Joon Ho
36. *The Lion King* (1994), redatelj: Roger Allers ; Rob Minkoff
37. *Gladiator* (2000), redatelj: Ridley Scott
38. *American History X* (1998), redatelj: Tony Kaye
39. *The Departed* (2006), redatelj: Martin Scorsese
40. *The Usual Suspects* (1995), redatelj: Bryan Singer
41. *The Prestige* (2006), redatelj: Christopher Nolan
42. *Casablanca* (1942), redatelj: Michael Curtiz
43. *Whiplash* (2014), redatelj: Damien Chazelle

44. *The Intouchables* (2011), redatelj: Oliver Nakache, Éric Toledano
45. *Harakiri* (1962), redatelj: Masaki Kobayashi
46. *Grave of the Fireflies* (1988), redatelj: Isao Takahata
47. *Modern Times* (1936), redatelj: Charles Chaplin
48. *Once Upon a Time in the West* (1968), redatelj: Sergio Leone
49. *Rear Window* (1954), redatelj: Alfred Hitchcock
50. *Alien* (1979), redatelj: Ridley Scott

Istraživanje se provodilo analizom kataloga narodnih knjižnica zato što su one namijenjene širem i raznovrsnijem broju korisnika. Analizirani su kataložni zapisi filmova u ovim knjižnicama (i svim njihovim ograncima):

1. Knjižnice grada Zagreba
2. Gradska knjižnica Marka Marulića Split
3. Gradska knjižnica Rijeka
4. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek (GISKO)
5. Gradska knjižnica Zadar

Ovih pet knjižnica odabrano je zato što se nalaze u gradovima s najvećim brojem stanovnika prema popisu stanovništva obavljenom 2021. godine. Velik broj stanovnika predstavlja i veći broj korisnika knjižnice, a samim time i očekivani veći broj knjižnične građe, uključujući i filmsku građu te dostupnost filmova odabranih za ovo istraživanje. Knjižnice grada Zagreba, Gradska knjižnica Marka Marulića i Gradska knjižnica Rijeka koriste knjižnični sustav ZaKi, dok Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek i Gradska knjižnica Zadar pripadaju sustavu CROLIST.

7.1.2.3. Postupak

Podaci s IMDb liste najbolje ocijenjenih filmova preuzeti su u lipnju 2022. godine. Analiza i usporedba sadržajnog predstavljanja filma unutar kataloga navedenih narodnih knjižnica u Hrvatskoj provedene su tijekom lipnja i srpnja 2022.godine.

Prvo su izdvojeni i analizirani kataložni zapisi navedenih filmova koji se nalaze u katalogu Knjižnica grada Zagreba, a zatim Gradske knjižnice Marka Marulića Split, Gradske Knjižnice Rijeka, Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek i Gradske knjižnice Zadar. Analizirane su njihove klasifikacijske oznake i predmetne odrednice. Analizom ovih kataložnih zapisa uočene su određene razlike, koje su dodatno proučene metodom usporedbe kataložnih zapisa navedenih knjižnica. Prvo su uspoređene klasifikacijske oznake kojima su označeni filmovi, a

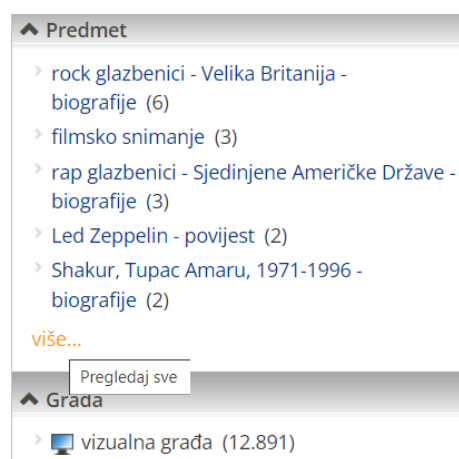
zatim i dodijeljene predmetne odrednice. Na temelju ovog istraživanja došlo se do zaključka o sadržajnom predstavljanju filma u katalozima narodnih knjižnica u Hrvatskoj, njihovim sličnostima i razlikama, ali i određenim nedostacima.

Prije samog pretraživanja filmova proučene su predmetne odrednice kojima su knjižničari određene knjižnice označili vizualnu građu. Slikama 1, 2 i 3 prikazan je postupak pretraživanja vizualne građe prema predmetu, na primjeru kataloga Knjižnica grada Zagreba (ZaKi sustav). Prvo je pristupom knjižničnom katalogu u izborniku Građa odabrana vizualna građa (Slika 1).

Slika 1: Odabir vizualne građe u katalogu KGZ-a (ZaKi sustav)

Nakon odabira vizualne građe, u izborniku Predmet odabrana je opcija više... (Slika 2)

Slika 2: Odabir izbornika Predmet u katalogu KGZ-a (ZaKi sustav)

Odabirom opcije više.. otvara se sužavanje pretraživanja vizualne građe prema predmetu (Slika 3).

Ostala sužavanja

Status Autor Predmet Ključna riječ Građa Godina Sadržaj Zbirka Fond Nakladnik Nakladnički niz Mjesto
zdavanja Lokacija

< 1 2 3 >

Abeceda | Broj naslov

- › rock glazbenici - Velika Britanija - biografije (6)
- › filmsko snimanje (3)
- › rap glazbenici - Sjedinjene Američke Države - biografije (3)
- › jazz glazbenici - Sjedinjene Američke Države - biografije (2)
- › filmski žanrovi (2)
- › rock glazbenici - Sjedinjene Američke Države - biografije (2)
- › Shakur, Tupac Amaru, 1971-1996 - biografije (2)
- › Led Zeppelin - povijest (2)
- › filmska fotografija (2)
- › dokumentarni film - pregled (1)
- › filmska scenografija (1)
- › filmska montaža (1)
- › filmska gluma (1)
- › film - priručnici (1)
- › film - povijest (1)
- › ekspresionizam <slikarstvo> - Hrvatska (1)
- › dvorci - Hrvatsko zagorje (1)
- › crkve - Hrvatsko zagorje (1)
- › Zagreb - društveni život - 1915/1945. (1)
- › arhitektura - u svijetu - vodiči (1)
- › arhitekti - intervjui i razgovori (1)
- › animirani film - priručnici (1)
- › filmski glumci - tipologija (1)
- › Wepner, Chuck, 1939- (1)
- › Trapp, Maria Augusta, 1905-1987 (1)
- › Sinatra, Frank, 1915-1998 (1)
- › Rabuzin, Ivan, 1921-2008 (1)
- › Queen (1)
- › country glazbenici - Sjedinjene Američke Države - biografije (1)
- › filmski jezik - osnovni pojmovi (1)
- › glumice - Hrvatska - biografije (1)
- › filmski stilovi (1)
- › tango (1)
- › skladatelji - Sjedinjene Američke Države - biografije (1)
- › rock glazbenici - Srbija - biografije (1)
- › predškolska djeca - psihomotorički razvoj - priručnici (1)
- › nogometni navijači - Jugoslavija - 1990. (1)
- › nogomet : politika - Jugoslavija - 1990. (1)
- › nogomet : politika - Hrvatska - 1990. (1)
- › kulturna baština - Slavonija (1)
- › kulturna baština - Korčula <otok> (1)
- › filmski kadar (1)
- › kulturna baština - Knin (1)
- › kinematografija - povijest (1)
- › kinematografi - povijest - Zagreb (1)
- › kazališni redatelji - Hrvatska - biografije (1)
- › južnokorejska kinematografija (1)
- › jazz glazbenice - Sjedinjene Američke Države - biografije (1)

Slika 3: Sužavanje pretraživanja vizualne građe prema predmetu u katalogu KGZ-a (ZaKi sustav)

U ovom posljednjem, trećem koraku (Slika 3), dolazi se do saznanja o tome kojim su predmetnim odrednicama knjižničari Knjižnica grada Zagreba označili vizualnu građu. Proučavanjem ovog popisa može se uočiti kako se navedene predmetne odrednice uglavnom odnose na teoriju filma (filmska scenografija, filmska montaža, film – priručnici, kinematografija – povijest, filmski kadar...), kulturnu baštinu (dvorci – Hrvatsko zagorje, kulturna baština – Knin, Dioklecijanova palača (Split) – povijesnoumjetnički prikaz...) ili na poznate svjetske ličnosti (Cash, Johnny, 1932-2003 – biografije, Begović, Ena, 1960-2000 – život i djelo, Joplins, Janis, 1943-1970...).

7.1.3. Prikaz i analiza rezultata

Ovim istraživanjem proučavalo se na koji način su filmovi sadržajno predstavljani u katalozima hrvatskih narodnih knjižnica (Knjižnici grada Zagreba, Gradskoj knjižnici Marka Marulića Split, Gradskoj knjižnici Rijeka, Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek i Gradskoj knjižnici Zadar), kojim predmetnim odrednicama i klasifikacijskim oznakama. Analizirale su se i usporedile razlike u sadržajnom predstavljanju filmova unutar ovih kataloga. Prvo će se prikazati koliko filmova s IMDb liste se nalaze u posjedu knjižnica odabranih za ovo istraživanje. Zatim se će se izdvojiti po jedan kataložni zapis filma iz svake knjižnice kako bi se jednostavnije prikazalo na koji način su predstavljeni i sadržajno opisani filmovi unutar ovih kataloga. Pri kraju poglavlja usporedit će se klasifikacijske oznake i predmetne odrednice koje se pojavljuju u kataložnim zapisima.

Tablica 1: Posjedovanje filmova u odabranim hrvatskim narodnim knjižnicama

Film	KGZ	GKMM	GK Rijeka	GISKO	GK Zadar
The Shawshank Redemption (1994)	+	+	+	+	+
The Godfather (1972)	+	+	+	+	+
The Dark Knight (2008)	+	+	-	+	+
The Godfather Part II (1974)	+	+	+	+	+
12 Angry Men (1957)	-	-	-	-	+
Schindler's List (1993)	+	+	-	+	+
The Lord of the Rings: The Return of the King (2003)	+	+	+	+	+
Pulp Fiction (1994)	+	+	+	+	+
The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring (2001)	+	+	+	+	+
The Good, the Bad and the Ugly (1966)	+	+	+	+	+
Forrest Gump (1994)	+	+	+	+	+
Fight Club (1999)	+	+	-	-	+
Inception (2010)	+	+	+	+	+
The Lord of the Rings: The Two Towers (2002)	+	+	+	+	+

Star Wars: Episode V - The Empire Strikes Back (1980)	+	+	-	+	+
The Matrix (1999)	+	+	+	+	+
Goodfellas (1990)	+	+	+	+	+
One Flew Over the Cuckoo's Nest (1975)	+	+	+	+	+
Se7en (1995)	+	+	+	+	+
Seven Samurai (1954)	-	-	-	-	+
It's a Wonderful Life (1946)	+	+	+	+	+
The Silence of the Lambs (1991)	+	+	+	+	+
City of God (2002)	+	+	+	+	+
Saving Private Ryan (1998)	+	+	+	+	+
Life Is Beautiful (1997)	+	+	+	+	+
The Green Mile (1999)	+	-	+	+	+
Interstellar (2014)	+	+	+	+	+
Star Wars (1977)	+	+	-	+	+
Terminator 2: Judgment Day (1991)	+	+	-	+	+
Back to the Future (1985)	+	+	-	+	+
Spirited Away (2001)	+	+	+	+	+
Psycho (1960)	+	+	+	+	+
The Pianist (2002)	+	+	+	+	+
Léon: The Professional (1994)	-	-	-	-	-
Parasite (2019)	+	-	-	-	-
The Lion King (1994)	+	+	+	+	+
Gladiator (2000)	+	+	+	+	+
American History X (1998)	+	+	-	-	+
The Departed (2006)	+	+	+	+	+
The Usual Suspects (1995)	+	+	-	+	+
The Prestige (2006)	+	+	-	+	+
Casablanca (1942)	+	+	+	+	+
Whiplash (2014)	-	+	-	-	+

The Intouchables (2011)	+	-	+	+	+
Harakiri (1962)	-	-	-	-	-
Grave of the Fireflies (1988)	-	-	-	-	-
Modern Times (1936)	+	+	-	+	+
Once Upon a Time in the West (1968)	+	-	-	+	+
Rear Window (1954)	+	+	+	+	+
Alien (1979)	+	+	-	+	+

Tablicom 1 je prikazano posjedovanje 50 najbolje ocjenjenih filmova s IMDb liste u pet navedenih narodnih knjižnica u Hrvatskoj. Većina filmova s liste nalazi se barem u jednoj od knjižnica (osim filmova [Léon: The Professional](#), [Harakiri](#) i [Grave of the Fireflies](#), koje ne posjeduje ni jedna od analiziranih knjižnica). Najviše filmova s ovog popisa posjeduje Gradska knjižnica Zadar (46 filmova), zatim Knjižnice grada Zagreba (44 filma). Gradska knjižnica Marka Marulića Split i Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek imaju jedna broj filmova (41 film). Najmanji broj filmova s liste nalazi se u vlasništvu Gradske knjižnice Rijeka (30 od 50 filmova).

KNJIŽNICE GRADA ZAGREBA

Sadržajnom obradom građe Knjižnica grada Zagreba bavi se odjel predmetne obrade. Ovaj odjel provodi predmetnu obradu u skladu s Pravilnikom za predmetni katalog. Knjižnica Božidara Adžije obavlja matičnu djelatnost za predmetnu obradu u mreži Knjižnica grada Zagreba. Predmetnom obradom u Knjižnicama grada Zagreba većinom je obuhvaćena stručna i znanstvena građa, dok je beletristika označena samo klasifikacijskim oznakama (iznimke su npr. romansirane biografije). Unutar kataloga Knjižnica grada Zagreba predmetnom obradom obuhvaćen je samo onaj fond koji je dostupan predmetnim analitičarima (Knjižnice grada Zagreba – Knjižnica Božidara Adžije – Odjel predmetne obrade 2022).

Forrest Gump / [redatelj] Robert Zemeckis ; [scenarist] Eric Roth ; [producenti] Wendy Finerman, Steve Tisch, Steve Starkey ; [snimatelj] Don Burgess ; [skladatelj] Alan Silvestri ; [gl. uloga] Tom Hanks ; [prema romanu Winstona Grooma]

	Autor Ostali autori	Zemeckis, Robert Q Roth, Eric [scenarist] Q Silvestri, Alan [skladatelj] Q Hanks, Tom [glumac] Q Groom, Winston [bibliografski prethodnik] Q
Izdanje Nakladnik Materijalni opis Nakladnički niz Napomena		Special collector's ed. Zagreb : Blitz film, 2007, cop. 1994 2 video DVD-a (136 min) : u bojama (PAL), sa zvukom ; 12 cm Paramount collection Titlovi. Drugi DVD sadrži posebne dodatke. Dobitnik šest Oscara (režija, adaptirani scenarij, glavna muška uloga, snimanje, montaža, specijalni efekti). Academy Award. 1995. SAD.
Klasifikacijska oznaka		791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi Q 791.229(086.8) Dokumentarni film i ostali dokumentarni žanrovi. Videozapisi Q
Standardni broj		QPAR 4180 SP 103519
Građa		 vizualna građa

Slika 4: Primjer kataložnog zapisa filma Forrest Gump (KGZ)

Forrest Gump je filmski klasik iz 1994. godine koji je osvojio šest Oscara (među njima su Oscari za najbolji film i Oscar koji je osvojio Tom Hanks za glavnu mušku ulogu). Kataložni zapis filma Forrest Gump u katalogu Knjižnica grada Zagreba (Slika 4) ne sadrži predmetne odrednice. U zapisu se nalaze klasifikacijske oznake 791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi i 791.229(086.8) Dokumentarni film i ostali dokumentarni žanrovi. Videozapisi. Pregledom cijelog kataložnog zapisa uočava se napomena o tome kako drugi DVD sadrži posebne dodatke, stoga se može pretpostaviti kako se oznaka 791.229(086.8) dodjeljuje upravo zbog tog sadržaja (koji možda sadrži intervju s glumcima, redateljem, postupak snimanja i sl.). Ovom kataložnom zapisu nedostaju predmetne odrednice ili klasifikacijske oznake kojim bi se označio žanr filma i samim time olakšalo pretraživanje, ali i pružila dodatna informacija o samom filmu.

GRADSKA KNJIŽNICA MARKA MARULIĆA SPLIT

Gradska knjižnica Marka Marulića Split ima Službu centralizirane nabave, stručne obrade i zaštite knjižnične građe koja obavlja poslove za sve ogranke ove knjižnice. Unutar službe se stvara baza podataka knjižnice, odnosno online katalog u kojem se katalogizacijom, klasifikacijom, obradom i predmetizacijom građe olakšava brža dostupnost i pretraživost građe i informacija o građi (Gradska knjižnica Marka Marulića Split– Službe 2022).

Povratak u budućnost = **Back to the future** / [redatelj] Robert Zemeckis ; [scenaristi] Robert Zemeckis, Bob Gale ; [producenti] Bob Gale, Neil Canton ; [skladatelj] Alan Silvestri ; [gl. uloge] Michael J. Fox, Christopher Lloyd, Lea Thompson

Autor	Zemeckis, Robert Q
Ostali autori	Silvestri, Alan [skladatelj] Q Lloyd, Christopher [glumac] Q
Nakladnik	Zagreb : Blitz film, 2002, p1985
Materijalni opis	1 video DVD (112 min) : u bojama (PAL), sa zvukom (Dolby digital 5.1) ; 12 cm
Nakladnički niz	Back to the future : the trilogy ; 1 Steven Spielberg predstavlja
Napomena	Titlovi. Regija 2.
Klasifikacijska oznaka	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi Q
Standardni broj	QU1259
Grada	vizualna grada

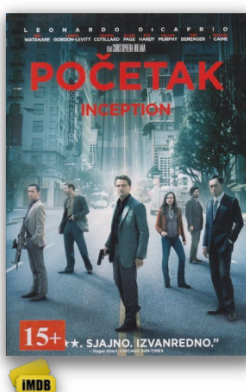
Slika 5: Primjer kataložnog zapisa filma Back to the future (GKMM)

Kataložni zapis filma Povratak u budućnost (Slika 5), koji se nalazi unutar kataloga Gradske knjižnice Marka Marulića također ne sadrži predmetne odrednice, a klasifikacijska oznaka je ista kao u prethodnom primjeru 791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi.

GRADSKA KNJIŽNICA RIJEKA

U Gradskoj knjižnici Rijeka djeluje Odjel obrade sa sjedištem u centralnoj knjižnici. Ovaj odjel, kao i svi odjeli obrade drugih knjižnica provodi poslove katalogizacije, klasifikacije i predmetne obrade.

Početak = **Inception** / [redatelj, scenarist] Christopher Nolan ; [producenti] Emma Thomas, Christopher Nolan ; [snimatelj] Wally Pfister ; [skladatelj] Hans Zimmer ; [gl. uloge] Leonardo di Caprio

Autor	Nolan, Christopher Q
Ostali autori	DiCaprio, Leonardo [glumac] Q Zimmer, Hans [skladatelj] Q
Nakladnik	Zagreb : Continental film, 2010
Materijalni opis	1 video DVD (142 min) : u bojama (PAL), sa zvukom (Dolby digital 5.1) ; 12 cm
Napomena	Titlovi. Regija 2.
Klasifikacijska oznaka	791-21 Cjelovečernji filmovi Q
Standardni broj	Z26 Y27212 DVDWB0620
Grada	vizualna grada
Recenziran u	Početak : (Inception, Christopher Nolan, 2010) : [prikaz] / Tomislav Šakić [Članak]

Slika 6: Primjer kataložnog zapisa filma Inception (GKR)

Gradska knjižnica Rijeka, kao i prethodne dvije knjižnice, koristi sustav ZaKi. Slika 6 prikazuje kataložni zapis filma *Inception*. Klasifikacijska oznaka dodijeljena ovom filmu je 791-21

Cjelovečerni filmovi. Predmetnih odrednica, kojima se izražava predmetni sadržaj filma, nema ni u ovom kataložnom zapisu.

GRADSKA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA OSIJEK

Odjel obrade Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek tehnički i stručno obrađuje svu prinovljenu knjižničnu građu. Stručnom obradom provodi inventarizaciju, klasifikaciju po Univerzalnoj decimalnoj kasifikaciji, predmetno označivanje i katalogizaciju koja prati standarde i pravila. U sklopu odjela djeluje i CIP ured koji izrađuje CIP zapise za područje Slavonije i Baranje (Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek – Odjel obrade 2022). Posudba audio i audiovizualne građe u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici omogućena je od 2015. godine, nalazi se na Odjelu za rad s djecom i mladima, Posudbenom odjelu za odrasle Gornji grad, Ogranku Industrijska četvrt i Ogranku Jug 2 (Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek – Medioteka 2022).

Baza podataka: **GRADSKA I SVEUCILISNA KNJIZNICA OSIJEK**
Tražili ste: bibliografski zapis
Vaš upit: 111103095

111103095: monografija/1 ISBD UNIMARC

Autor: Spielberg, Steven
Naslov: Schindlerova lista = Schindler's list / directed by Steven Spielberg ; screenplay by Steven Zaillian ; music by John Williams ; based on the novel by Thomas Keneally ; Liam Neeson... [et al.]
Izdanje: Dvostruko posebno izd
Impresum: [S. l.] : Universal Studios, cop. 1993
Materijalni opis: 2 DVD-a (187 min.) : crno-bijelo
Napomene: Sadrži i: Glasovi s liste ; Priča o Shoah Foundation.
Drugi medij: Schindlerova lista
Ostali naslovi: Schindler's list
Ostali autori: Keneally, Thomas
Skup od: 1 ; 2
Predmetnice: Igrani film
Drama
Biografski film
Ratni film
UDK: 791.44-2(086)
Signatura: DVD791.44SCH

Slika 7: Primjer kataložnog zapisa filma Schindler's list (GISKO)

Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek pripada sustavu CROLIST, stoga se sučelje online kataloga ove knjižnice razlikuje od prethodnih primjera knjižničnih kataloga, koji pripadaju ZaKi sustavu. U ovom katalogu se koristi termin predmetnice, a ne predmetne odrednice. Predmetne odrednice kataložnog zapisa filma Schindler's list (Slika 7) su: igrani film, drama, biografski film i ratni film. Klasifikacijska oznaka je 791.44-2(086).

GRADSKA KNJIŽNICA ZADAR

Služba nabave i obrade Gradske knjižnice Zadar je centralizirana te se na jednom mjestu nabavlja i obrađuje građa za središnju knjižnicu, ali i za sve ogranke koji pripadaju ovoj knjižnici. Prilikom obrade građe vrši se katalogizacija, klasifikacija i predmetna obrada, odnosno poslovi koji su potrebni za razvrstavanje građe po stručnim skupinama, smještanje građe na police i za lakše pretraživanje građe. Dio Gradske knjižnice Zadar u kojem se nalaze filmovi, glazba i ostali prateći sadržaji (biografije glazbenika, sadržaj o fotografiji, video igre...) zove se Mediateka. U ovom fondu nalazi se 25 000 jedinica građe (Gradska knjižnica Zadar – O mediateci 2022).

120409075: monografija/0		ISBD	UNIMARC
<i>Autor:</i> Darabont, Frank, redatelj			
<i>Naslov:</i> The Shawshank redemption / [redatelj] Frank Darabont			
<i>Impresum:</i> EU : Castle Rock Entertainment, 2013			
<i>Materijalni opis:</i> Blu-ray Disc (136 min)			
<i>Sažetak:</i> This film is an extraordinary tale of hope, friendship and survival inside a maximum security prison.			
<i>Ostali autori:</i> Robbins, Tim ; Freeman, Morgan, glumac ; King, Stephen, književnik ; Newman, Thomas			
<i>Predmetnice:</i> drama (Blu-ray Disc) triler (Blu-ray Disc)			
<i>UDK:</i> 791.43(086.82)			
<i>Signatura:</i> BLURAY-T 791.43 DAR s			

Slika 8: Primjer kataložnog zapisa filma *The Shawshank redemption* (GKZD)

U kataložnom zapisu filma *The Shawshank redemption* (Slika 8) prisutna je klasifikacijska oznaka 791.43(086.82), prema kojoj se može uočiti kako se u ovom katalogu koristi hrvatsko izdanje Univerzalne decimalne klasifikacije iz 2003. godine. Podskupina 791.43 ovog izdanja označava Film. Filmovi (igrani filmovi), a pomoćna oznaka (086.82) Video snimke. Uočavaju se razlike u klasifikaciji i predmetnim odrednicama kataloga ovih knjižnica. Knjižnice koje koriste ZaKi sustav (KGZ, GKMM, GKR) u navedenim primjerima nemaju predmetne odrednice, dok ih GISKO i GKZD imaju. Razlika između ova dva kataloga primjećuje se pojavom predmetnih odrednica kao poveznica u katalogu Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek (na koje možemo kliknuti i povezati s ostalim zapisima koji su označeni istom predmetnom odrednicom), dok kod kataloga Gradske knjižnice Zadar to nije slučaj. Predmetne odrednice unutar kataloga Gradske knjižnice Zadar odnose se na žanr igranog filma i medij na kojem je pohranjen. Predmetnice/predmetne odrednice navedene u ovom kataložnom zapisu su drama (Blu-ray Disc) i triler (Blu-ray Disc).

Pregledom i analizom kataložnih zapisa Knjižnica grada Zagreba, Gradske knjižnice Marka Marulića, Gradske knjižnice Rijeka, Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek i Gradske knjižnice Zadar prikazana je i istražena praksa sadržajnog opisa i pristupa filmu u ovim narodnim knjižnicama, koje koriste dva različita knjižnična sustava te su uočene i pojedine razlike unutar klasifikacije i predmetnog označivanja. Razlike će se bolje učiti pomoću usporednog tabličnog prikaza klasifikacijskih oznaka i predmetnih odrednica kataložnih zapisa odabranih filmova koji se nalaze u katalozima spomenutih knjižnica.

Tablica 2: Klasifikacijske oznake dodijeljene filmovima u analiziranim katalozima

Film	KGZ	GKMM	GK Rijeka	GISKO	GK Zadar
The Shawshank Redemption (1994)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791-21 Cjelovečernji filmovi_	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
The Godfather (1972)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791.221.4 Melodrama 791-21 Cjelovečernji filmovi	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
The Dark Knight (2008)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	-	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
The Godfather Part II (1974)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791-21 Cjelovečernji filmovi 791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21 Cjelovečernji filmovi_	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
12 Angry Men (1957)	-	-	-	-	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani

					filmovi). Video snimke
Schindler's List (1993)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791-21 Cjelovečernji filmovi_	-	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
The Lord of the Rings: The Return of the King (2003)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791-21 Cjelovečernji filmovi_	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi 791.229(086.8) Dokumentarni film i ostali dokumentarni žanrovi. Videozapisi	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
Pulp Fiction (1994)	791-21(086.8)=111 Cjelovečernji filmovi... Videozapisi. Djela na engleskom jeziku_ 791.229(086.8)=111 Dokumentarni film i ostali dokumentarni žanrovi. Videozapisi. DVD sadrži specijalne dodatke	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791-21 Cjelovečernji filmovi_	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring (2001)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_ 791.229(086.8)	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke

			Dokumentarni film i ostali dokumentarni žanrovi. Videozapisi_		
The Good, the Bad and the Ugly (1966)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791-21 Cjelovečernji filmovi	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_ 791.229(086.8) Dokumentarni film i ostali dokumentarni žanrovi. Videozapisi_	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
Forrest Gump (1994)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_ 791.229(086.8) Dokumentarni film i ostali dokumentarni žanrovi. Videozapisi	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	X	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
Fight Club (1999)	791-21(086.8)=111 Cjelovečernji filmovi... Videozapisi. Djela na engleskom jeziku	791-21 Cjelovečernji filmovi	-	-	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
Inception (2010)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21 Cjelovečernji filmovi_	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
The Lord of the Rings: The Two Towers (2002)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21 Cjelovečernji filmovi_	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani

			791.229(086.8) Dokumentarni film i ostali dokumentarni žanrovi. Videozapisi		filmovi). Video snimke
Star Wars: Episode V - The Empire Strikes Back (1980)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	-	791.44-2(086)	Dio skupa, ne piše UDK
The Matrix (1999)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_ 791.221.5 Triler. Napeti fim. Kriminalistički film_	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
Goodfellas (1990)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_ 791.229(086.8) Dokumentarni film i ostali dokumentarni žanrovi. Videozapisi	791-21 Cjelovečernji filmovi_	791-21 Cjelovečernji filmovi 791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_ 791.229(086.8) Dokumentarni film i ostali dokumentarni žanrovi. Videozapisi_	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
One Flew Over the Cuckoo's Nest (1975)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
Se7en (1995)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21 Cjelovečernji filmovi_	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani

		791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_			filmovi). Video snimke
Seven Samurai (1954)	-	-	-	-	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
It's a Wonderful Life (1946)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21 Cjelovečernji filmovi_	791-21 Cjelovečernji filmovi 791.221.4 Melodrama	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
The Silence of the Lambs (1991)	791-21 Cjelovečernji filmovi	791-21 Cjelovečernji filmovi_	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
City of God (2002)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_ 791.229(086.8) Dokumentarni film i ostali dokumentarni žanrovi. Videozapisi	791-21 Cjelovečernji filmovi_	791-21 Cjelovečernji filmovi	791.44-2(086)	Nema UDK
Saving Private Ryan (1998)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21 Cjelovečernji filmovi_	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani

	791.229(086.8) Dokumentarni film i ostali dokumentarni žanrovi. Videozapisi		791.229(086.8) Dokumentarni film i ostali dokumentarni žanrovi. Videozapisi_		filmovi). Video snimke
Life Is Beautiful (1997)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21 Cjelovečernji filmovi_ 791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21 Cjelovečernji filmovi_ 791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
The Green Mile (1999)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	-	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
Interstellar (2014)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791.22(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
Star Wars (1977)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	-	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
Terminator 2: Judgment Day (1991)	791-21 Cjelovečernji filmovi	791-21 Cjelovečernji filmovi	-	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani

					filmovi). Video snimke
Back to the Future (1985)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_ 791.229(086.8) Dokumentarni film i ostali dokumentarni žanrovi. Videozapisi	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	-	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
Spirited Away (2001)	791.228(086.8) Animirani film. Crtani film. Videozapis	791.228 Animirani film. Crtani film 791.228(086.8) Animirani film. Crtani film. Videozapisi	791.228 Animirani film. Crtani film	791.43:741(086) Film.Filmovi (igrani filmovi) : Crtanje. Videosnimke	791.43-252(086.82)
Psycho (1960)	791-21(086.8)=111 Cjelovečernji filmovi... Videozapisi. Djela na engleskom jeziku	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
The Pianist (2002)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791-21 Cjelovečernji filmovi_ 791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21 Cjelovečernji filmovi_	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
Léon: The Professional (1994)	-	-	-	-	-

Parasite (2019)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	-	-	-	-
The Lion King (1994)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791.228 Animirani film. Crtani film_	791.228 Animirani film. Crtani film 791.228(086.8) Animirani film. Crtani film. Videozapisi	791.228(086) Animirani film. Crtani film. Audio i audiovizualni dokumenti	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
Gladiator (2000)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791-21 Cjelovečernji filmovi_	791.224 Film o povijesnim događajima_	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
American History X (1998)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791-21 Cjelovečernji filmovi_	-	-	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
The Departed (2006)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791-21 Cjelovečernji filmovi_	791-21 Cjelovečernji filmovi_ 791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
The Usual Suspects (1995)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791-21 Cjelovečernji filmovi_	-	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke

The Prestige (2006)	791-21(086.8)=111 Cjelovečernji filmovi... Videozapisi. Djela na engleskom jeziku 791.229(086.8)=111 Dokumentarni film i ostali dokumentarni žanrovi. Videozapisi. Djela na engleskom jeziku	791-21 Cjelovečernji filmovi_	-	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
Casablanca (1942)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_ 791.229(086.8) Dokumentarni film i ostali dokumentarni žanrovi. Videozapisi_	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
Whiplash (2014)	-	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	-	-	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
The Intouchables (2011)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_ 791.221.2(086.8) Komedijski. Videozapisi 791(44)(086.8) Kinematografija. Filmska umjetnost u Francuskoj. Videozapisi	-	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke

Harakiri (1962)	-	-	-	-	-
Grave of the Fireflies (1988)	-	-	-	-	-
Modern Times (1936)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapis 791.229(086.8) CHAPLIN (086.8) Dokumentarni filmovi o Chaplinu. Videozapisi	791-21 Cjelovečernji filmovi	-	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
Once Upon a Time in the West (1968)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_ 791.229(086.8) Dokumentarni film i ostali dokumentarni žanrovi. Videozapisi	-	-	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
Rear Window (1954)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_ 791.229(086.8) Dokumentarni film i ostali dokumentarni žanrovi. Videozapisi	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke
Alien (1979)	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_ 791.229(086.8) Dokumentarni film i ostali dokumentarni žanrovi. Videozapisi	791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi 791.229(086.8) Dokumentarni film i ostali dokumentarni žanrovi. Videozapisi	-	791.44-2(086)	791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke

Tablicom 2 lakše su uočene razlike u odabiru klasifikacijskih oznaka koje se pojavljuju u ovim katalozima. Knjižnice koje pripadaju sustavu ZaKi (Knjižnice grada Zagreba, Gradska knjižnica Marka Marulića i Gradska knjižnica Rijeka) u svojim katalozima koriste novije izdanje Univerzalne decimalne klasifikacije, ono iz 2013. godine (vidljivo na primjeru gdje za cjelovečernje filmove i videozapise koriste oznaku **791-21(086.8)**). U knjižničnom katalogu Gradske knjižnice Rijeka pojavljuju se i klasifikacijske oznake koje označuju žanr igranog filma (**791.221.4** Melodrama, **791.221.5** Triler. Napeti film. Kriminalistički film_ i **791.224** Film o povijesnim događajima). Gradska knjižnica Zadar se vodi starijim izdanjem iz 2003. godine (Film. Filmovi (igrani filmovi). Videosnimke navode se pod oznakom **791.43(086.82)**). U teorijskom dijelu diplomskog rada istaknute su skupine novijeg izdanja Univerzalne decimalne klasifikacije koje označavaju žanrove igranog filma (**791.221.2** Komedija, **791.221.8** Fantasy film, **791.222** Ratni film...) kojima bi se mogli obogatiti ovi kataložni zapisi.

Cilj ovog istraživanja bio je proučiti na koji način koji način katalozi narodnih knjižnica u Hrvatskoj sadržajno predstavljaju film, što podrazumijeva i proučavanje predmetnih odrednica unutar kataložnih zapisa filmova. U tablici 2 navedene su klasifikacijske oznake proučenih kataložnih zapisa filmova analiziranih kataloga narodnih knjižnica u Hrvatskoj te su uočene razlike u klasifikaciji, a u tablici 3 prikazat će se predmetne odrednice/predmetnice ovih zapisa i analizirati njihove razlike.

Tablica 3: Predmetne odrednice dodijeljene filmovima u analiziranim katalozima

(X = nema predmetne odrednice

- = knjižnica ne posjeduje film)

Film	KGZ	GKMM	GK Rijeka	GISKO	GK Zadar
The Shawshank Redemption (1994)	X	X	X	Igrani film Drama Kriminalistički film	drama (DVD) * triler (DVD)
The Godfather (1972)	X	X	X	Igrani film Kriminalistički film Drama	drama (DVD)
The Dark Knight (2008)	X	X	-	Igrani film Akcijski film	akcijska drama (Blu-ray Disc) *

				Kriminalistički film Triler	fantastični triler (Blu-ray Disc)
The Godfather Part II (1974)	X	X	X	Igrani film Kriminalistički film Drama	drama (Blu-ray Disc)
12 Angry Men (1957)	-	-	-	-	drama (DVD)
Schindler's List (1993)	X	X	-	Igrani film Drama Biografski film Ratni film	drama (DVD) * povijesna drama (DVD)
The Lord of the Rings: The Return of the King (2003)	X	X	X	Igrani film Fantastični film	fantazija (DVD)
Pulp Fiction (1994)	X	X	X	Igrani film Kriminalistički film	drama (DVD) * triler (DVD) crna komedija (DVD)
The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring (2001)	X	X	X	Igrani film Fantastični film	fantasy (Blu-ray Disc) * epska fantastika (Blu-ray Disc)
The Good, the Bad and the Ugly (1966)	X	X	X	Igrani film Western	western (DVD)
Forrest Gump (1994)	X	X	X	Igrani film Drama Komediya	drama (Blu-ray Disc) * epska romantična drama (Blu-ray Disc)
Fight Club (1999)	X	X	-	-	triler (Blu-ray Disc)
Inception (2010)	X	X	X	Igrani film Akcijski film	znanstvena fantastika (DVD) * SF triler (DVD)
The Lord of the Rings: The Two Towers (2002)	X	X	X	Igrani film Fantastični film	znanstvena fantastika (DVD) * SF

					akcijski triler (DVD)
Star Wars: Episode V - The Empire Strikes Back (1980)	X	X	-	Igrani film Znanstveno fantastični film	Skup – nema predmetnih odrednica
The Matrix (1999)	X	X	-	Igrani film Znanstveno fantastični film	znanstvena fantastika (DVD)
Goodfellas (1990)	X	X	X	Igrani film Biografski film Kriminalistički film	drama (Blu-ray Disc)
One Flew Over the Cuckoo's Nest (1975)	X	X	X	Igrani film Drama	drama (DVD)
Se7en (1995)	X	X	X	Igrani film Kriminalistički film	triler (Blu-ray Disc)
Seven Samurai (1954)	-	-	-	-	drama (DVD) * akcija (DVD)
It's a Wonderful Life (1946)	X	X	X	Igrani film Fantastični film	drama (DVD) * fantastična drama (DVD)
The Silence of the Lambs (1991)	X	X	X	Igrani film Triler Kriminalistički film	triler (DVD)
City of God (2002)	X	X	X	Igrani film Drama Kriminalistički film	X
Saving Private Ryan (1998)	X	X	X	Igrani film Ratni film Drama	ratni (Blu-ray Disc) * povijesna drama (Blu-ray Disc)
Life Is Beautiful (1997)	X	X	X	Igrani film Komedija	drama (DVD)
The Green Mile (1999)	X	-	X	Igrani film Kriminalistički film Drama	triler (DVD) * fantastičan triler (DVD)

Interstellar (2014)	X	X	X	Igrani film Znanstveno fantastični film Pustolovni film	znanstvena fantastika (DVD) * drama (DVD)
Star Wars (1977)	X	X	-	Igrani film Znanstveno fantastični film	znanstvena fantastika (DVD) * fantasy (DVD)
Terminator 2: Judgment Day (1991)	X	X	-	Igrani film Znanstveno fantastični film Aksijski film	akcija (DVD) * aksijski SF triler (DVD) *znanstvena fantastika (DVD)
Back to the Future (1985)	X	X	-	Igrani film Pustolovni film Komediya	znanstvena fantastika (Blu- ray Disc) * SF aksijska komediya (Blu- ray Disc)
Spirited Away (2001)	X	X	X	Animirani film Crtani film	crtani film * animirani film * obiteljski film * dječji film * Zlatni medvjed * Oscar * DVD
Psycho (1960)	X	X	X	Igrani film Horor film Triler	triler (DVD) * horor (DVD)
The Pianist (2002)	X	X	X	Igrani film Drama	drama (DVD) * povijesni (DVD)
Léon: The Professional (1994)	-	-	-	-	-
Parasite (2019)	X	-	-	-	-
The Lion King (1994)	X	X		Animirani film Crtani film	crtani (DVD) * animirani (DVD)
Gladiator (2000)	X	X	X	Igrani film Povijesni film	povijesni (DVD) * povijesni spektakl (DVD) * povijesna drama (DVD)

American History X (1998)	X	X	-	-	triler (DVD)
The Departed (2006)	X	X	X	Igrani film Kriminalistički film Triler Drama	triler (DVD)
The Usual Suspects (1995)	X	X	-	Igrani film Kriminalistički film Drama	triler (DVD)
The Prestige (2006)	X	X	-	Igrani film Triler	triler (Blu-ray Disc)
Casablanca (1942)	X	X	X	Igrani film Drama Ljubavni film	drama (Blu-ray Disc) * ljubavna drama (Blu-ray Disc)
Whiplash (2014)	-	X	-	-	drama (DVD)
The Intouchables (2011)	X	-	X	Igrani film Psihološki film Drama Biografski film	drama (DVD)
Harakiri (1962)	-	-	-	-	-
Grave of the Fireflies (1988)	-	-	-	-	-
Modern Times (1936)	X	X	-	Igrani film Komedija	komedija (DVD)
Once Upon a Time in the West (1968)	X	-	-	Igrani film Western	western (DVD)
Rear Window (1954)	X	X	X	Igrani film Triler	triler (DVD)
Alien (1979)	X	X	-	Igrani film Horor film Znanstveno fantastični film	znanstvena fantastika (DVD)

Knjižnice grada Zagreba, Gradska knjižnica Marka Marulića i Gradska knjižnica Rijeka u kataložnim zapisima navedenih filmova ne koriste predmetne odrednice kojima bi dodatno sadržajno predstavile film. Gradska knjižnica Zadar i Gradska knjižnica Osijek u svom

katalogu koriste termin predmetnica, a ne predmetna odrednica. Predmetne odrednice koje se koriste u ovim kataložnim zapisima Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek odnose se na filmski rod (igrani film) i žanrove igranog filma (npr. drama, triler, romantična komedija). Gradska knjižnica Zadar u kataložnim zapisima filmova također koristi predmetne odrednice koje označavaju žanr igranog filma, dok se u zagradama navodi format (DVD, Blu-ray Disc). Navedena obilježja predstavljaju razliku u praksi predmetnog označivanja unutar kataloga ovih knjižnica, prilikom kojeg se u katalogu Gradske knjižnice Zadar i Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek pružaju korisnicima one informacije koje su u pojedinim kataložnim zapisima filmova Gradske knjižnice Rijeka prisutne u klasifikacijskim oznakama. Prednost kataložnih zapisa Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek je u tome što su predmetne odrednice označene u obliku poveznica (klikom na poveznicu otvara se ponuda drugih kataložnih zapisa koji imaju istu predmetnu odrednicu), dok u praksi predmetnog označivanja unutar kataloga Gradske knjižnice Zadar to nije slučaj. U ovom katalogu predmetne odrednice nisu označene u obliku poveznica.

7.1.4. Zaključak prvog istraživanja

U prvom istraživanju cilj je bio istražiti na koji način su filmovi sadržajno prikazani u katalozima hrvatskih narodnih knjižnica. Metodom analize proučeni su kataložni zapisi pedeset najbolje ocjenjenih filmova s IMDb popisa, koji se nalaze u katalozima Knjižnica grada Zagreba, Gradske knjižnice Marka Marulića Split, Gradske knjižnice Rijeka, Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek i Gradske knjižnice Zadar, te su naknadno i međusobno uspoređeni. Većina filmova s popisa nalazi se u knjižnicama koje su analizirane za potrebe ovog rada. Prema rezultatima ovog istraživanja uočena je neujednačenost sadržajne obrade različitih kataloga koji pripadaju različitim knjižničnim sustavima i oskudnost koja se javlja prilikom sadržajne obrade. Klasifikacijskih oznaka u analiziranim kataložnim zapisima nema mnogo i u većini slučajeva su općenite, kao što je npr. klasifikacijska oznaka **791-21(086.8)** Cjelovečernji filmovi... Videozapisi, koja se pojavljuje u većini analiziranih zapisa filmova unutar kataloga knjižnica koje koriste sustav Zaki. Ovom klasifikacijskom oznakom ne pruža se informacija o žanru kojem određeni film pripada, a proučavanjem Univerzalne decimalne klasifikacije uočena je podjela igranog filma na žanrove (komedija, vestern, triler, glazbeni film...), stoga bi se upravo ove klasifikacijske oznake trebale unijeti u proučene kataložne zapise. Isto se odnosi i na knjižnice koje pripadaju sustavu CROLIST (Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek i Gradska knjižnica Zadar), koje također koriste općenite klasifikacijske

oznake za film, npr. GKZD koristi oznaku 791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke, po uzoru na stariju verziju Univerzalne decimalne klasifikacije. Jedna od prednosti pojedinih kataložnih zapisa koji se nalaze u spomenutim knjižnicama sustava CROLIST je kratak sadržaj na engleskom jeziku, pomoću kojeg korisnici mogu saznati dodatne informacije o filmu, iako je najčešće prikazan samo jednom rečenicom. U analiziranim kataložnim zapisima filmova javlja se nepostojanje predmetnih odrednica unutar knjižničnih kataloga koji pripadaju sustavu ZaKi (Knjižnice grada Zagreba, Gradska knjižnica Marka Marulića Split i Gradska knjižnica Rijeka). Predmetne odrednice analiziranih kataložnih zapisa koji se nalaze u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek odnose se isključivo na filmski rod (u ovom slučaju svi su igrani filmovi) i žanr igranog filma, dok se u Gradskoj knjižnici Zadar, uz oznaku žanra, dodaje i format. Analizom rezultata ovog istraživanja uočene su spomenute razlike kataložnih zapisa filmova unutar kataloga koji pripadaju sustavu Zaki i onih koji koriste sustav CROLIST, iako se i između kataloga koji pripadaju istom sustavu u pojedinim slučajevima primjećuju određene razlike (npr. Gradska knjižnica Rijeka određenim filmovima dodaje oznaku žanra, npr. melodrama, za razliku od Knjižnica grada Zagreba i Gradske knjižnice Marka Marulića Split). Knjižnice bi trebale obogatiti svoj sadržajni prikaz filmova dodatnim klasifikacijskim oznakama, ali i predmetnim odrednicama koje se ne odnose samo na vrstu i žanr filma. Sadržajna obrada jako je bitna zato što se na taj način korisnicima pruža opcija pronalaženja građe vezane uz određenu temu koja ih zanima bez da znaju autora ili naslov. Upravo zbog toga će se sljedećim istraživanjima analizirati drugačiji način sadržajnog pristupa filmu i nastojati uočiti prednosti takvog pristupa, kojima bi se mogao obogatiti sadržajni opis filma u knjižničnim katalogima.

7.2. Istraživanje sadržajnog predstavljanja filmova na filmskim mrežnim portalima (IMDb, Rotten Tomatoes)

7.2.1. Svrha i cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja je proučiti na koji način se filmovi sadržajno predstavljaju putem najpoznatijih filmskih mrežnih portala. Svrha istraživanja je dobiti uvid u nove i drugačije načine sadržajnog pristupa filmu, koji bi se možda mogli primijeniti i prilikom sadržajnog opisa filma u knjižničnom katalogu.

7.2.2. Metodologija

7.2.2.1. Instrument

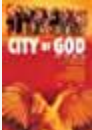

Istraživanje sadržajnog predstavljanja filma unutar filmskih mrežnih portala provedeno je, kao i prethodno istraživanje, metodama analize i usporedbe. U ovom slučaju analizirani su sadržajni prikazi filmova na mrežnim portalima i istražene njihove glavne karakteristike, a zatim je provedena metoda usporedbe sadržajnih prikaza mrežnih stranica i sadržajnog predstavljanja filmova unutar kataloga te usporedba žanrovskih termina.

7.2.2.2. Uzorak

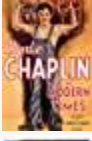

Za potrebe istraživanja izdvojena su dva najpoznatija mrežna portala na kojima se svakodnevno objavljuju nove informacije o raznim filmovima, a to su IMDb i Rotten Tomatoes. Odabrani su isti filmovi (Slika 9) kao i kod analize sadržajnog opisa filma u katalozima hrvatskih narodnih knjižnica kako bi se moglo usporediti te zapise sa sadržajnim predstavljanjem filmova putem filmskih mrežnih portala.

	1. The Shawshank Redemption (1994)	9.2
	2. The Godfather (1972)	9.2
	3. The Dark Knight (2008)	9.0

	4. The Godfather Part II (1974)	9.0
	5. 12 Angry Men (1957)	8.9
	6. Schindler's List (1993)	8.9
	7. The Lord of the Rings: The Return of the King (2003)	8.9
	8. Pulp Fiction (1994)	8.8
	9. The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring (2001)	8.8
	10. The Good, the Bad and the Ugly (1966)	8.8
	11. Forrest Gump (1994)	8.8
	12. Fight Club (1999)	8.7
	13. Inception (2010)	8.7
	14. The Lord of the Rings: The Two Towers (2002)	8.7
	15. Star Wars: Episode V - The Empire Strikes Back (1980)	8.7
	16. The Matrix (1999)	8.7

	17. Goodfellas (1990)	8.7
	18. One Flew Over the Cuckoo's Nest (1975)	8.6
	19. Se7en (1995)	8.6
	20. Seven Samurai (1954)	8.6
	21. It's a Wonderful Life (1946)	8.6
	22. The Silence of the Lambs (1991)	8.6
	23. City of God (2002)	8.6
	24. Saving Private Ryan (1998)	8.6
	25. Life Is Beautiful (1997)	8.6
	26. The Green Mile (1999)	8.6
	27. Interstellar (2014)	8.6
	28. Star Wars (1977)	8.6
	29. Terminator 2: Judgment Day (1991)	8.5

	30. Back to the Future (1985)	8.5
	31. Spirited Away (2001)	8.5
	32. Psycho (1960)	8.5
	33. The Pianist (2002)	8.5
	34. Léon: The Professional (1994)	8.5
	35. Parasite (2019)	8.5
	36. The Lion King (1994)	8.5
	37. Gladiator (2000)	8.5
	38. American History X (1998)	8.5
	39. The Departed (2006)	8.5
	40. The Usual Suspects (1995)	8.5
	41. The Prestige (2006)	8.5
	42. Casablanca (1942)	8.5

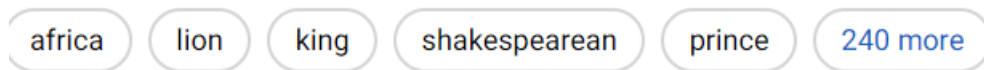
	43. Whiplash (2014)	8.5
	44. The Intouchables (2011)	8.5
	45. Harakiri (1962)	8.5
	46. Grave of the Fireflies (1988)	8.5
	47. Modern Times (1936)	8.4
	48. Once Upon a Time in the West (1968)	8.4
	49. Rear Window (1954)	8.4
	50. Alien (1979)	8.4

Slika 9: IMDb popis 50 najbolje ocijenjenih filmova s pripadajućim ocjenama

7.2.2.3. Postupak

Podaci s IMDb-a i Rotten Tomatoesa preuzeti su tijekom kolovoza 2022.godine. Prvo su izdvojeni i analizirani sadržajni prikazi filmova na IMDb-u. Uočene su glavne sastavnice sadržajnog predstavljanja, a to su: kratki sadržaj, ključne riječi sadržaja i oznake žanra. U sadržajnom prikazu filma nalazi se samo pet osnovnih ključnih riječi koje se odnose na sadržaj određenog filma, a pokraj njih se nalazi i opcija **more (više)** s brojem ključnih riječi kojima je dodatno označen sadržaj filma. Ključne riječi sadržaja poredane su po njihovoj relevantnosti za sam sadržaj, koju procjenjuju registrirani korisnici IMDb portala. U sljedećim koracima (Slika 10, 11, 12 i 13) prikazan je pristup svim ključnim riječima i način na koji korisnici

procjenjuju relevantnost ključnih riječi za sadržaj filma, u ovom slučaju riječ je o filmu *The Lion King*.

Slika 10: : IMDb. Korak 1 - Prikaz pet najznačajnijih ključnih riječi i odabir opcije **240 more**

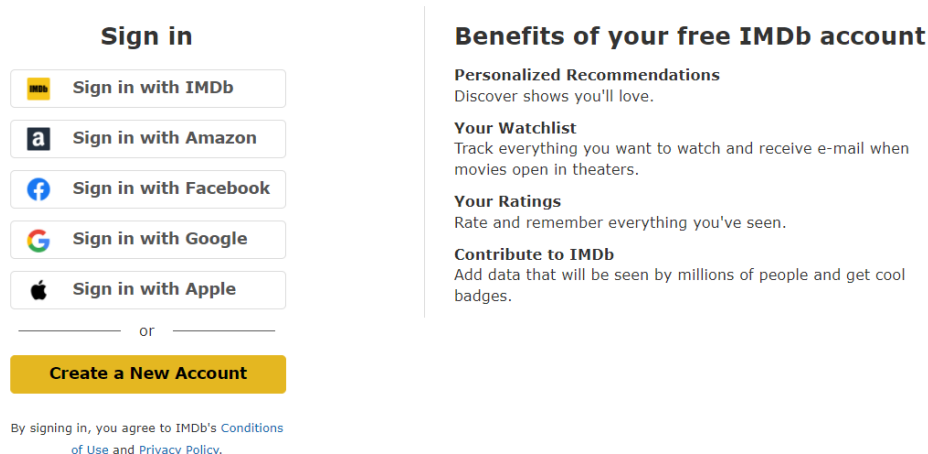
Showing all 245 plot keywords Sort By:

africa 7 of 7 found this relevant	lion 7 of 7 found this relevant
king 6 of 6 found this relevant	shakespearean 5 of 5 found this relevant
prince 4 of 4 found this relevant	disney 4 of 4 found this relevant
meerkat 4 of 4 found this relevant	warthog 4 of 4 found this relevant
scar 3 of 3 found this relevant	uncle 3 of 3 found this relevant
wildebeest 3 of 3 found this relevant	stampede 3 of 3 found this relevant
hyena 3 of 3 found this relevant	liar 3 of 3 found this relevant

Slika 11: IMDb. Korak 2 - Prikaz svih ključnih riječi i odabir opcije procjenjivanja relevantnosti riječi **africa** za sadržaj filma

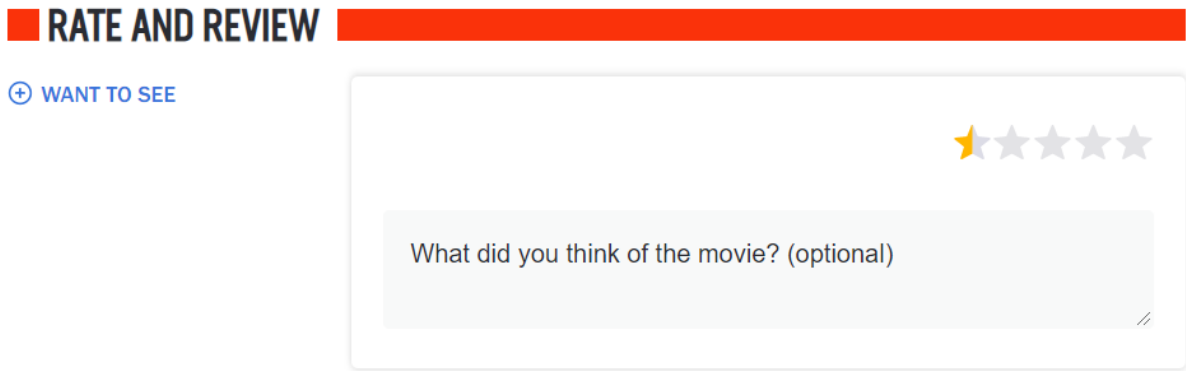
Slika 12: IMDb. Korak 3 - Procijenjivanje relevantnosti ključne riječi *africa*

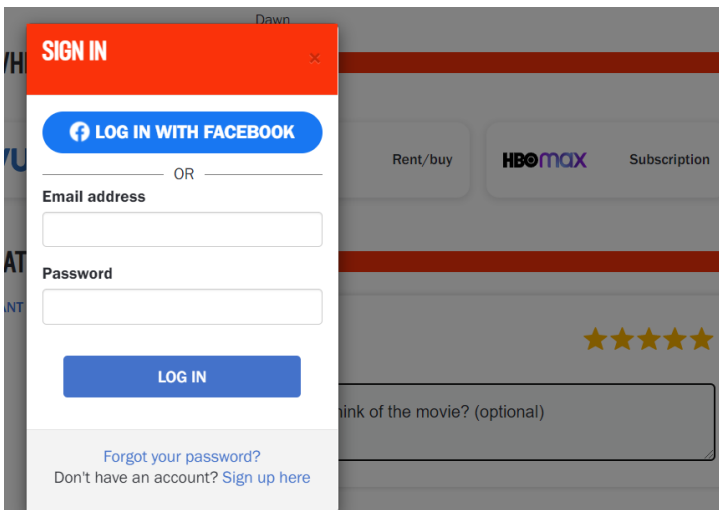
Slika 13: IMDb. Korak 4 - Prijava ili registracija korisnika IMDb-a

Istaknutim postupkom pristupa ključnim riječima sadržaja i ocjenjivanju njihove važnosti za sami sadržaj vidljivo je kako samo registrirani korisnici mogu procijeniti relevantnost. To znači da bilo koji korisnik koji se registrira putem IMDb-a ili preko nekog drugog navedenog izvora može sudjelovati u pružanju informacija putem ovog portala, stoga se dosta informacija temelji na korisničkoj subjektivnosti i posjetitelji ne moraju uvijek dosljedno vjerovati pruženim informacijama.

Nakon analize ključnih riječi, istaknute su oznake žanra svakog filma kojima su označeni na IMDb-u, kao što je to bio slučaj i prilikom analize kataložnih zapisa narodnih knjižnica u Hrvatskoj. Nakon analiziranja sadržajnih prikaza filmova na IMDb-u, analizirani su prikazi filmova na Rotten Tomatoes. Ovaj filmski mrežni portal temelji se na ocjenjivanju i recenziranju filmova, a kao i kod IMDb-a, i u uređivanju ovog portala sudjeluju mnogobrojni registrirani korisnici. To se može primijetiti na sljedećem primjeru (Slika 14 i 15):

Slika 14: Rotten Tomatoes. Korak 1 - Pristup Rotten Tomatoes portalu, opcija recenziranja filma

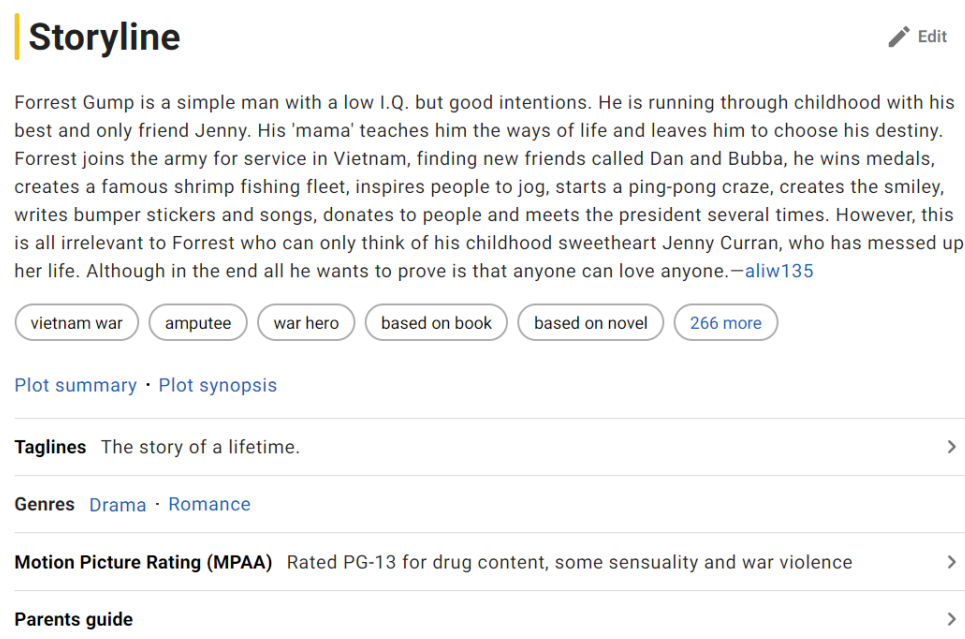
Slika 15: Rotten Tomatoes. Korak 2 - Odabir opcije recenziranja filma, pojava opcije prijava ili registracija

Oznake žanra za sve navedene filmove uočene su i prilikom proučavanja sadržajnog predstavljanja filmova putem filmskog mrežnog portala Rotten Tomatoes. Upravo zbog toga su se unutar tablice usporedile oznake žanra svih filmova koje su preuzete iz svih analiziranih izvora (katalog Knjižnica grada Zagreba, katalog Gradske knjižnice Marka Marulića Split, katalog Gradske knjižnice Rijeka, katalog Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek, katalog Gradske knjižnice Zadar, IMDb i Rotten Tomatoes). Na temelju usporedbe uočene su određene sličnosti i razlike u žanrovskom označivanju filmova. Važnost podjele filmova na rodove, vrste i žanrove spomenuta je već u teorijskom dijelu rada. Istaknuti hrvatski filmski teoretičari opširno su razradili ove podjele i time pružili uvid u njihovu kompleksnost. Pri kraju ovog istraživačkog dijela prikazat će se podjela igranog filma na žanrove prema Hrvoju Turkoviću i usporediti s oznakama žanrova analiziranih filmova. Na taj način uočiti će se u kojoj se mjeri oznake žanrova uočene u istraživačkom dijelu poklapaju s podjelom igranog filma na žanrove, podžanrove i nadžanrove istaknute u teorijskom dijelu rada.

7.2.3. Prikaz i analiza rezultata

Prilikom analize sadržajnog predstavljanja filmova na IMDb- u analizirao se sadržajni prikaz svakog filma, usporedili su se određeni dijelovi s analiziranim kataložnim zapisima i izdvojile najvažnije informacije i činjenice značajne za sadržajno predstavljanje, koje bi se mogle uklopiti i prilikom obogaćivanja sadržajnog opisa filma unutar knjižničnog kataloga.

SADRŽAJNO PREDSTAVLJANJE FILMOVA – IMDb

Storyline Edit

Forrest Gump is a simple man with a low I.Q. but good intentions. He is running through childhood with his best and only friend Jenny. His 'mama' teaches him the ways of life and leaves him to choose his destiny. Forrest joins the army for service in Vietnam, finding new friends called Dan and Bubba, he wins medals, creates a famous shrimp fishing fleet, inspires people to jog, starts a ping-pong craze, creates the smiley, writes bumper stickers and songs, donates to people and meets the president several times. However, this is all irrelevant to Forrest who can only think of his childhood sweetheart Jenny Curran, who has messed up her life. Although in the end all he wants to prove is that anyone can love anyone. —aliw135

[vietnam war](#) [amputee](#) [war hero](#) [based on book](#) [based on novel](#) [266 more](#)

[Plot summary](#) · [Plot synopsis](#)

Taglines The story of a lifetime. >

Genres [Drama](#) · [Romance](#)

Motion Picture Rating (MPAA) Rated PG-13 for drug content, some sensuality and war violence >

Parents guide >

Slika 16: Primjer sadržajnog prikaza filma Forrest Gump (IMDb)

Prema prikazu filma Forrest Gump (Slika 16) može se uočiti na koji način su na IMDb-u sadržajno predstavljeni filmovi. Prvo se pojavljuje kratak sadržaj filma, a nakon toga su, u obliku poveznica istaknute ključne riječi sadržaja, kojih u ovom slučaju ima čak 271. Prema sudionicima u stvaranju sadržaja na IMDb-u, najznačajnije ključne riječi su: : vietnam war, amputee, war hero, based on book, based on novel (ponavlja se slično značenje), shrimp boat, mother i journey. Ostalim ključnim riječima može se pristupiti klikom na poveznicu 266 more. IMDb omogućava svojim korisnicima pretraživanje filmova po ključnim riječima, što im uvelike olakšava pretraživanje raznovrsnih filmova. Unutar sadržajnog predstavljanja filma naznačeni su i žanrovi filma, koji se također pojavljuju u obliku poveznica. Klikom na žanrovske poveznice otvaraju se liste filmova koji pripadaju istom žanru. U sadržajnom prikazu filma *Forrest Gump* na IMDb-u film je označen žanrovima drama i romance, kao što je to bio

slučaj i u katalozima Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek i Gradske knjižnice Zadar (predmetne odrednice: drama, epska romantična drama).

Storyline

 Edit

Chronicles the experiences of a formerly successful banker as a prisoner in the gloomy jailhouse of Shawshank after being found guilty of a crime he did not commit. The film portrays the man's unique way of dealing with his new, torturous life; along the way he befriends a number of fellow prisoners, most notably a wise long-term inmate named Red.—[J-S-Golden](#)

wrongful imprisonment

based on the works of stephen king

prison

escape from prison

voice over narration

[372 more](#)

[Plot summary](#) · [Plot synopsis](#)

Taglines Fear can hold you prisoner. Hope can set you free.

Genre [Drama](#)

Motion Picture Rating (MPAA) Rated R for language and prison violence >

Parents guide >

Slika 17: Primjer sadržajnog prikaza filma The Shawshank Redemption (IMDb)

U sadržajnom prikazu filma *The Shawshank Redemption* (Slika 17) film pripada žanru drama, što je već naznačeno i u katalozima Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek i Gradske knjižnice Zadar (osim predmetne odrednice drama naznačene su odrednice kriminalistički film i triler). Ovaj zapis sadrži čak 377 ključnih riječi (najistaknutije su: wrongful imprisonment, based on the works of stephen king, prison, escape of prison (opet se ponavljaju određene riječi), voice over narration, friendship between men, 1940s i suicide by hanging). Činjenica da se film temelji na određenoj knjizi (romanu, pripovijetki ili nekoj drugoj vrsti književnog djela) istaknuta je među glavnim značajkama, i to ne samo na primjeru ovog filma, nego i u prethodno analiziranom sadržajnom prikazu filma *Forrest Gump*.

Tablicom 4 prikazat će se po pet najznačajnijih ključnih riječi za svaki od analiziranih prikaza filmova. Njihov redoslijed temelji se na relevantnosti ključne riječi za sam sadržaj filma, a samu relevantnost ključnih riječi su ocjenjivali registrirani korisnici.

Tablica 4: Pet najznačajnijih ključnih riječi IMDb sadržajnih prikaza svih analiziranih filmova

Film	IMDb ključne riječi (prvih 5)
The Shawshank Redemption (1994)	Wrongful imprisonment, prison, based on the works of stephen king, escape from prison, voice over narration

The Godfather (1972)	Mafia, patriarch, crime family, organized crime, gambling syndicate
The Dark Knight (2008)	Dc comics, moral dilemma, psychopath, clown, superhero
The Godfather Part II (1974)	Revenge, 1950s, corrupt politician, cuban revolution, lake tahoe nevada
12 Angry Men (1957)	Jury, dialogue driven, courtroom, trial, jury room
Schindler's List (1993)	Accountant, champagne, villa, soap, womanizer
The Lord of the Rings: The Return of the King (2003)	Epic, orc, middle earth, hobbit, ring
Pulp Fiction (1994)	Nonlinear timeline, overdose, drug use, drug overdose, drug dealing
The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring (2001)	Ring, quest, hobbit, middle earth, epic
The Good, the Bad and the Ugly (1966)	Shootout, spaghetti western, man with no name, civil war, third in trilogy
Forrest Gump (1994)	Vietnam war, based on book, based on novel, vietnam, shrimp boat
Fight Club (1999)	Surprise ending, anti establishment, insomnia, multiple personality disorder, based on novel
Inception (2010)	Dream, ambiguous ending, subconscious, mindbender, surprise ending
The Lord of the Rings: The Two Towers (2002)	Middle earth, hobbit, epic, wizard, mission
Star Wars: Episode V - The Empire Strikes Back (1980)	Famous twist, part of trilogy, the force, duel, rescue
The Matrix (1999)	Artificial reality, war with machines, simulated reality, dystopia, post apocalypse
Goodfellas (1990)	Gangster, mafia, organized crime, sadistic psychopath, rise and fall
One Flew Over the Cuckoo's Nest (1975)	Nurse, escape, tragicomedy, native american, mental illness
Se7en (1995)	Serial killer, detective, serial murder, seven deadly sins, murder
Seven Samurai (1954)	Samurai, 16th century, battle, japan, epic
It's a Wonderful Life (1946)	Alternate history, small town life, christmas, angel on earth, guardian angel
The Silence of the Lambs (1991)	Serial killer, psycho thriller, stuck in a well, psychopath, bad guy wins
City of God (2002)	Photographer, slum, gang, brazil, favela
Saving Private Ryan (1998)	Rescue mission, d day, year 1944, u.s. army, 1940s

Life Is Beautiful (1997)	World war two, jewish, nazi occupation, holocaust, tank
The Green Mile (1999)	Death row inmate, good versus evil, prison guard, death row, accused of murder
Interstellar (2014)	Astronaut, saving the world, gravity, relativity, wormhole
Star Wars (1977)	Rebellion, galactic war, princess, lightsaber, space opera
Terminator 2: Judgment Day (1991)	Time travel, future, artificial intelligence, mother son relationship, sequel
Back to the Future (1985)	Time travel, time machine, delorean, future, time travel comedy
Spirited Away (2001)	Spirit world, studio ghibli, child protagonist, falling from height, real name
Psycho (1960)	Motel, shower, money, maniac, stabbed with a knife
The Pianist (2002)	Pianist, holocaust, survival, nazi occupied poland, person in a wheelchair falls from height
Léon: The Professional (1994)	Hitman, girl, teenage girl, loss of family, neo noir
Parasite (2019)	Class differences, plot twist, social satire, fraud, house
The Lion King (1994)	Africa, lion, king, shakespearean, prince
Gladiator (2000)	Roman empire, gladiator, slavery, combat, battlefield
American History X (1998)	Neo nazi, prison, hatred, curb stomping, racism
The Departed (2006)	Police, mobster, irish mafia, organized crime, scene of the crime
The Usual Suspects (1995)	Surprise ending, criminal mastermind, criminal, suspect, unreliable narrator
The Prestige (2006)	Illusion, magician, rivalry, magic, death by drowning
Casablanca (1942)	Nazi, love triangle, casablanca morocco, nightclub, anti nazi
Whiplash (2014)	Drummer, music school, teacher student relationship, new york city, drum solo
The Intouchables (2011)	Caregiver, class differences, disabled person, rich poor, paragliding
Harakiri (1962)	Samurai, suicide, poverty, revenge, seppuku
Grave of the Fireflies (1988)	Orphan, food, survival, older brother younger sister, theft
Modern Times (1936)	Factory, actor director writer, music score composed by director, jail, satire
Once Upon a Time in the West (1968)	Harmonica, former prostitute, arizona territory, yuma territorial prison, widow
Rear Window (1954)	Wheelchair, voyeur, apartment, amateur detective, based on short story
Alien (1979)	Alien, spaceship, outer space, female protagonist, minimal cast

Sudionika u stvaranju sadržaja putem IMDb-a je mnogo, stoga ne iznenađuje ni činjenica kako su sadržaji nekih filmova označeni i s tristotinjak ključnih riječi. U ovim primjerima uočeno je

i ponavljanje određenih riječi, uz dodavanje drugih riječi (npr. za film *Pulp Fiction - overdose*, *drug use*, *drug overdose*). Ključne riječi mogu biti jako značajne prilikom pretraživanja filmova po temama za koje su zainteresirani (npr. ako korisnik želi gledati film u kojem se pojavljuju superheroji i koji je nastao na temelju DC stripova, pretraživanjem po ključnim riječima doći će do filma [The Dark Knight](#)). U tom slučaju korisnik ne treba znati informacije o naslovu filma, redatelju ili pojedinim glumcima nego će ovim načinom pretraživanja doći do filma za koji još nije znao, a mogao bi mu se svidjeti zbog njegove tematike. Ključnim riječima korisnici imaju uvid u radnju filma, odnosno njegove najistaknutije značajke. Katalozi knjižnica bi u svoj sadržajni pristup mogli uvesti neke značajke sadržajnog predstavljanja filma koje se nalaze na ovom filmskom mrežnom portalu, kao što su kratki sadržaj i pojedine ključne riječi. Na ovaj način bi se korisnicima knjižničnog kataloga dao detaljniji uvid u sam sadržaj filma i na taj način olakšao odabir filma kojeg žele posuditi. Korisnici bi dobili sažete informacije o sadržaju filma, a uvođenjem najznačajnijih ključnih riječi u katalog olakšalo bi pretraživanje filmova po temama.

Sadržajno predstavljanje filmova – Rotten Tomatoes

Rotten Tomatoes je filmski mrežni portal koji se pretežno usredotočuje na ocjenjivanje kvalitete filmova koje se temelji na recenzijama i kritikama. Upravo zbog toga ovaj se portal ne posvećuje toliko samom sadržaju filma, kao što je to slučaj kod već navedenog i analiziranog IMDb-a. U pogledu sadržajnog predstavljanja filma na stranicama portala Rotten Tomatoes mogu se pronaći osnovne informacije o kratkom sadržaju filma i žanrovima kojim određeni film pripada. Žanrovi na ovom portalu, za razliku od žanrova na IMDb-u nisu označeni u obliku poveznica (ne možemo povezati filmove s ostalim filmovima koji pripadaju istom žanru).

Tablicom 5 će se prikazati usporedba u žanrovskom označivanju filmova iz prethodno analiziranih izvora.

Tablica 5: Usporedba žanrova (Knjižnica grada Zagreba, Gradske knjižnice Marka Marulića Split, Gradske knjižnice Rijeka, Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek, Gradske knjižnice Zadar, IMDb i Rotten Tomatoes)

Film	KGZ	GKMM	GK Rijeka	GISKO	GK Zadar	IMDb	Rotten Tomatoes
The Shawshank Redemption (1994)				Drama Kriminalistički film	Drama Triler	Drama	Drama
The Godfather (1972)			Melodrama	Kriminalistički film Drama	Drama	Crime Drama	Crime Drama
The Dark Knight (2008)				Akcijski film Kriminalistički film Triler	akcijska drama fantastični triler	Action Crime Drama Thriller	Action Adventure Fantasy
The Godfather Part II (1974)				Kriminalistički film Drama	Drama	Crime Drama	Crime Drama
12 Angry Men (1957)					Drama	Crime Drama	Drama
Schindler's List (1993)				Drama Biografski film Ratni film	Drama Povijesna drama	Biography Drama History	History Drama
The Lord of the Rings: The Return of the King (2003)				Fantastični film	Fantazija	Action Adventure Drama Fantasy	Fantasy Adventure
Pulp Fiction (1994)				Kriminalistički film	Drama Triler	Crime Drama	Crime Drama

					Crna komedija		
The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring (2001)				Fantastični film	Fantasy Epska fantastika	Action Adventure Drama Fantasy	Fantasy Adventure
The Good, the Bad and the Ugly (1966)				Vestern	Western	Adventure Western	Western
Forrest Gump (1994)				Drama Komedija	Drama Epska romantična drama	Drama Romance	Comedy Drama
Fight Club (1999)				-	Triler	Drama	Mystery Thriller Drama
Inception (2010)				Akcijski film	Znanstvena fantastika SF triler	Action Adventure Sci-Fi Thriller	Sci-Fi Mystery Thriller Action
The Lord of the Rings: The Two Towers (2002)				Fantastični film	Znanstvena fantastika SF akcijski triler	Action Adventure Drama Fantasy	Fantasy Adventure
Star Wars: Episode V - The Empire Strikes Back (1980)				Znanstveno fantastični film		Action Adventure Fantasy Sci-Fi	Sci-Fi Adventure Action Fantasy

The Matrix (1999)			Triler Napeti fim Kriminalistički film	Znanstveno fantastični film	Znanstvena fantastika	Action Sci-Fi	Sci-Fi Action
Goodfellas (1990)				Biografski film Kriminalistički film	Drama	Biography Crime Drama	Crime Drama
One Flew Over the Cuckoo's Nest (1975)				Drama	Drama	Drama	Drama
Se7en (1995)				Kriminalistički film	Triler	Crime Drama Mystery Thriller	Mystery Thriller Crime Drama
Seven Samurai (1954)					Drama Akcija	Action Drama	Action
It's a Wonderful Life (1946)			Melodrama	Fantastični film	Drama Fantastična drama	Drama Family Fantasy Romance	Holiday Comedy Drama
The Silence of the Lambs (1991)				Triler Kriminalistički film	Triler	Crime Drama Thriller	Mystery Thriller Crime Drama
City of God (2002)				Drama Kriminalistički film		Crime Drama	Crime Drama

Saving Private Ryan (1998)				Ratni film Drama	Ratni Povijesna drama	Drama War	War History Drama
Life Is Beautiful (1997)				Komedija	Drama	Comedy Drama Romance War	Comedy Drama
The Green Mile (1999)				Kriminalistički film Drama	Triler Fantastični triler	Crime Drama Fantasy Mystery	Drama Fantasy
Interstellar (2014)				Znanstveno fantastični film Pustolovni film	Znanstvena fantastika Drama	Adventure Drama Sci-Fi	Sci-Fi Adventure Action
Star Wars (1977)				Znanstveno fantastični film	Znanstvena fantastika Fantasy	Action Adventure Fantasy Sci-Fi	Sci-Fi Adventure Action Fantasy
Terminator 2: Judgment Day (1991)				Znanstveno fantastični film Akcijski film	Akcija Akcijski SF triler Znanstvena fantastika	Action Sci-Fi	Action Sci-Fi
Back to the Future (1985)				Pustolovni film Komedija	Znanstvena fantastika SF akcijska komedija	Adventure Comedy Sci-Fi	Comedy Sci-Fi Fantasy Adventure

Spirited Away (2001)	Animirani film Crtani film	Animirani film Crtani film	Animirani film Crtani film	Animirani film Crtani film	Crtani film Animirani film Obiteljski film Dječji film	Animation Adventure Family Fantasy Mystery	Fantasy Adventure Animation
Psycho (1960)				Horor film Triler	Triler Horor	Horor Mystery Thriller	Horor Mystery Thriller
The Pianist (2002)				Drama	Drama Povijesni	Biography Drama Music War	History Drama War
Léon: The Professional (1994)						Action Crime Drama Thriller	Mystery Thriller Action Crime Drama
Parasite (2019)						Comedy Drama Thriller	Comedy Mystery Thriller Drama
The Lion King (1994)		Animirani film Crtani film	Animirani film Crtani film	Animirani film Crtani film	Crtani Animirani	Animation Adventure Drama Family Musical	Kids & Family Musical Adventure Animation
Gladiator (2000)			Film o povijesnim događajima	Povijesni film	Povijesni Povijesni spektakl	Action Adventure Drama	History Drama Adventure Action

					Povijesna drama		
American History X (1998)					Triler	Crime Drama	Drama
The Departed (2006)				Kriminalistički film Triler Drama	Triler	Crime Drama Thriller	Crime Drama Mystery Thriller
The Usual Suspects (1995)				Kriminalistički film Drama	Triler	Crime Drama Mystery Thriller	Mystery Thriller Crime Drama
The Prestige (2006)				Triler	Triler	Drama Mystery Sci-Fi Thriller	Drama Fantasy Mystery Thriller
Casablanca (1942)				Drama Ljubavni film	Drama Ljubavna drama	Drama Romance War	Drama
Whiplash (2014)					Drama	Drama Music	Drama Music
The Intouchables (2011)	Komedija			Psihološki film Drama Biografski film	drama	Biography Comedy Drama	Comedy Drama
Harakiri (1962)						Action Drama Mystery	Drama

Grave of the Fireflies (1988)						Animation Drama War	Drama War Anime
Modern Times (1936)				Komedija	Komedija	Comedy Drama Romance	Comedy
Once Upon a Time in the West (1968)				Vestern	Western	Western	Western
Rear Window (1954)				Triler	Triler	Mystery Thriller	Mystery Thriller
Alien (1979)				Horor film Znanstveno fantastični film	Znanstvena fantastika	Horor Sci-Fi	Sci-Fi

Tablicom 5 se mogu uočiti određene sličnosti i razlike prilikom sadržajnog opisivanja filmova putem filmskih portala IMDb i Rotten Tomatoes i sadržajnih predstavljanja filmova koja se nalaze unutar analiziranih knjižničnih kataloga. Knjižnice koje koriste katalog ZaKi (KGZ, GKMM i GKR) u većini analiziranih zapisa filmova ne koriste oznake žanra (ni u klasifikacijskim oznakama, ni u predmetnim odrednicama). Rijetki primjeri označivanja žanrom nalaze se u katalogu Gradske knjižnice Rijeka, u kojem je film *The Godfather* označen žanrom *melodrama*, kojim se prikazuju osjećaji među likovima, kroz ljubavne ili obiteljske odnose. U drugim izvorima (GISKO, GKZD, IMDb i Rotten Tomatoes) ovaj film je označen žanrovima kriminalistički film/triler i drama. Klasifikacijska oznaka melodrama u katalogu GK Rijeka dodijeljena je i za film *It's a Wonderful Life*, dok su ostali izvori ovaj film označili dodatnim oznakama žanra: GISKO (fantastični film), GKZD (drama, fantastična drama), IMDb (drama, family, fantasy, romance) i Rotten Tomatoes (holiday, comedy, drama). Na ovom primjeru uočene su razlike u sadržajnom označivanju filma žanrovima, primijećeno je kako filmski mrežni portali imaju različite dodatne oznake za žanr. Prema analiziranim zapisima, osim žanra melodrama, GK Rijeka koristi i oznaku žanra triler, napeti i kriminalistički film (*The Matrix*), dok je u GISKO i GKZD katalogu opisan kao znanstveno fantastični film, a filmski mrežni portali, uz znanstvenu fantastiku dodaju i žanr akcija. Kod svih analiziranih izvora uočena je oznaka za animirani (crtani) film dodijeljena filmu *Spirited Away*, GKZD dodaje i oznake obiteljski film (kao i IMDb) i dječji film, a filmski mrežni portali ističu i žanr adventue i fantasy. Katalog Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek i katalog Gradske knjižnice Zadar imaju velik broj poklapanja prilikom označivanja filma predmetnom odrednicom žanra, ali i dosta sličnosti u ovom području i s oba filmska mrežna portala. Neki od primjera korištenja istih termina za žanr su: *Schindler's List* (sva četiri izvora koriste žanr drama, GISKO i IMDb dodjeljuju i oznaku biografski film/biography, a GKZD, IMDb i Rotten Tomatoes oznaku povijesna drama/history), *Forrest Gump* (sva četiri izvora imaju oznaku drama, GISKO i Rotten Tomatoes film označuju i žanrom komedija/comedy, dok GKZD i IMDb koriste i oznaku epska romantična drama/romance), *One Flew Over the Cuckoo's Nest* (sva četiri spomenuta izvora ovaj film označuju samo žanrom drama), *Se7en* (prilikom analize sadržajnog opisa ovog filma uočeno je kako sva četiri izvora koriste iste ili slične termine za žanr ovog filma, a to su kriminalistički film/triler/crime/thriller, s tim da filmski mrežni portali dodaju i žanrove drama i mystery), *Terminator 2: Judgment Day* (uočeno podudaranje žanra znanstveno fantastični film/akcijski film/action/Sci-Fi prilikom analize sva četiri izvora)...Analizom tablice mogu se uočiti razlike, npr. u većini slučajeva veći broj oznaka žanra dodjeljuju filmski mrežni portali, razlog tomu mogu biti pravila kojima se vode

knjižničari prilikom katalogizacije ili to što u stvaranju sadržaja na filmskim mrežnim portalima sudjeluju razni korisnici, stoga se provodi društveno označivanje, kojim korisnici mogu označivati sadržaj i manje stručnom terminologijom. U sadržajnim prikazima filmova putem filmskih mrežnih portala mogu se uočiti žanrovski termini koji nisu primijećeni u ovim primjerima kataložnih zapisa, kao što su npr.: kids i family (osim na primjeru GKZD), music i musical, koji se ne odnose isključivo na mjuzikle, već i na filmove u kojima se barem malo pjeva ili svira, ili se radnja vrti oko nekog glazbenika (npr. *Pianist*), termin holiday koji u slučaju filma *It's a Wonderful Life* simbolizira božićnu atmosferu u filmu, te termin avanturistički film, koji je u analiziranim zapisima knjižničnih kataloga primijećen u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek kao istoznačan termin pustolovni film.

U tablici 5 uočene su oznake žanrova koje se koriste u katalozima hrvatskih narodnih knjižnica i putem filmskih mrežnih portala, a sama podjela na filmske rodove, vrste, žanrove (nadžanrove i podžanrove) spomenuta je već u teorijskom dijelu rada. Istaknute su podjele i definicije značajnih hrvatskih filmskih teoretičara. U tablici 6 prikazat će se podjela igranog filmova na žanrove i podžanrove prema Hrvoju Turkoviću, ali i spomenuti tzv. nadžanrovi. U tablici će se usporediti ovi nazivi s nazivima žanrova korištenim u analiziranim katalozima i filmskim mrežnim portalima. Zapisat će se samo oni nazivi filmskih žanrova koji su naznačeni u sadržajnim prikazima proučavanih filmova. Na ovaj će se način povezati teorijski dio o filmu s istraživačkim dijelom, pri čemu će se doći do saznanja o tome u kolikoj mjeri se nazivi filmskih žanrova, podžanrova i nadžanrova koje Turković naglašava poklapaju s nazivima koji se koriste u katalogu Knjižnica grada Zagreba, Gradske knjižnice Marka Marulića Split, katalogu Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek, Gradske knjižnice Zadar, IMDb-u i Rotten Tomatoesu.

Tablica 6: Prikaz naziva žanrova, podžanrova i nadžanrova prema Turkoviću i usporedba s nazivima koji se nalaze u analiziranim izvorima

Žanrovi igranog filma (prema Turkoviću):	KGZ	GKMM	GK Rijeka	GISKO	GK Zadar	IMDb	Rotten Tomatoes
Komedija Primjeri podžanrova komedije: romantična komedija parodijska komedija ...	Komedija			Komedija	Komedija Crna komedija SF akcijska komedija	Comedy	Comedy
Kriminalistički film Primjeri podžanrova kriminalističkog filma (koji se ponekad smatraju i odvojenim žanrovima): detektivski film triler gangsterski film *nadžanr akcijski film (obuhvaća kriminalistički, pustolovni, ratni film i dr.)			Kriminalistički film	Kriminalistički film Akcijski film		Crime Mystery Action	Crime Mystery Action

<p>*nadžanr film napetosti ili triler (<i>obuhvaća veći dio akcijskih filmova</i>)</p>			<p>Triler Napeti film</p>	<p>Triler</p>	<p>Akcija Triler Fantastični triler SF triler Akcijski SF triler</p>	<p>Thriller</p>	<p>Thriller</p>
<p>Filmska drama</p>				<p>Drama</p>	<p>Drama Akcijska drama Povijesna drama Epska romantična drama Fantastična drama</p>	<p>Drama</p>	<p>Drama</p>

					Ljubavna drama		
Filmovi strave				Horor film	Horor	Horor	Horor
Mjuzikl						Music Musical	Musical music
Melodrama			Melodrama	Ljubavni film	Epska romantična drama Ljubavna drama	Romance	
Znanstvenofantastični film Primjeri podžanrova znanstvenofantastičnog filma: putovanje vremenom invazijski filmovi ... *nadržanr fantastični film (obuhvaća znanstvenofantastični film, film strave i dr.)				Znanstveno fantastični film Fantastični film	Znanstvena fantastika SF triler Fantastična drama	Sci-Fi	Sci-Fi

					Fantasy Fantazija Epska fantastika	fantasy	Fantasy
Pustolovni/avanturistički film				Pustolovni film		Adventure	Adventure
Povijesni film			Film o povijesnim događajima	Povijesni film	Povijesna drama Povijesni Povijesni spektakl	History	History
Ratni film				Ratni film	ratni	War	War
Vestern i dr.				Vestern	Western	Western	Western
					Obiteljski film	Family	Family
					Dječji film		Kids
							holiday
				Biografski film		Biography	
				Psihološki film			
Animirani film (zaseban filmski rod) - po osnovnim	Animirani film	Animirani film	Animirani film Crtani film	Animirani film Crtani film	Animirani film	Animation	Animation

oblicima najbliži igranom filmu -Pripisuje se vizualnim umjetnostima	Crtani film	Crtani film			Crtani film		Anime
---	-------------	-------------	--	--	-------------	--	-------

Tablicom 6 se mogu uočiti određena poklapanja u nazivima žanrova koja ističe Turković sa onima koja se nalaze u analiziranim izvorima. Vidljivo je podudaranje žanra komedija, kojeg označavaju i filmski mrežni portali, a prisutan je u katalozima KGZ, GISKO I GKZD, koja dodaje i podžanrove crna komedija i SF akcijska komedija, koji nisu naznačeni u teoriji. Turković posebno ističe podjelu žanra kriminalističkog filma na podžanrove, koji se smatraju i odvojenim žanrovima, a to su npr. detektivski film, triler i gangsterski film. U svojoj teoriji naglašava i nadžanr akcijski film i nadžanr film napetosti ili triler. Pojavu ovih termina imamo i u katalogu GKR (kriminalistički film, triler, napeti film), GISKO (kriminalistički film, akcijski film, triler), GKZD (akcija i triler, ali i podžanrovi ili kombinacija žanrova, kao što su akcijska drama (akcijski+drama), fantastični triler, SF triler i akcijski SF triler(znanstvena fantastika +akcija +triler)), te na IMDB-u i Rotten Tomatoesu (action, thriller), premda se na spomenutim mrežnim portalima nalazi i oznaka mystery. Ova oznaka mogla bi se smatrati slična spomenutom podžanru detektivski film, iako se ponekad može dogoditi da misterij pripada i žanru komedije (npr. film *Pink Panther*). Turkovićeva podvrsta igranog filma koju naziva filmskom dramom mogla bi se podudarati s terminom drama, koji se koristi na filmskim mrežnim portalima, dok se unutar kataloga Gradske knjižnice Zadar nalaze produženi termini akcijska drama, povijesna drama, epska romantična drama, fantastična drama i ljubavna drama, koji bi se mogli smatrati i podžanrovima drame, ali i kombinacijom žanrova. Filmovi strave je jedan od žanrova koji je naznačen u Turkovićevoj filmskoj genologiji, a ovaj termin nije spomenut u analiziranim izvorima, nego njegova istoznačnica horor (GISKO, GKZD, IMDb i Rotten Tomatoes). Unutar analiziranih kataložnih zapisa filmova nije uočen Turkovićev žanr mjuzikl, dok IMDb i Rotten Tomatoes filmove koji su povezani s glazbom označuju žanrovima music (*Whiplash*, *The Pianist*), a one u kojima se pjeva žanrom musical (*The Lion King*). U teoriji je melodrama istaknuta kao poseban žanr, koji se nalazi i u kataložnim zapisima Gradske knjižnice Rijeka, a u drugim izvorima nailazi se na termin ljubavni film (katalog GISKO), epska romantična drama i ljubavna drama (GKZD) i romance (IMDb). Melodrama je filmski žanr u kojem se prikazuju osjećaji među likovima, najčešće kroz ljubavne ili obiteljske odnose (Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje, 2021). Ovom definicijom potvrđuje se istoznačnost termina melodrama i ljubavna drama, ljubavni film, epska romantična drama i romance. Analizirani filmski mrežni portali (IMDb i Rotten Tomatoes) koriste termine Sci-Fi i Fantasy za znanstvenofantastične filmove, kao i GISKO (znanstveno fantastični film, i fantastični film). Gradska knjižnica Zadar u ovom slučaju označava analizirane filmove s sličnim predmetnim odrednicama kao i GISKO (znanstvena fantastika i fantazija, epska fantastika), ali i kombinacijom žanrova, kao što su: SF triler i fantastična drama, što je već uočeno prilikom

proučavanja prethodnih žanrova (drama i triler). U analiziranim kataložnim zapisima filmova ove knjižnice pojavljuje se i termin fantasy, koji je stranog podrijetla. Prilikom analiziranja kataložnih zapisa unutar kataloga KGZ-a, GKMM-a, GKR i GKZD nisu pronađene klasifikacijske oznake ni predmetne odrednice koje bi odgovarale žanru pustolovnog/avanturističkog filma, dok je u GISK Osijek katalogu uočen termin pustolovni film. Analizom sadržajnih prikaza filmova putem IMDb-a i Rotten Tomatoesa uočen je termin adventure. Turkovićev žanr povijesni film pojavljuje se u katalogu GISK Osijek, dok se u GK Rijeka pojavljuje pod terminom film o povijesnim događajima, a GKZD koristi opet proširene termine, kao što su povijesna drama i povijesni spektakl. Na Rotten Tomatoesu i IMDb-u pojavljuje se termin history. Žanrovi ratni film i western, koji se nalazi u Turkovićevoj teoriji, pojavljuju se u katalogu Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek (ratni film, western) i Gradske knjižnice Zadar (ratni, western), ali i kod oba filmska mrežna portala (western, war). U katalogu Gradske knjižnice Zadar, na IMDb-u i Rotten Tomatoesu nalaze se i oznake koje ukazuju na publiku kojoj su određeni filmovi namijenjeni. Tako unutar kataloga GKZD imamo odrednicu dječji i obiteljski, IMDb-a family, a Rotten Tomatoesa kids&family, koje ne možemo usporediti s teorijskim dijelom podjele igranog filmova na žanrove. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek i IMDb koriste oznaku žanra biografski film/biography, kojeg Turković ne navodi u podjeli igranog filma na žanrove. Razlog može biti to što se biografski filmovi najčešće odnose na drame, a ponekad i trilere/kriminalističke filmove. Isti slučaj je i s žanrom psihološkog filma koji je uočen u katalogu Gradske i sveučilišne knjižnice u Osijeku. Na dnu tablice nalazi se termin animirani/crtani film, koji u analiziranim kataložnim zapisima ulazi u žanr igranog filma (što je vidljivo i analizom Univerzalne decimalne klasifikacije). Turković ne navodi animirani film u svojoj podjeli igranog filma na žanrove, već ga ističe kao posebnu vrstu/rod filma i umjetnosti.

7.2.4. Zaključak drugog istraživanja

Uvidom u sadržajno predstavljanje filmova na svjetski najpoznatijim filmskim mrežnim portalima (IMDb i Rotten Tomatoes) uočene su određene sličnosti i razlike u odnosu na sadržajno predstavljanje filmova putem kataloga narodnih knjižnica u Hrvatskoj. Razlike u sadržajnom predstavljanju filmova uočene su i međusobnom usporedbom spomenutih filmskih mrežnih portala. Uređivači portala Rotten Tomatoes baziraju se na ocjenjivanje filmova, pružanje kritika i recenzija, dok portal IMDb pruža mnogo širu sliku o samom sadržaju filma. Rotten Tomatoes ističe žanrove kojima sadržajno označuje film i kraći sadržaj, a putem IMDb-a, osim na temelju oznaka žanra, korisnici saznaju mnogo više na temelju kratkog sadržaja i ključnih riječi vezanih uz sadržaj filma. Sličnost uočena usporedbom ovog stanja s kataložnim zapisima narodnih knjižnica u Hrvatskoj je dodjeljivanje oznake žanra (u katalozima knjižničnog sustava ZaKi putem klasifikacijskih oznaka, a u katalozima sustava CROLIST na temelju predmetnih oznaka). U pojedinim slučajevima određeni filmovi imaju više oznaka za žanr. Razlike su uočene analizom sadržajnog predstavljanja filma na IMDb-u. Posebno se to odnosi na ključne riječi koje su prisutne unutar svakog sadržajnog prikaza. Ključnih riječi za svaki film je mnogo, poredane su ovisno o relevantnosti za sam sadržaj, a neke od njih se ponavljaju uz dodatne pridjeve. Na ovaj način korisnici mogu pretraživati film upravo po ključnim riječima vezanim uz sadržaj, bez da znaju autora i naslov filma. Dolazi se do zaključka kako bi se neke od ovih karakteristika mogle uvesti i u kataloge narodnih knjižnica zbog bržeg i jednostavnijeg pretraživanja. Treba uzeti u obzir da se predmetne odrednice i klasifikacijske oznake unutar kataložnih zapisa zasnivaju na određenim pravilnicima i propisima koje određuju stručnjaci, a mrežne portale mogu uređivati svi korisnici koji se registriraju. Upravo zbog toga je potrebno pažljivo analizirati sadržajne opise filmova na filmskim mrežnim portalima, iako se i oni s vremenom obnavljaju i usavršavaju, a njihovi urednici sve više pažnje posvećuju provjeravanju točnosti i pouzdanosti informacija koje se postavljaju na mrežnu stranicu i pružaju na uvid korisnicima. Posljednjim dijelom ovog istraživanja nastojalo se utvrditi podudaraju li se, i kojoj mjeri, termini žanrova uočenih analizom kataloga hrvatskih narodnih knjižnica i filmskih mrežnih portala sa terminima i podjelom igranog filma na žanrove koji su navedeni u teorijskom djelu rada. Uočeno je kako se u nekim slučajevima koriste termini i podjela koja odgovara onoj naznačenoj u Turkovićevoj teoriji (komedija, kriminalistički film, triler, akcijski film, melodrama, znanstveno fantastični i fantastični film, povijesni film, ratni film, vestern), U pojedinim slučajevima nailazi se na proširene termine, npr. u katalogu GKZD pojavljuju se odrednice akcijska drama, povijesna drama, epska romantična drama, fantastična drama, ljubavna drama, koje se odnose na

Turkovićev žanr filmska drama, ali i žanrove povijesni film, akcijski film i melodrama. Usporedbom teorijske žanrovske podjele igranog filma i analiziranih izvora uočeni su određeni žanrovi koje Turković ne navodi u svojoj podjeli igranog filma na žanrove (biografski i psihološki film), ali i oznake žanra koje predstavljaju publiku kojoj su filmovi namijenjeni (obiteljski, dječji). Prema ovim rezultatima može se zaključiti kako se u određenoj mjeri termini žanrova igranog koji se pojavljuju u analiziranim izvorima (kataložnim zapisima filmova i sadržajnim prikazima filmskih mrežnih portala) podudaraju s onima naznačenim u Turkovićevoj teoriji, iako se na određenim primjerima uočavaju odstupanja, prošireni termini i korištenje oznaka koje daju informaciju o publici kojoj su namijenjeni filmovi.

8. Zaključak

U ovom diplomskom radu proučavane su teme sadržajne obrade, audiovizualne građe u knjižnici, teorija filma i podjela filma na rodove vrste i podvrste te predstavljene glavne značajke filmskih mrežnih portala. Teorijskim uvodom analizirana su već provedena istraživanja vezana uz ove teme i predstavljena osnova za istraživački dio rada. Istraživanjem se proučavala praksa sadržajnog predstavljanja filma u knjižnici, koliko ona odgovara teoriji sadržajne obrade i u kolikoj mjeri se žanrovi poklapaju s onima proučenim u teoriji filma. Proučene su i značajke društvenog označivanja, koje je jedno od obilježja filmskih mrežnih portala i zbog toga je njihova praksa sadržajnog predstavljanja filma uspoređena s onom u katalozima hrvatskih narodnih knjižnica.

Proučavanjem Univerzalne decimalne klasifikacije (skupine 791 Kinematografija. Filmovi) uočene su mnoge klasifikacijske oznake koje se dodjeljuju filmovima. U ovom radu osobita pozornost usmjerena je na žanrove igranog filma, s obzirom da je u istraživanju analizirana samo ta vrsta filma. Analizom klasifikacijskih oznaka kataložnih zapisa filmova hrvatskih narodnih knjižnica uočen je nedovoljan broj klasifikacijskih oznaka. Knjižnice u većini slučajeva označuju filmove općenitom klasifikacijskom oznakom za film (npr. 791-21(086.8) Cjelovečernji filmovi... Videozapisi_ ili 791.43(086.82) Film. Filmovi (igrani filmovi). Video snimke), a izostavljaju oznake koje se odnose na žanrove igranog filma (npr. 791.221.2 Komedija, 791.222 Ratni film ili 791.223.1 Vestern), koje naglašava i Turković u svojoj teoriji filma.

Predmetnom obradom, odnosno predmetnim odrednicama se izražava predmetni sadržaj određenog dokumenta, u ovom slučaju filma. U hrvatskim se narodnim knjižnicama predmetnim odrednicama najčešće označuje građa koja pripada stručnom i znanstvenom području, no u radu je uočeno kako pojedine knjižnice (koje pripadaju sustavu CROLIST) predmetnim odrednicama pružaju informacije o žanru kojem film pripada i o formatu . U analiziranim kataložnim zapisima filmova unutar knjižnica koje koriste ZaKi sustav nisu uočene predmetne odrednice kojima se označuju filmovi. Takvo stanje potrebno je popraviti i na taj način olakšati korisnicima pretraživanje i pronalaženje građe prema određenim predmetima. Velik problem predstavlja i nepostojanje nacionalnog kataložnog pravilnika za predmetnu obradu u Hrvatskoj, koji je i jedan od razloga neujednačenosti predmetne obrade u analiziranim katalozima. Jedan od razloga mogao bi biti i moguće nerazumijevanje predmetnih

odrednica od strane knjižničara, što je potrebno dodatno istražiti, a ukoliko se uoči nedovoljna informiranost potrebno je organizirati edukacije za knjižničare na ovu temu.

U današnje vrijeme sve je popularnija pojava društvenog označivanja sadržaja koje omogućuje korisnicima sudjelovanje u dodjeljivanju ključnih riječi i pruža sadržaju bolju vidljivost i lakšu pretraživost. Ovakav način označivanja koriste mnoge mrežne stranice, a neke od njih su i filmski mrežni portali, kao što su IMDb i Rotten Tomatoes. Putem ovih filmskih mrežnih portala korisnici mogu sudjelovati u kreiranju sadržaja na način da ocjenjuju filmove, dodaju ključne riječi značajne za sadržaj filma i sl. Velik broj ključnih riječi dodijeljenih za svaki film omogućava korisnicima lakše pronalaženje filma po određenim temama, no ovakav način označivanja ima i svojih nedostataka na koje treba obratiti pažnju. Nedostatak nadzornog rječnika, pojava neknjiževnog jezika, pravopisnih pogrešaka i nepostojanje kategorija i potkategorija neki su od nedostataka društvenog označivanja koji bi se s vremenom trebali ukloniti. Knjižnice bi trebale sagledati pozitivnu sliku društvenog označivanja i u određenoj mjeri uvesti u svoje kataloge, pritom pazeći na moguće spomenute nedostatke. Korisnik je taj koji pretražuje katalog, stoga se katalog treba prilagoditi korisniku i njegovom načinu pretraživanja te mu pružiti predmetne oznake koje bi i sam koristio prilikom pretraživanja određene građe.

Filmski mrežni portali IMDb i Rotten Tomatoes pružaju svojim korisnicima kratki sadržaj filma, na temelju kojeg korisnici mogu saznati nešto više o samoj radnji filma i na kraju odlučiti hoće li pogledati taj film ili ne. U analiziranim kataložnim zapisima filma unutar hrvatskih narodnih knjižnica uočena je pojava kratkog sadržaja u pojedinim zapisima kataloga koji pripadaju sustavu CROSBİ, no riječ je o jednoj ili dvije rečenice, najvjerojatnije preuzete sa korica spremnice. Korisnici na osnovu toga ne mogu mnogo saznati o radnji samog filma. Potrebno je uvesti kratak sadržaj u sve kataložne zapise filmova i na taj način olakšati korisniku izbor filma koji želi posuditi i pogledati.

Rezultati ovog istraživanja ukazuju na stanje sadržajnog pristupa filmu u hrvatskim narodnim knjižnicama. Uočene su određene prednosti, kao što je dodjeljivanje oznaka žanra, koji se u većini slučajeva podudaraju s terminima iz teorije film, ali i pojedini nedostaci, kao što je oskudnost klasifikacijski oznaka, predmetnih odrednica i izostavljanje kratkog sadržaja. Usporedbom kataložnih zapisa filmova sa sadržajnim prikazima putem filmskih mrežnih portala uočene su određene prednosti društvenog označivanja koje bi se mogle primijeniti u knjižničnim katalozima, imajući u vidu i potencijalne nedostatke ovakvog načina označivanja

koje je potrebno na vrijeme ukloniti. Daljnja istraživanja na ovu temu mogla bi se provesti ispitivanjem knjižničara o znanju i kompetencijama koje su potrebne za pravilnu sadržajnu obradu ili anketiranjem korisnika o navikama u pretraživanju prema predmetu sadržaja.

9. Literatura

1. Bay Sengul, Evren, Sarah C. Emery, Cheryl Torok Fleming, Lacy Hartman, Charles Ed Hill, Cara B. Stone i Debora Shaw. 2021. "Movies in public libraries: a checklist comparison with Internet Movie Database recommendations." *Public library quarterly* 31, br. 4, 352-362.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01616846.2012.732496>
2. Bergman, Barb, Victoria Peters i Jessica Schomberg. 2007. "Video Collecting for the Sometimes Media Librarian: Tips and Tricks for Selecting, Purchasing, and Cataloging Videos for an Academic Library," *College & Undergraduate Libraries* 14, br. 1, 57–77.
https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1300/J106v14n01_05?journalCode=wcul20
3. Bondebjerg, Ib. 2015. " Film: Genres and genre theory " U International Encyclopedia of Social and Behavioral Sciences. Elsevier. Pristupljeno: 23. svibanj 2022.
https://www.academia.edu/24973726/Film_Genres_and_Genre_Theory
4. Cej, Višnja, Tea Grašić-Kvesić i Tomislav Silić. 2013. "Audiovizualna, multimedijalna i elektronička građa : istraživanje učestalosti korištenja." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 56, br.4: 145-168.
5. Chiat Naun, Chew i Elhard, K. C. 2005. "Cataloguing, lies, and videotape: Comparing the IMDb and the library catalogue". *Cataloging & Classification Quarterly* 41, br 1, 23–43. https://www.doi.org/10.1300/J104v41n01_03
6. Chung, Heeja Hahn. 2001. "User-friendly audiovisual material cataloging at Westchester County public library system." *Cataloging & Classification Quarterly* 31, br (3/4), 313–325. https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1300/J104v31n03_08
7. Dauenhauer, Janette, Joneta Hockett, Joanne Mammarelli i Michael Yarem. 2014. "Information analysis of movie genres." Philadelphia: Drexel University.
<http://cluster.ischool.drexel.edu/~cchen/courses/INFO633/13-14/mammarelli.pdf>
8. Drabenstott, Karen M., Schelle Simcox, i Marie Williams. 1999. "Do Librarians Understand the Subject Headings in Library Catalogs?" *Reference & User Services Quarterly* 38, br.4, 369-387. <https://www.jstor.org/stable/20863617>
9. Duić, Mirko. 2017. "Izgradnja raznolikih filmskih zbirki u narodnim knjižnicama." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 60, br. 2-3: 111-135.
10. Duić, Mirko i Martina Dragija Ivanović. 2016. "Film u knjižnici: stručne kompetencije knjižničara za rad s filmskim zbirkama." *Informatica Museologica* 47, 68-79.

11. *Filmski leksikon*. 2003. "Film." Leksikografski zavod Miroslav Krleža. "Pristupljeno: 15. srpanj 2021. <http://film.lzmk.hr/>
12. Gilić, Nikica. 2007. *Filmske vrste i rodovi*. Zagreb: AGM.
13. Golder, Scott i Bernardo A. Huberman. 2006. "The Structure of Collaborative Tagging Systems." *Journal of Information Science* 32, br.2, 198–208. <https://arxiv.org/ftp/cs/papers/0508/0508082.pdf>
14. Gornik, Andrea. 2014. "Predmetno označivanje građe područja filmske umjetnosti i kinematografije u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 57. br. 1-3: 343-361.
15. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek. n.d. "Medioteka" Pristupljeno: 03. lipanj 2022. <https://www.gskos.unios.hr/index.php/medioteka/>
16. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek. n.d. "Odjel obrade." Pristupljeno: 03. lipanj 2022. <https://www.gskos.unios.hr/index.php/odjel-obrade/>
17. Gradska knjižnica Marka Marulića Split. n.d. "Službe." Pristupljeno: 03. lipanj 2022. <https://www.gkmm.hr/podkategorija/sluzbe>
18. Gradska knjižnica Zadar. 13. prosinac 2013. "O mediateci." Pristupljeno: 04. lipanj 2022. <https://www.gkzd.hr/content/o-mediateci>
19. Haykin, Donald Judson. 1951. *Subject Headings: A Practical Guide*. Washington, D.C.: Library of Congress.
20. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. "Audiovizualna građa." Leksikografski zavod Miroslav Krleža. "Pristupljeno: 29. rujan 2021. <https://www.enciklopedija.hr/>
21. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. "Film." Leksikografski zavod Miroslav Krleža. "Pristupljeno: 13. srpanj 2021. <https://www.enciklopedija.hr/>
22. IMDb. n.d. "Help Center." Pristupljeno: 31. lipanj 2021. https://help.imdb.com/imdb?ref=cons_nb_hlp
23. Jurić Vukadin, Lidija (urednica). 2013. *Univerzalna decimalna klasifikacija*. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica.
24. Konjevod, Barbara i Mirko Duić. 2021. "Dostupnost i raznolikost filmova u velikim hrvatskim narodnim knjižnicama u odnosu na IMDb popis filmova." *Libellarium: časopis za istraživanja u području informacijskih i srodnih znanosti* 12, br. 1-2, 127-147. <https://hrcak.srce.hr/274769>
25. Knjižnice grada Zagreba. n.d. "Knjižnica Božidara Adžije: Predmetna obrada." Pristupljeno: 5. listopada 2021. <http://www.kgz.hr/hr/knjiznice/knjiznica-bozidara-adzije/usluge-10007/predmetna-obrada-58582/58582>

26. Kolbas, Irena. 2000. "Načela izrade jezika za predmetno označivanje." *Suvremena lingvistika* 49-50, br. 1: 153-167.
27. Kroski, Ellyssa 2005. "The hive mind: folksonomies and user-based tagging." InfoTangle (blog), prosinac 2005. <http://web20bp.com/13z2a6019/wp-content/uploads/2013/03/The-Hive-Mind-Folksonomies-2005.pdf>
28. Lasić-Lazić, Jadranka. 1998. "Sadržajna obradba danas i pravci razvoja" U *Predmetna obradba - ishodišta i smjernice*. Uredile Lasić – Lazić, Jadranka, Leščić, Jelica i Petric, Jasna. 1. i 2. listopada 1997. Zagreb. 23-32.
29. Library of Congres. 2021. "LCSH43 Introduction." Pristupljeno: 22. srpanj 2021. <https://www.loc.gov/aba/publications/FreeLCSH/LCSH43%20Main%20intro.pdf>
30. Međunarodni savez knjižničarskih društava i ustanova. 1999. *Smjernice za izradbu predmetnih preglednih katalognih jedinica i uputnica*. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
31. Mikačić, Mira. 1996. *Teorijske osnove sustava za predmetno označivanje*. Zagreb: Hrvatsko bibliotekarsko društvo.
32. Mikić, Krešimir. [2001?]. *Film u nastavi medijske kulture*. Zagreb: Educa.
33. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 2019. "Predmetni sustav Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu." Pristupljeno: 5. listopad 2021. <http://ps.nsk.hr/>
34. Peterlić, Ante. 2018. *Osnove teorije filma*. Zagreb: Akademija dramske umjetnosti: Hrvatska sveučilišna naklada.
35. Petr Balog, Kornelija i Inge Majlinger Tanocki. 2014. "Dosljednost predmetnog označivanja elektroničke građe u mrežnim katalogima hrvatskih narodnih knjižnica." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 57. br. 1-3: 69-103.
36. Piepenburg, Scott. 2001. "Cataloging AV in school libraries." *Cataloging & Classification Quarterly* 31, br.3/4, 327–40. https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1300/J104v31n03_09
37. Purgarić Kužić, Branka. 2011. "Društveno označivanje i knjižnice." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 54, br.4: 189-210.
38. Rotten Tomatoes. n.d. "About Rotten Tomatoes." Pristupljeno: 31. lipanj 2021. <https://www.rottentomatoes.com/about>
39. Royan, Bruce, Monika Cremer i drugi. 2005. *Smjernice za audiovizualnu i multimedijску građu u knjižnicama i drugim ustanovama*. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.

40. Štrbac, Dušanka i Mirjana Vujić. 2004. *Pravilnik za predmetni katalog*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
41. Šušnjar, Andrea i Sanja Vukasović-Rogač. 2020. "Audiovizulna građa u narodnim knjižnicama: izgradnja i razvoj glazbenih i audiovizualnih odjela i zbirki u Knjižnicama grada Zagreba." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 63, br. 1-2: 593-613.
42. Turković, Hrvoje. 2010. *Nacrt filmske genologije*. Zagreb: Matica hrvatska.
43. *Univerzalna decimalna klasifikacija*. 2003. Prevela: Jelica Lešić. Zagreb: Naklada Nediljko Dominović.
44. Vukadin, Ana. 2014. "Imenovani entiteti u predmetnom označivanju: LCSH i Nuovo Soggettario." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 57, br. 1-3: 319-342.
45. Weihs, Jean. 2001. "A somewhat personal history of nonbook cataloging." *Cataloging & Classification Quarterly* 31, br. 3/4, 159–188.
https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1300/J104v31n03_03
46. White, Hollie i Philip Hider. 2020. "How We Talk about the Movies: A Comparison of Australian, British and American Film Genre Terms". *Journal of the Australian Library and Information Association* 69, br. 3, 345-356.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/24750158.2020.1777696>
47. Zarić, Biljana. 2017. "Predmetno pretraživanje i označavanje dokumenata." *Bosniaca: časopis Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine* 22, br.22: 18-24.

Subject access to film

Abstract

Film works are ubiquitous in today's world and one of the institutions that contains a film collection is the public library. The promotion of the film collection is most often manifested on social networks and film portals, but the question arises as to how the film works are presented within the library catalog. This paper will analyze the current state of subject access to the film in the catalogs of public libraries in Croatia and film online portals. Based on the results of the research, it will be observed how to enrich the description of the film within the library catalog. The theoretical part of the paper will provide insight into information about classification, subject headings, audiovisual material in the library, but also about film in general, about film online portals and a review of research conducted in the field of film, libraries and film online portals. The second part of the paper is related to research. The goal of this research work is to find out how these sources present the film content and what their similarities and differences are, by analyzing the catalogs of public libraries in Croatia and the most famous online film portals. The purpose of the research work is to see in what ways public libraries in Croatia could enrich the subject presentation of films within their catalogs. The results of this research indicate certain similarities and differences in the subject presentation of the films in the catalogs of Croatian public libraries and film online portals, as well as the matching of their genre terms with those elaborated in the theoretical part of the paper. Certain shortcomings of the subject presentation of the film in the catalogs were observed and the ways in which these shortcomings could be removed and the subject access to the film could be enriched.

Keywords: film; subject access; classification; subject headings; catalogs of public libraries; film online portals